

Milica Vojinović Jasmina Četković

OSIGURANJE IMOVINE I LICA

udžbenik za srednje stručne škole
Obrazovni program: Ekonomski tehničar

Zavod za udžbenike i nastavna sredstva
PODGORICA, 2023.

mr Milica Vojinović dr Jasmina Četković

OSIGURANJE IMOVINE I LICA

udžbenik za srednje stručne škole
Obrazovni program: Ekonomski tehničar

Izdavač:	Zavod za udžbenike i nastavna sredstva – Podgorica
Za izdavača:	mr Aleksandra Hajduković, direktorica
Glavni urednik:	Radule Novović
Odgovorni urednik:	Lazo Leković
Urednik izdanja:	Radiša Šćekić
Recenzenti:	dr Milijana Novović Burić dr Milan Lakićević dr Gordana Nikčević Nađa Luteršek Branka Vukotić
Lektura:	Dragan Batrićević
Korektura:	Jasmina Radunović
Fotografije:	shutterstock.com, unsplash.com (william william, Jason Leung)
Grafička obrada:	Nikola Knežević
Tehnička urednica:	Dajana Vukčević

CIP – Каталогизација у публикацији
Национална библиотека Црне Горе, Цетиње

ISBN 978-86-303-2465-9
COBISS.CG-ID 27259140

Nacionalni savjet za obrazovanje, Rješenjem br. 01-011/23-4848-58 od 28. 6. 2023. godine,
odobrio je ovaj udžbenik za upotrebu u srednjim stručnim školama.

Copyright © Zavod za udžbenike i nastavna sredstva – Podgorica, 2023.

Sadržaj

Predgovor	4
1. Karakteristike, razvoj i vrste osiguranja	6
1.1. Pojam, značaj i vrste osiguranja	8
1.2. Istorijski razvoj osiguranja	16
1.3. Poslovi i subjekti osiguranja	21
1.4. Elementi osiguranja	27
2. Osiguranje lica prilikom putovanja i privremenog boravka u inostranstvu	36
2.1. Pojam, rizici i vrste putnog osiguranja	38
2.2. Elementi ugovora (polise) o putnom osiguranju	43
2.3. Procedura (postupak) realizacije putnog osiguranja pri nastupanju osiguranog slučaja ..	48
3. Osiguranje lica od posljedica nesrećnog slučaja	56
3.1. Pojam, vrste i elementi osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja	58
3.2. Ugovaranje osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja	67
3.3. Procedura (postupak) realizacije osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja pri nastupanju osiguranog slučaja	73
4. Osiguranje motornih vozila	84
4.1. Pojam i vrste osiguranja motornih vozila	86
4.2. Elementi osiguranja motornih vozila – ponuda, polisa osiguranja	94
4.3. Postupak u slučaju nastanka osiguranog slučaja	102
5. Osiguranje imovine fizičkih i pravnih lica	110
5.1. Pojam i vrste osiguranja imovine	112
5.2. Elementi osiguranja imovine – ponuda i polisa osiguranja imovine	120
5.3. Postupak u slučaju otkaza ili izmjene ugovora (polise) osiguranja imovine	129
6. Osiguranje transporta u domaćem i međunarodnom prevozu	134
6.1. Pojam i vrste osiguranja transporta, transportni rizici	136
6.2. Elementi osiguranja transporta – ponuda i polisa osiguranja	142
6.3. Ništavost, otkaz ugovora o osiguranju transporta, izmjene u ugovoru i prenos prava iz ugovora	147
7. Postupak obrade zahtjeva za prijavu štete, likvidacija i isplata štete	154
7.1. Pojam i vrste šteta, naknada iz osiguranja	156
7.2. Dokumentacija za prijavu, procjenu i likvidaciju štete	161
Rječnik stručnih pojmova	168
Literatura	177

Predgovor

Poštovani učenice, poštovana učenice,

Udžbenik **Osiguranje imovine i lica** koji je pred tobom, omogućuje ti da se upoznaš sa osnovnim pojmovima iz oblasti osiguranja, saznaš o ulozi osiguravajućih društava i njihovim poslovima, sagledaš povezanost osiguranja kao važne privredne djelatnosti sa drugim djelatnostima, uvidiš koristi od raznih vrsta osiguranja sa aspekta pojedinca, privrednih subjekata i privrede u cjelini, formiraš svoje stavove o osiguranju i dr. Razumijevanje osnovnih pojmova iz oblasti osiguranja, koje ti ovaj udžbenik nudi, doprinijeće tvome sazrijevanju kao ekonomiste/ekonomistkinje i ličnosti uopšte, a prije svega razvoju tvoje kreativnosti i preduzetničkog duha.

Možda te nova saznanja inspirišu na dalja istraživanja ovih problema na osnovu široke literature i praćenja zakonske regulative.

Udžbenik obuhvata sedam poglavlja. Ona odgovaraju **ishodima učenja** koji su **Obrazovnim programom Ekonomski tehničar** definisani za **modul Osiguranje imovine i lica**. Po ishodima učenja ovog modula, učenik/učenica će biti sposoban/sposobna da:

1. interpretira osnovna obilježja osiguranja imovine i lica;
2. sprovede postupak osiguranja lica prilikom putovanja i privremenog boravka u inostranstvu u skladu sa propisanim uslovima i tarifama za osiguranje;
3. sprovede postupak osiguranja lica od posljedica nesrećnog slučaja u skladu sa propisanim uslovima i tarifama za osiguranje;
4. sprovede postupak osiguranja motornih vozila u skladu sa kategorijom vozila i propisanim pravilima za utvrđivanje vrijednosti vozila;
5. sprovede postupak osiguranja imovine fizičkih i pravnih lica u skladu sa predviđenim pravilima;
6. sprovede postupak osiguranja transporta (CMR i KARGO) u domaćem i međunarodnom prevozu u skladu sa važećim pravilima;
7. sprovede postupak obrade zahtjeva i dokumentacije za naknadu, likvidaciju i isplatu štete.

Svako poglavlje udžbenika raščlanjeno je na tematske cjeline koje odgovaraju jednom ili više **kriterijuma** za dostizanje ishoda učenja, i sadrži:

- misao poznatih autora koja će te podstaći na razmišljanje, aktivnost i probuditi tvoju zainteresovanost za sadržaje koji slijede;

- bitne pojmove, na koje treba da obratiš posebnu pažnju u glavnom tekstu i da ih razumiješ;
- glavni tekst, čiji je sadržaj obavezan da bi dostigao/dostigla ciljeve ishoda učenja i cilj modula;
- dodatke u okviru glavnog teksta koji ti omogućavaju da proširiš znanje iz ove oblasti;
- zanimljivosti u okviru glavnog teksta koje će podstaći tvoje interesovanje za nadogradnju znanja;
- fotografije, koje omogućavaju lakše pamćenje i podstiču zainteresovanost za određene cjeline;
- tabele i šeme, koje će ti pomoći da lakše sistematizuješ važne pojmove i savladaš mnogobrojne podjele;
- obrasce koji se koriste u oblasti osiguranja;
- objašnjenja nepoznatih stručnih pojmova koja su data na marginama udžbenika, a koja će ti omogućiti lakše razumijevanje pojmova;
- pitanja i zadaci, koji će ti omogućiti da provjeriš razumijevanje i primjenu sadržaja određene teme.

Na kraju svake tematske cjeline (poglavlja) dat je **sažetak**, u kome su prezentovani najvažniji sadržaji iz poglavlja. Nakon sažetka, dat je **zadatak za rad u grupi** koji zahtijeva timski rad i podstiče zajedništvo učenika, razvija kulturu diskutovanja, slušanja i kritičkog promišljanja. Osnovni ciljevi zadatka za rad u grupi jesu primjena stečenih znanja radi razvijanja sposobnosti za rješavanje praktičnih problema, kao i upotreba različitih izvora informacija.

Na kraju udžbenika dat je **rječnik** stručnih pojmova i spisak korišćene **literature**.

Svaka od tema obuhvaćenih u udžbeniku regulisana je zakonskim okvirom, ali ti ipak ne nudimo uvijek konačna rješenja i samo jedan ugao posmatranja problema. Naprotiv, mnoge teme ćeš sam/sama moći da dopuniš i proširiš svojim razmišljanjima i stavovima, da rasvijetliš pitanja na koja možda u udžbeniku nije dat konkretan odgovor i da se zainteresuješ za dalje istraživanje problema iz ove oblasti.

Iako je udžbenik, prije svega, namijenjen onima koji se obrazuju po obrazovnom programu Ekonomski tehničar, mogu ga koristiti i učenici/učenice koji se obrazuju po programima iz drugih oblasti u kojima se pojedini ishodi učenja tiču osiguranja imovine ili lica (pravni tehničar, saobraćajni tehničar, špediter i dr.).

Autori

1

Osiguranje je vrlo važno oruđe u životnom planu svake osobe. Problem sa osiguranjem je što ga ne možete kupiti kada vam je potrebno. Morate predvidjeti šta će vam trebati i to kupiti, nadajući se da vam to nikada neće trebati.

Robert Kijosaki (američki biznismen)

KARAKTERISTIKE, RAZVOJ I VRSTE OSIGURANJA

U ovom poglavlju saznaćeš:

- kada je i zašto nastalo osiguranje
- šta obuhvata pojam osiguranja
- koje vrste osiguranja postoje
- ko su subjekti, a ko agenti osiguranja
- koji su elementi osiguranja
- koja načela u osiguranju treba poštovati.

Po usvajanju sadržaja ovog poglavlja bićeš sposoban/sposobna da interpretiraš osnovna obilježja osiguranja imovine i lica.

Protumači riječi Smiljana Morija, pravnik i motivacionog govornika: „Osiguranje je paradoks, ako ga nemate u pravo vrijeme, više vam neće trebati.“

Bitni pojmovi
rizik, osiguranje, vrste osiguranja

Nesrećni slučaj – svaki iznenadni, nepredviđeni i od volje osiguranika nezavisni događaj koji djeluje uglavnom spolja i naglo na tijelo osiguranika (gaženje, sudar, udarac nekim predmetom, udar groma ili struje, pad, okliznuće, ranjavanje oružjem ili eksplozivnim materijalom, ujed životinje i drugo).

Rizik – vjerovatnoća nastajanja nekog štetnog događaja. Uvijek se odnosi na budući događaj.

1.1. Pojam, značaj i vrste osiguranja

Osiguranje je privredna djelatnost koja se bavi zaštitom ljudi i njihove imovine od različitih opasnosti vezanih za nesrećne slučajeve, poslovne rizike ili dejstvo sila prirode. Osnove osiguranja počivaju na ideji udruživanja svih onih koji su izloženi istom riziku, sa ciljem da zajednički podnesu eventualnu štetu. Na taj način se vrši disperzija rizika na veliki broj korisnika osiguranja (osiguranike), pa je sigurnost svakog od njih mnogo veća u slučaju nastupanja opasnosti.

Dodatak

U literaturi se može naići na mnogo tumačenja osiguranja. Njemački teoretičar Peter Koh navodi da „osiguranje služi zaštiti od štetnih posljedica određenih događaja“. Prema njemačkom ekonomisti Fridhelmu Nikelu osiguranje je „novčana usluga zasnovana na jemstvu da će se pokriti rizici i u određenim slučajevima izvršiti novčana nadoknada“.

Osiguranje je privredna djelatnost koja se bavi zaštitom ljudi i njihove imovine od različitih opasnosti.

Sama riječ *osiguranje* upućuje na sigurnost, obezbjeđenje od nečega, povjerenje u nešto. Fizička i pravna lica su u svakodnevnom životu i poslovanju izložena sve većem broju rizika, opasnosti i neizvjesnosti koji im mogu prouzrokovati različite vrste šteta. Zato je osiguranje ekonomska nužnost i najvažniji oblik obezbjeđenja od takvih događaja.

Osiguranje **obuhvata tri aspekta**, i to:

- ekonomski – jer direktno ili indirektno štiti fizička ili pravna lica i njihovu imovinu;
- pravni – jer je zaključenje poslova osiguranja pravni posao. Od zaključenja osiguranja do isplate naknade štete nastaju brojni odnosi između subjekata osiguranja koje treba pravno regulisati;
- tehnički – jer se u osiguranju primjenjuju različiti mehanizmi i savremeni matematičko-statistički metodi za procjenu visine rizika, izravnavanja rizika, procjenu štete, proračun premije i dr.

Osiguranje ima višestruki značaj za pojedinca, privredne subjekte kao i privredu u cjelini. **Osiguravajuće društvo** vrši organizovanje, praćenje i analizu svih novčanih tokova koji se tiču pribavljanja osiguranja, mjera sprečavanja nastanka šteta, praćenja odšteta i ulaganja raspoloživih sredstava. Ono ima ulogu posredne ekonomske zaštite, pošto se nadoknade šteta u osiguranju ispunjavaju iz unaprijed naplaćenih sredstava od osiguranika u obliku premije osiguranja.

Pjedinici su oduvijek bili izloženi opasnostima koje su mogle da im ugroze život, zdravlje, povrijede ih ili im unište imovinu. S vremenom su takve opasnosti postajale još izraženije, a nastajale su i nove. Time je i potreba za zaštitom ličnih dobara od tuđih i sopstvenih radnji kojim im se može načiniti šteta postajala sve veća. Pojedinici se kroz zaključenje poslova osiguranja spremnije sučeljavaju sa životnim rizicima. Kroz isplatu naknada od osiguranja omogućava se njihovo zbrinjavanje.

Sa razvojem društva, rizici su sve izraženiji i brojniji.

U savremenim uslovima privređivanja, poslovanje privrednih subjekata nezamislivo je bez oslanjanja na zaštitu koju pružaju fondovi osiguranja. Kroz nadoknadu šteta nastalih tokom procesa poslovanja, poslovnim subjektima se omogućava očuvanje kapitala, neprekidnost procesa reprodukcije, smanjene potrebe za rezervnim sredstvima i spremnije sučeljavanje sa poslovnim rizicima. Osiguravajuće društvo je i sâmo poslovni subjekat koji raspolaže znatnim novčanim sredstvima dobijenim iz unaprijed naplaćenih sredstava od osiguranja. Taj kapital

Začeci ideje o zaštiti pojedinaca koje je pogodila nesreća (smrt, bolest, invalidnost, uništenje imovine usljed požara) mogu se tražiti još u prvobitnoj ljudskoj zajednici. Mehanizam ove zaštite sastojao se u tome što bi rodbina, pleme ili selo prikupljali prirodne priloge za nadoknadu pojedincima koje pogodi opasnost kojoj je inače i ta zajednica izložena.

Investicione nekretnine – nekretnine (objekat i/ili zemljište) koje se kupuju radi prihoda od rentiranja i očekivanja da će im vrijednost s vremenom rasti.

osiguravajuće društvo može da upotrijebi za plasiranje na finansijskom tržištu, i to u vidu depozita kod banaka, za kupovinu finansijskih instrumenata (akcije, obveznice), kupovinu investicionih nekretnina. Osiguravajuća društva utiču na kreditni potencijal banaka, jer tekući priliv sredstava drže na transakcionim računima kod banaka.

Plasirajući novčana sredstva na finansijsko tržište, osiguravajuća društva vode računa o neophodnoj sigurnosti i likvidnosti i ostvarenju zadovoljavajućih prinosa na uložena sredstva.

Osiguranje može da posluži kao izvor kreditiranja privrede. Naime, prikupljena sredstva, kroz plaćanje premije osiguranja, imaju ulogu štednje koja može biti izvor kreditiranja investicija. U slučaju izražene inflacije u privredi, osiguranje podstiče na štednju, što utiče na stabilizaciju inflacije.

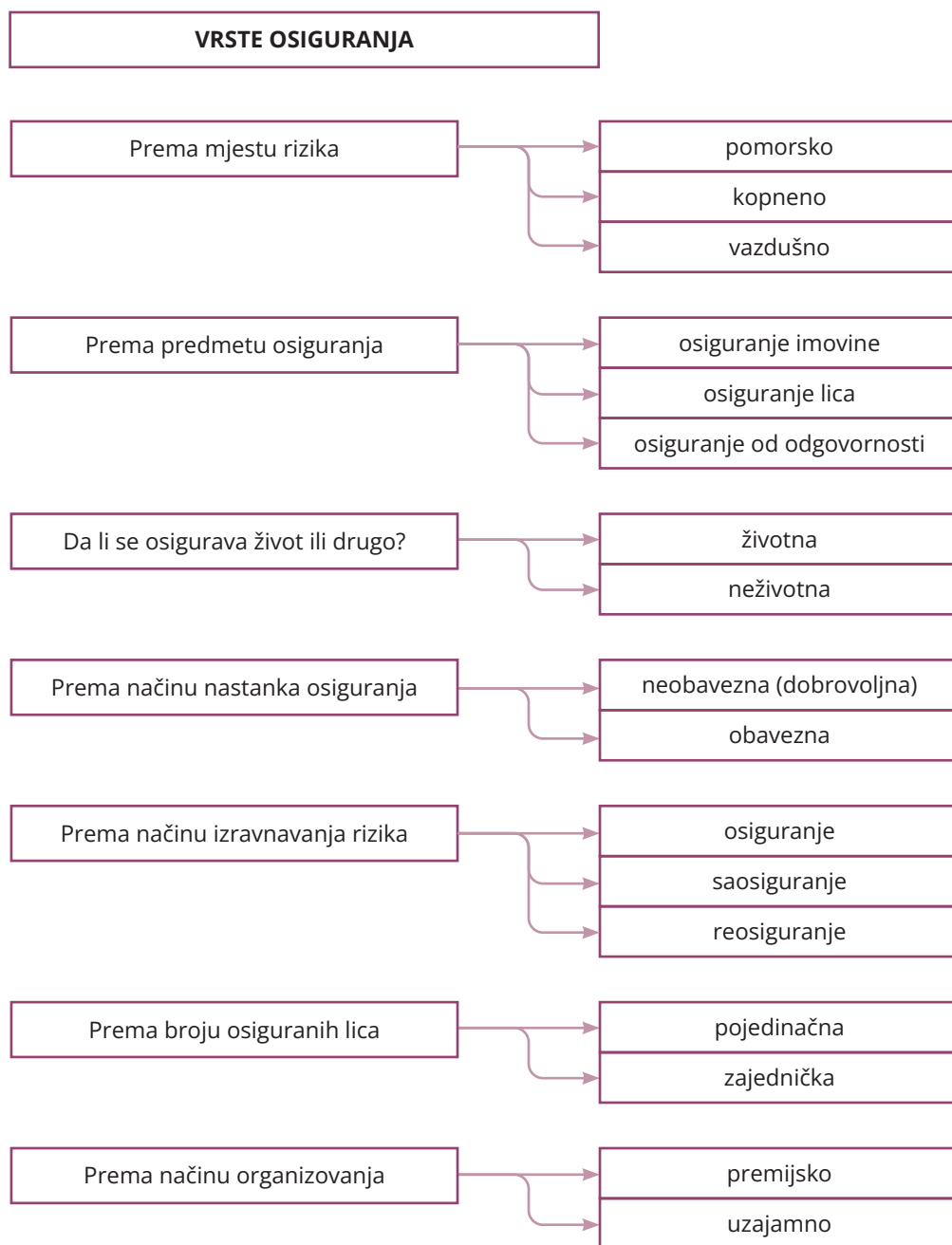
Značaj osiguranja za pojedince, privredne subjekte i privredu u cjelini prikazan je u tabeli 1.1.1.

Tabela 1.1.1. Značaj osiguranja

Nivo značaja		Opis
Za pojedinca		<ul style="list-style-type: none"> - zbrinjavanje u slučaju štete po imovinu i život od prirodnih opasnosti, tuđih i sopstvenih radnji - psihološka sigurnost - upotreba polise životnog osiguranja kao garancija za kredit - obezbjeđenje za starost - obezbjeđenje za nasljednike
Za privredne subjekte	Preduzeća	<ul style="list-style-type: none"> - očuvanje kapitala - neprekidnost procesa reprodukcije - smanjenje potrebe za rezervnim sredstvima - spremnije sučeljavanje sa poslovnim rizicima
	Osiguravajuća društva	<ul style="list-style-type: none"> - plasiranje sredstava na finansijskom tržištu - ostvarenje zadovoljavajućih prinosa na uložena sredstva
	Banke	povećanje finansijskog i kreditnog potencijala
Za privredu		<ul style="list-style-type: none"> - izvor kreditiranja - povećanje štednje, odnosno investicija - stabilizacija inflacije - podrška socijalnom (penzijskom i zdravstvenom) osiguranju

Zbog značaja koji osiguranje ima za pojedince, privredne subjekte i privredu, zaključujemo da ono nije trošak, već ulaganje u budućnost.

Šema 1.1.1. Vrste osiguranja prema različitim kriterijumima podjele

Prema mjestu nastanka osiguranje se dijeli na pomorsko, kopneno i vazdušno. **Pomorsko osiguranje** podrazumijeva poslove osiguranja brodova i robe, kao i drugih rizika koji se mogu javiti pri plovidbi. **Kopneno osiguranje** se odnosi na osiguranje transportnih sredstva (kamioni, vozovi) i robe koja se njima prevozi od rizika koji se mogu javiti pri obavljanju transporta na kopnu, kao i ostalih rizika koji se mogu

javiti pri ovom transportu. **Vazdušno osiguranje** bavi se poslovima osiguranja vazduhoplova (aviona, helikoptera), robe koja se njime prevozi, kao i ostalim rizicima povezanim sa ovom vrstom transporta. Navedene vrste transportnog osiguranja mogu biti: kasko (osigurava se rizik koji može nastati na transportnim sredstvima), kargo (osigurava se roba koja se prevozi) i osiguranje od odgovornosti (osigurava se odgovornost za štetu do koje može doći u toku transporta).

Prema predmetu osiguranja razlikuje se osiguranje imovine, osiguranje lica i osiguranje od odgovornosti. **Osiguranje imovine** zasniva se na mogućnosti ostvarivanja naknade štete koja nastaje na imovini osiguranika. Vrijednost imovine, a time i vrijednost štete, precizno se može utvrditi. O ovoj vrsti osiguranja biće više riječi u poglavljima koja slijede. **Osiguranje lica** podrazumijeva realizaciju rizika za određenu ličnost. Cilj ove vrste osiguranja jeste naplata unaprijed utvrđene osigurane sume. O ovoj vrsti osiguranja takođe će biti više riječi u nastavku udžbenika. **Osiguranje od odgovornosti**, kao novija vrsta osiguranja, ima za cilj da pruži osiguraniku sigurnost da će biti oslobođen odgovornosti od štete koju bi eventualno mogao nanijeti trećim licima, usljed nepažnje. Osiguravač preuzima na sebe obavezu naknade štete trećim licima prouzrokovane npr. nepažljivim upravljanjem motornim vozilom od strane osiguranika.

Prema tome da li se osigurava život ili nešto drugo razlikuju se životna i neživotna osiguranja. Polazeći od ove podjele, a shodno kriterijumu utvrđivanja poslovnog rezultata osiguravajućeg društva, poslovi osiguranja se, prema Zakonu o osiguranju Crne Gore (Službeni list Crne Gore br. 146/21 od 31. 12. 2021), svrstavaju u **poslove neživotnog osiguranja** i **poslove životnog osiguranja**.

U poslove **neživotnog osiguranja** spadaju: osiguranje od posljedica nezgode, dobrovoljno zdravstveno osiguranje, osiguranje motornih vozila, osiguranje šinskih vozila, osiguranje vazduhoplova, osiguranje plovnih objekata, osiguranje robe u prevozu, osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti, ostala osiguranja imovine, osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila, osiguranje od odgovornosti prilikom upotrebe vazduhoplova, osiguranje od odgovornosti prilikom upotrebe plovnih objekata, osiguranje od opšte odgovornosti za štetu, osiguranje kredita, osiguranje jemstva, osiguranje finansijskih gubitaka, osiguranje troškova pravne zaštite, putno osiguranje i druge vrste neživotnih osiguranja.

Poslovi životnog osiguranja jesu: osiguranje života, rentno osiguranje, dopunsko osiguranje lica uz osiguranje života i druge vrste životnih osiguranja. Životno osiguranje je oblik zaštite pojedinca i njegove porodice od rizika kao što su smrt i smanjenje ili gubitak sposobnosti za rad. Ugovorom o životnom osiguranju, osiguravač se obavezuje da u slučaju smrti osiguranika ili za slučaj njegovog doživljenja određene dobi isplati osiguraniku ili licu koje on odredi, osiguranu sumu ili

Rentno osiguranje – osiguranje kod koga se društvo za osiguranje obavezuje da (za jednu ili više premija osiguranja koje će mu biti plaćene) vrši fiksne ili periodične isplate osiguraniku u toku određenog perioda ili do nastupanja određenog događaja.

Premije osiguranja – novčani iznosi koje osiguranik mora uplatiti da bi ostvario odgovarajuće pokriće.

Matematička rezerva – novčana sredstva neophodna za isplatu osiguranih suma po dospeljuću ugovora o životnom osiguranju.

Disperzija rizika – mogućnost raspodjele rizika na što veći broj osiguravača, pri čemu svako od njih preuzima na sebe srazmjeran i prihvatljiv dio rizika.

rentu. Dakle, životno osiguranje može da se zaključi na cio život, bez obzira na to kada će smrt da nastupi, a može biti osiguranje od smrti poslije određene dobi, kao i osiguranje u slučaju nadživljavanja. Glavni motiv osiguranika jeste obezbjeđenje njegove sigurnosti u slučaju iznenadne smrti, ali i način rješavanja pojedinih pitanja, kao što su, na primjer, kupovina stana, kupovina automobila na kredit ili lizing, lagodnija starost, školovanje djece i dr. Osiguranik je obezbijeđen i u slučaju doživljenja određene dobi. Tada mu se isplaćuju akumulirana sredstva, jer se tokom trajanja osiguranja štedni dio premije zajedno sa kamatom akumulira, formirajući tako matematičku rezervu. Kako je životno osiguranje štednog karaktera, veoma je rasprostranjeno u svijetu. Ipak, u Crnoj Gori još uvijek nije dovoljno zastupljeno.

Prema načinu nastanka razlikuju se neobavezna (dobrovoljna) i obavezna osiguranja. **Neobavezna osiguranja** zaključuju se slobodnom voljom osiguranika iz čisto ekonomskih razloga, a **obavezna osiguranja** na osnovu zakonskih odredbi (npr. osiguranje vlasnika motornih vozila od odgovornosti za štete pricinjene trećem licu).

Prema načinu izravnavanja rizika, osiguranje se dijeli na unutrašnje (osiguranje) i spoljašnje (saosiguranje i reosiguranje). **Osiguranje** je, kao što je već rečeno, udruživanje rizika i njihov prenos na osiguravače koji su voljni da obeštete osiguranike za štete koje se eventualno pojave ili da pružaju usluge u vezi sa takvim rizicima. Kod **saosiguranja**, više osiguravača dijeli među sobom rizik koji se odnosi na isti predmet, shodno procentu preuzetog rizika, putem zaključenja jedne polise osiguranja. Ukupan zbir njihovih pokrića ne prelazi osiguranu vrijednost. Kod **reosiguranja**, osiguravač prenosi na reosiguravača dio rizika koji je prethodno preuzeo zaključenjem osiguranja. Osiguravač plaća reosiguravaču premiju reosiguranja. Reosiguravač može dalje prenositi dio rizika na sljedećeg reosiguravača, čime se postiže disperzija rizika koja omogućava stabilno funkcionisanje sistema osiguranja, naročito u slučajevima velikih šteta.

Prema broju osiguranih lica, osiguranje se dijeli na pojedinačno (individualno) i zajedničko (kolektivno). **Pojedinačno osiguranje** odnosi se na pojedinačna lica ili pojedinačne objekte. **Zajedničko osiguranje** je osiguranje kod koga se jednim ugovorom osigurava više lica ili više stvari, koje su u vlasništvu više lica. Na primjer, osiguranje motornog vozila (koje je u vlasništvu jednog lica) od krađe jeste pojedinačno osiguranje, dok je osiguranje učenika kolektivno osiguranje.

Prema načinu organizovanja razlikuju se premijsko i uzajamno osiguranje. **Premijsko osiguranje** podrazumijeva da osiguravajuće društvo prikuplja sredstva u vidu premija koje predstavljaju cijenu koju osiguranici plaćaju za rizike koje je osiguravač preuzeo. Te premije daju osiguranicima sigurnost da će štete koje eventualno nastanu biti nadoknađene. **Uzajamno osiguranje** je vrsta osiguranja kod kojeg su članovi društva istovremeno i osiguravači i osiguranici. Društvo se

obavezuje da će u potpunosti nadoknaditi eventualnu štetu svojim članovima, makar ona bila u visini cjelokupne imovine društva. Sredstva se prikupljaju putem doprinosa i pripadaju osiguranicima.

Unutar svake podjele postoji mnogo podvrsta osiguranja, pri čemu se nove stalno pojavljuju a kriterijumi podjele dopunjuju.

primjer

U okviru osiguranja imovine javljaju se osiguranja od požara i drugih opasnosti, osiguranja od provalne krađe i razbojništva, osiguranja od opasnosti zemljotresa, osiguranja zaliha, osiguranja mašina od loma, osiguranja stakla od loma, transportna osiguranja, osiguranja objekata u montaži i izgradnji i dr. U okviru osiguranja lica javljaju se: osiguranje života i osiguranje od posljedica nesrećnog slučaja. Osiguranje života obuhvata osiguranje za slučaj smrti, osiguranje za slučaj doživljenja i mješovito osiguranje. Osiguranje od posljedica nesrećnog slučaja obuhvata osiguranje putnika u javnom prevozu, osiguranje na poslu i u privatnom životu, osiguranje vozača, putnika i radnika na motornim vozilima za vrijeme upravljanja i vožnje, osiguranje pri vršenju posebnih djelatnosti (sportisti, lovci, vatrogasci), osiguranje zaposlenih i putnika u vazdušnom saobraćaju, hotelskih gostiju, posjetilaca priredbi i dr.

Pitanja i zadaci

1. Definiši osiguranje.
2. Objasni značaj osiguranja sa aspekta pojedinca, poslovnog subjekta ili privrede u cjelini.
3. Poveži značaj osiguranja sa različitih aspekata.
4. Prema kojim se sve kriterijumima može posmatrati osiguranje?
5. Posluži se internetom i nađi Zakon o osiguranju koji se primjenjuje u Crnoj Gori. Izdvoj osnovna pitanja koja taj zakon reguliše. Zakon možeš pronaći na sajtu www.gov.me

Prema piscu Marku Tvenu:
„Životno osiguranje je
proizvod vremena, što
znači da je to kultura koja
razlikuje civilizovanu osobu
od divljaka.“ Misliš li da su
ove riječi pretjerane? Zašto?

Bitni pojmovi

osiguranje u starom vijeku,
osiguranje u srednjem vijeku,
osiguranje u novom vijeku

i

Kineski trgovci su prije pet hiljada godina, prilikom prevoza robe preko rijeke Jangce, imali običaj da se dijele u više čamaca. Tako su dijelili rizik prelaska preko opasnih mjesta. Pri eventualnom potonuću jednog čamca, bio bi uništen samo dio robe. Štetu su snosili zajednički.

Hamurabijev zakonik je prvi pisani zakon u svijetu koji potiče iz drevne Mesopotamije (1754. godina prije nove ere) pisan klinastim pismom. Sadržao je, na primjer, odredbu po kojoj svi učesnici u karavanu imaju obavezu da nadoknade štetu u slučaju da jednog od njih napadnu razbojnici.

Pomorski zajmovi – novčani zajam uz jemstvo broda, tereta, vozarine ili njihovih djelova na određeno vrijeme.

1.2. Istorijski razvoj osiguranja

Ideja o osiguranju začeta je u dalekoj prošlosti, s obzirom na to da su život i imovina čovjeka oduvijek bili ugroženi različitim opasnostima, u početku naročito prirodnim.

Još u **prvobitnoj zajednici** javili su se prvi oblici udruživanja na osnovu solidarnosti (tzv. prirodne zajednice rizika). Plemenske zajednice formirale su određene rezerve (kao vrstu sigurnosti radi zaštite od određenih opasnosti) u vidu uloga članova te zajednice koji su bili ugroženi istom opasnošću.

Kada su nastale porodice i naselja, ojačalo je shvatanje o neophodnosti udruživanja i solidarnosti u snošenju rizika. Stvorili su se „fondovi rizika“ koji su se sastojali od žitarica sakupljenih prilozima članova zajednice.

Ovakve zajednice postojale su i u antičkom dobu, i to u Egiptu, staroj Grčkoj i Rimu. Religiozne organizacije su doprinosima svojih vjernika omogućavale pokrivanje pogrebnih troškova u slučaju smrti nekog od njih.

Poznato je da su i u Palestini postojale zajednice rizika iz kojih se nekim članovima mogla nadoknaditi šteta usljed otimanja stoke od strane razbojnika.

U **III vijeku prije Hrista**, u pomorskom pravu Rodosa sadržana je odredba da se, u slučaju pomorskih nezgoda usljed bacanja tovara u more, šteta zajednički podnosi. Veći dio **srednjeg vijeka** (od V do XI vijeka), donio je stagnaciju i u vezi sa osiguranjem. Nakon toga, tragovi razvoja osiguranja vode do zajednica rizika u okviru cehova i gildi. Osiguranje postaje staleško, i zasnovano je na statutarnom uređenju zajednice.

Trgovina ponovo oživljava, naročito nakon otkrivanja Amerike i do tada nepoznatih pomorskih puteva. To podstiče potrebu za kvalitetnim osiguranjem, naročito pomorskih rizika. Porast trgovine dovodio je do sve jačeg izjednačavanja običaja kod pomorskog osiguranja.

Osiguranje postaje samostalni institut oko 1230. godine, kada Katolička crkva zabranjuje naplaćivanje zelenaške kamate na pomorske zajmove.

Prvi ugovori o osiguranju pojavili su se u 14. vijeku, najprije u Italiji (tadašnjoj Lombardiji), a onda u Portugaliji, Francuskoj, Holandiji, Njemačkoj i Engleskoj. Iz prvih pomorskih običaja nastali su i prvi zakonski izvori prava osiguranja (na primjer, Barcelonske ordonanse 1435. god., Florentinske ordonanse 1522. god. i dr.).

Na Balkanu, Dubrovnik, kao jedan od značajnih trgovinskih i pomorskih centara od 14. do 16. vijeka, zauzima važno mjesto u istoriji pomorskog osiguranja.

Razvoj osiguranja može se pratiti još od prvobitne ljudske zajednice.

U novom vijeku, početkom 18. vijeka počela je nova faza u razvoju djelatnosti osiguranja koju karakteriše komercijalizacija osiguranja i njeno postavljanje na naučne osnove. Zahvaljujući opštem društveno-ekonomskom i tehničkom razvoju, krajem 17. vijeka pojavila su se prva velika osiguravajuća preduzeća. Ona su krajem 18. vijeka postala još organizovanija i utemeljenija u primjeni matematičko-statističkih metoda i tehnika. Najznačajniji razlog pojave i razvoja velikih osiguravajućih kompanija jeste nastanak velikih šteta, posebno onih koje su uzrokovane požarima i pomorskim nesrećama. Na primjer, u Velikom požaru u Londonu (1666) stradala je većina građevina. Ovakve štete nametale su potrebu da zajednice rizika budu što šire. Velika osiguravajuća društva pojavila su se najprije u razvijenim zemljama Evrope (Njemačka, Engleska, Francuska). Neka od njih i danas postoje.

U Evropi su se krajem 17. vijeka pojavile i raširile tzv. tontine, koje nijesu imale pravi sadržaj osiguranja, ali su podstakle primjenu matematike i statistike u osiguranju.

Holandski državnici i matematičari Jan de Wit (1625–1672) i Johannes Hud (1628–1704) prvi su definisali određivanja životne rente na matematičkim osnovama. Račun vjerovatnoće bio je značajan za osiguranje života. Prve tablice smrtnosti, važne za postavljanje tehnike osiguranja života, sastavila je Engleska akademija nauka – *Royal Society*.

Kao sve moćnija privredna djelatnost, osiguranje je doživjelo pravi procvat tokom 19. vijeka, a naročito 20. vijeka. Tada su postavljeni temelji modernog osiguranja zasnovanog na naučnoj osnovi, stručnom i organizovanom vođenju, kao i primjeni matematičko-statističkih metoda.

U 19. vijeku dolazi i do prvih državnih intervencija u oblasti osiguranja. Doneseni su brojni zakoni koji se odnose na kontrolu rada osiguravajućih društava, ugovorne odnose između osiguravača i osiguranika. Razvija se i reosiguranje. U 20. vijeku javljaju se nove grane osiguranja koje su izraz savremenih potreba, kao što su npr. osiguranje motornih vozila, mašina, kredita i dr. Zakonodavstvo u oblasti osiguranja jača, a obavezna osiguranja doživljavaju značajan porast.

Tontine – naziv po Lorentu de Tontiniju, italijanskom bankaru iz 17. vijeka; osiguranje koje se zasniva na uplatama više investitora u investicioni fond – tontine.

i

Za razvoj osiguranja, ne samo u Engleskoj već i u svijetu, velik značaj ima Edvard Lojd (Edward Lloyd). Čuvena osiguravajuća kuća *Lojd* (Lloyd's) osnovana je 1688. godine. Djelatnost joj je bila organizovanje poslova osiguranja i reosiguranja. *Lojd* je prerastao u organizovano tržište – berzu poslova osiguranja i reosiguranja, koja i danas postoji. Individualni osiguravači u Engleskoj i dalje posluju u okviru Lojda.

Reosiguranje – preuzimanje obaveze od strane reosiguravača da će, u slučaju nastupanja osiguranog slučaja koji je preuzeo u reosiguranje, uzeti na sebe dio ili cjelokupni rizik koji je reosiguran pod uslovom da mu osiguravač ustupi dio premije srazmjerno dijelu preuzetog rizika.

Na teritoriji Crne Gore prva polisa pomorskog osiguranja izdata je 3. aprila 1852. u Dobroti. Prvi Zakon o osiguravajućim društvima datira iz 1904. godine. Član 1 tog zakona glasi: *Dopušta se, Knjaževini Crne Gore djelovanje društava anonimnih, uzajamnih, pomoćnih i drugih ma koje vrste osiguranja: od požara, groma, grada, od nesrećnih slučajeva na moru ili suhu za obezbjeđenje života na slučaj smrti itd.*

Koncesijski sistem osiguranja

– odobrenje javne vlasti nosiocu koncesije da obavlja poslove osiguranja pod unaprijed propisanim uslovima.

Centralizovani sistem osiguranja – sistem osiguranja koncentrisan i u nadležnosti jednog organa za cijelu državu.

Decentralizovani sistem osiguranja – sistem osiguranja u nadležnosti više subjekata u jednoj državi.

Uoči Drugog svjetskog rata, na teritoriji Kraljevine Jugoslavije, bilo je 28 preduzeća koja su, uz zakonom propisane uslove, posjedovala neophodnu dozvolu za rad za poslove osiguranja. Primjenjivao se koncesijski sistem osiguranja. Nakon rata, sistem osiguranja bio je centralizovan, u nadležnosti Državnog zavoda za osiguranje koji je 1947. god. preimenovan u Državni osiguravajući zavod (DOZ). Već 1961. godine DOZ je ukinut, čime je najavljena faza decentralizovanog osiguranja.

Za sedamdesete godine bile su karakteristične zajednice osiguranja, koje su se formirale kroz samoupravne sporazume organizacija udruženog rada (OUR), samoupravnih interesnih zajednica (SIZ), društveno-političkih zajednica i drugih društveno-pravnih lica. Zajednice osiguranja su 1976. godine, Zakonom o osnovama sistema osiguranja imovine i lica, preimenovane u – zajednice osiguranja imovine i lica – ZOIL. Zakonom o osiguranju iz 1990. god. uspostavilo se tržišno uređenje osiguranja. Zakonom o osiguranju imovine i lica iz 1996. god. propisano je da se organizacija za osiguranje osniva kao akcionarsko društvo za osiguranje ili kao društvo za uzajamno osiguranje. Uredbom iz 1999. god. uređena je primjena Zakona o osiguranju imovine i lica.

U novom vijeku osiguranje postaje naučno utemeljeno i zakonski regulisano.

U Crnoj Gori na snazi je Zakon o osiguranju (Službeni list Crne Gore, br. 053/21 od 31. 12. 2021) kojim se regulišu sva bitna pitanja iz oblasti osiguranja, među kojima su: djelatnost osiguranja, lica koja se mogu baviti osiguranjem, poslovi osiguranja, osnivanje, upravljanje i rukovođenje društvom za osiguranje, posredovanje, zastupanje i druge usluge u osiguranju, interna revizija i dr. Prema tom zakonu, osiguranje se definiše kao udruživanje novčanih sredstava na načelima uzajamnosti i solidarnosti neodređenog broja lica. Društva za osiguranje, kao najvažnija pravna lica koja se bave djelatnošću osiguranja, osnivaju se kao akcionarska društva, o čemu će nadalje biti riječi.

Pregled najvažnijih karakteristika razvoja osiguranja po istorijskim epohama prikazan je u tabeli 1.2.1.

Tabela 1.2.1. Razvoj osiguranja kroz istoriju

Vrijeme	Karakteristike
Prvobitna zajednica	<ul style="list-style-type: none"> - prve „prirodne zajednice rizika“ koje su formirala plemena - „fondovi rizika“ koji se sastoje od rezervi žitarica
Stari vijek	zajednice rizika koje su pokrivale troškove sahrane svojih članova, štete od napada razbojnika i otimanja stoke, štete usljed bacanja tovara u more pri pomorskim nesrećama, štete usljed napada na karavane i otimanja tovara i sl.
Srednji vijek	<ul style="list-style-type: none"> - zajednice rizika u okviru cehova i gildi - osiguranje pomorskih rizika - osiguranje postaje samostalan institut - prvi ugovor o osiguranju - prvi zakoni o osiguranju
Novi vijek	<ul style="list-style-type: none"> - komercijalizacija osiguranja - naučno utemeljenje osiguranja (primjena matematičko-statističkih metoda i tehnika) - prva velika osiguravajuća preduzeća - brojni zakoni o osiguranju - razvoj reosiguranja - nove grane osiguranja

Pitanja i zadaci

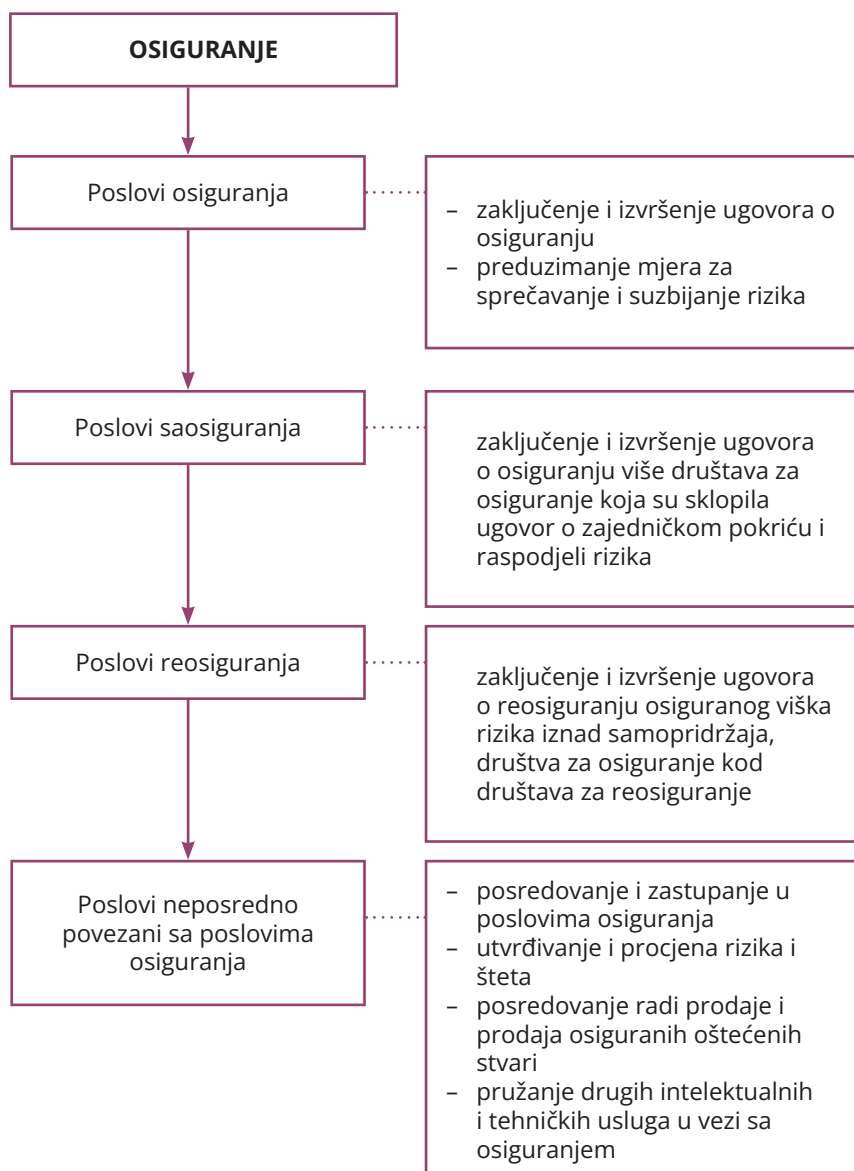
1. Navedi karakteristične faze u razvoju osiguranja u svijetu.
2. Objasni činjenicu da korijene osiguranja možemo pronaći još u prvobitnoj ljudskoj zajednici.
3. Opiši karakteristične događaje u razvoju osiguranja u jednoj od faza njegovog razvoja.
4. Poveži društveno-ekonomske prilike u novom vijeku sa karakteristikama u razvoju osiguranja.
5. Koristeći internet i/ili odgovarajuću literaturu, pronađi podatke o razvoju osiguranja u Crnoj Gori. Presentuj ih na posebnom času.

Po ruskom piscu Konstatinu Melihanu: „Agent osiguranja mora biti u stanju učiniti dvije stvari: prvo uplašiti, a zatim uvjeriti.“ Kako tumačiš ovu misao?

1.3. Poslovi i subjekti osiguranja

Prema Zakonu o osiguranju Crne Gore, **djelatnost osiguranja** obuhvaća četiri grupe poslova, i to: poslovi osiguranja, poslovi saosiguranja, poslovi reosiguranja i poslovi povezani sa osiguranjem. Grupe poslova osiguranja prikazane su šemom 1.3.1.

Šema 1.3.1. Poslovi unutar djelatnosti osiguranja

Bitni pojmovi

djelatnost osiguranja, subjekti osiguranja, društvo za osiguranje, osiguranik, ugovarač osiguranja, korisnik osiguranja, posrednik u osiguranju, zastupnik u osiguranju, agencija za pružanje drugih usluga osiguranja

Subjekti osiguranja su lica koja učestvuju u poslovima osiguranja. To su tri grupe subjekata:

1. osiguravač – društvo za osiguranje;
2. osiguranici, ugovarači osiguranja i korisnici osiguranja;
3. posrednici, zastupnici (agenti) osiguranja i agencija za pružanje drugih usluga osiguranja.

Osiguranje obuhvata brojne poslove, subjekte i agente, koji su povezani i međuzavisni.

1. Društvo za osiguranje je pravno lice koje obavlja poslove osiguranja. Osniva se u formi akcionarskog društva. Mogu ga osnovati pravna i fizička lica ako ispunjavaju uslove propisane Zakonom o osiguranju. Shodno tom zakonu, društvo za osiguranje može obavljati samo poslove osiguranja ili poslove reosiguranja. Ne može istovremeno obavljati poslove životnih i poslove neživotnih osiguranja. Poslove reosiguranja može obavljati samo društvo za osiguranje koje je dobilo dozvolu za obavljanje poslova reosiguranja. Društvo za osiguranje može obavljati poslove neposredno povezane sa poslovima osiguranja, kao i poslove dobrovoljnog penzionog osiguranja u skladu sa posebnim zakonom.

Shodno Zakonu o osiguranju, minimalni akcijski kapital društva za osiguranje ne može biti manji od 2.000.000 eura za društvo koje obavlja poslove neživotnih osiguranja, 3.000.000 eura za društvo koje obavlja poslove neživotnih osiguranja i 3.000.000 eura za društvo koje obavlja poslove životnih osiguranja. Akcijski kapital društva za reosiguranje ne može biti manji od 3.000.000 eura. Navedene iznose akcijskog

kapitala treba godišnje usklađivati sa promjenama evropskog indeksa potrošačkih cijena koje objavljuje Eurostat, i to u slučaju da je procenat promjene veći od 5%.

Organi društva za osiguranje su skupština akcionara i odbor direktora. Društvo za osiguranje ima izvršnog direktora i sekretara društva. Odbor direktora i izvršni direktor su dužni da obezbijede efikasan sistem upravljanja radi obezbjeđenja dugoročne finansijske sigurnosti i stabilnosti društva, te zaštite interesa ugovarača osiguranja, osiguranika i korisnika osiguranja. Društvo za osiguranje donosi statut, godišnji plan poslovanja, akte poslovne politike i druge opšte akte.

Akti poslovne politike – odluke o tehničkim osnovama osiguranja, pravilnik o formiranju i korišćenju rezervi za izravnjanje rizika, pravilnik o formiranju i načinu obračuna matematičke rezerve, opšti i posebni uslovi za osiguranje i tarife premija i dr.

dodatak

Shodno Zakonu o osiguranju, osnovni kapital društva za osiguranje čine:

- uplaćen akcijski kapital, izuzev akcijskog kapitala uplaćenog na osnovu kumulativnih povlašćenih akcija
- rezerve kapitala koje se odnose na obaveze iz osiguranja
- rezerve iz dobiti.

Obračunati osnovni kapital umanjuje se za otkupljene sopstvene akcije, nematerijalnu imovinu, preneseni gubitak i gubitak tekuće godine, razliku nediskontovanih i diskontovanih tehničkih rezervi za rezervisane štete.

Najveće prihode društvo za osiguranje ostvaruje na osnovu premija osiguranja, aktivnih poslova osiguranja od investiranja, neposlovnih i vanrednih prihoda. Najznačajniji rashodi tiču se šteta i ugovorene sume osiguranja, šteta po osnovu aktivnih poslova osiguranja, rashoda od finansiranja, kao i vanrednih rashoda.

U obavljanju poslova osiguranja, osiguravajuća društva treba da poštuju određena **ekonomska načela poslovanja** kao što su solventnost, likvidnost, ekonomičnost, profitabilnost, adekvatnost upravljanja imovinom i dr. **Načelo solventnosti** zahtijeva od osiguravajućeg društva da zadrži samo one rizike koji omogućavaju da društvo pokrije štete sopstvenim sredstvima. Time se postiže sigurnost osiguravača da će osiguranicima moći bez teškoća da nadoknadi sve štete po broju i iznosu, bez obzira na pojedinačnu i ukupnu visinu. Bez poštovanja ovog načela, osiguravajuća zaštita ne bi imala smisla za osiguranika. Solventnost, a time i sigurnost, postiže se utvrđivanjem sopstvenog kapaciteta za snošenje rizika i ulaganjem viška rizika u saosiguranje i reosiguranje. **Likvidnost** se ogleda u pravovremenosti isplata šteta i drugih obaveza osiguravajućeg društva. Ona se postiže

kroz naplatu premija osiguranja, naplatom šteta od saosiguranja i reosiguranja i plasmanom slobodnih novčanih sredstava na finansijskom tržištu. **Ekonomičnost poslovanja** mjeri se odnosom između troškova i ukupnog prihoda koji pokazuje koliko je finansijskih sredstava potrebno uložiti da bi se dobio određeni iznos ukupnog prihoda. Povećanje ekonomičnosti može se postići povećanjem prihoda osiguravajućeg društva sa istim nivoom troškova ili smanjenjem troškova pri većem ili istom nivou ukupnog prihoda. **Profitabilnost**, kao ekonomsko načelo, predstavlja odnos između ostvarene dobiti i ostvarenog prihoda po osnovu osiguranja. Cilj poslovanja osiguravajućeg društva jeste da se ostvari maksimalan profit, ali uz poštovanje zaštite osiguranika. **Načelo adekvatnosti upravljanja imovinom** podrazumijeva da osiguravajuće društvo koordinirano donosi odluke o imovini i obavezama. Cilj je dobra procjena i smanjenje poslovnog rizika. Ovo je važno poslovno načelo budući da su obaveze poznate i da moraju biti pokrивane iz određenih pozicija imovine.

dodatak

U razvijenijim zemljama u ulozi osiguravača mogu da se pojave i društva za uzajamno osiguranje. Ona se ne osnivaju radi sticanja profita, već sa ciljem da obezbijede osnivački fond tako što osiguranici uplaćuju doprinose kao cijenu pokrića rizika. Doprinosi su, po pravilu, znatno niži od premija, jer društvo ne plaća dividende, a i troškovi poslovanja su mu niži. Ova društva, koja posluju u interesu svojih članova – osiguranika, u razvijenijim zemljama su brojna. Obezbeđuju jeftinije osiguranje, a mogući višak prihoda nad rashodima mogu raspodijeliti svojim članovima. U Crnoj Gori trenutno ne postoje ovakva društva.

Poslovna sposobnost – sposobnost sklapanja pravnih poslova. Pravno se stiče punoljetstvom kod fizičkih lica, a kod pravnih lica danom osnivanja.

i

Zabilježeni su slučajevi da su korisnici kod osiguranja života bili kućni ljubimci.

2. Osiguranici, ugovarači i korisnici osiguranja mogu biti fizička i pravna lica koja imaju poslovnu sposobnost. **Osiguranici** zaključuju ugovor o osiguranju u svoje ime i za svoj račun. **Ugovarači osiguranja** zaključuju taj ugovor za tuđi račun. Lice koje ima pravo na osiguranu sumu jeste **korisnik osiguranja**. Dakle, korisnik osiguranja je lice koje koristi osiguranje, bez obzira na to da li je zaključilo ugovor o osiguranju ili se u trenutku zaključenja nije pojavilo (lično ili preko zastupnika). Najčešće je osiguranik ujedno i korisnik osiguranja. Osiguranje za tuđi račun zastupljeno je, na primjer, kod ugovora za slučaj smrti osiguranika. Fizička lica obično zaključuju ugovore o osiguranju nezgode, osiguranju života, zdravstvenom osiguranju, osiguranjima vezanim za motorna vozila i dr. Pravna lica (privredna društva, država, ustanove, udruženja) najčešće ugovaraju osiguranja imovine radi zaštite od rizika poslovanja, ali zaključuju i kolektivne ugovore kojima se obezbjeđuje zaštita većeg broja lica, npr. zaposlenih.

3. Posrednici i zastupnici (agenti) osiguranja jesu fizička i pravna lica koja ispunjavaju zakonom propisane uslove za obavljanje poslova posredovanja i zastupanja u osiguranju. **Posrednici u osiguranju** imaju ovlaštenje da budućeg osiguranika povežu sa osiguravačem koji nudi najpovoljnije uslove i najbolju zaštitu interesa klijenta i pomognu pri zaključenju ugovora. Poslove posredovanja u osiguranju obavlja **društvo za posredovanje u osiguranju**. Osniva se kao akcionarsko društvo ili društvo sa ograničenom odgovornošću. Taj subjekat je dužan da u obavljanju svoje djelatnosti štiti interese ugovarača osiguranja kroz izradu analize rizika i predloga njihovog odgovarajućeg pokrića, izradu procjene solventnosti društva za osiguranje, provjeru sadržaja polise osiguranja, pružanje pomoći ugovaraču osiguranja za vrijeme trajanja ugovora o osiguranju, praćenje izvršenja ugovora o osiguranju i dr. **Zastupnici (agenti) osiguranja** su pravna i fizička lica koja sa osiguravačem zaključuju ugovor o zastupanju, pa se zato nazivaju ugovorni zastupnici. Na osnovu takvog ugovora zastupnici istupaju u ime i za račun osiguravača kao nalogodavca. Društvo za zastupanje, kao pravno lice, može da se osnuje u formi akcionarskog društva ili društva sa ograničenom odgovornošću. Zastupnik može biti i fizičko lice – preduzetnik.

Poslovima zastupanja u osiguranju mogu se baviti i banke, ako im je centralna banka izdala odobrenje i imaju saglasnost regulatornog organa. Uobičajeno je da se poslovi zastupanja u osiguranju obavljaju u ime i za račun jednog društva. Izuzetno, moguće je zastupanje više društava za osiguranje ukoliko nijesu međusobno konkurentna.

Subjekti osiguranja su osiguravajuća društva, osiguranici i ugovarači osiguranja, kao i zastupnici, posrednici u osiguranju.

Poslovima utvrđivanja i procjene rizika i šteta, posredovanja radi prodaje i prodaje ostatka oštećenih stvari i pružanja drugih intelektualnih tehničkih usluga u vezi sa poslovima osiguranja bavi se **agencija za pružanje drugih usluga osiguranja** kao pravno lice. Osniva se kao akcionarsko društvo i društvo sa ograničenom odgovornošću.

Agencija za nadzor osiguranja počela je sa radom 2008. godine sa ciljem zaštite interesa osiguranika i korisnika osiguranja i obezbjeđenja uslova za razvoj osiguranja u Crnoj Gori. Ova agencija izdaje dozvole za bavljenje poslovima osiguranja, reosiguranja, saosiguranja, posredovanja i zastupanja te drugih poslova povezanih sa poslovima osiguranja, daje saglasnost na akte i radnje utvrđene zakonom, vrši nadzor nad obavljanjem djelatnosti osiguranja, donosi akte utvrđene zakonom, vodi registar u skladu sa zakonom, razmatra prigovore i žalbe osiguranika i drugih korisnika osiguranja, saraduje sa drugim nadzornim organima u zemlji i inostranstvu, daje inicijative za uređivanje pitanja iz oblasti osiguranja i dr.

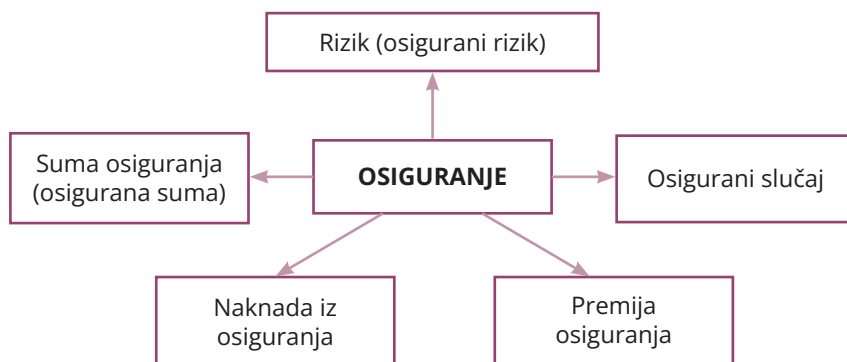
Pitanja i zadaci

1. Navedi poslove koji spadaju u djelatnost osiguranja.
2. Uporedi uloge pojedinih subjekata osiguranja.
3. Opiši osnovne karakteristike poslovanja društva za osiguranje.
4. U čemu se ogleda važnost poštovanja načela poslovanja kod osiguravača?
5. Pronađi u Zakonu o osiguranju koji važi u Crnoj Gori odredbe o nadležnostima pojedinih organa upravljanja osiguravajućeg društva. Zabilježi najvažnije nadležnosti tih organa, pa ih uporedi. Zakon možeš pronaći na sajtovima www.paragraf.me i www.gov.me

1.4. Elementi osiguranja

Elementi osiguranja su: rizik, osigurani slučaj, premija osiguranja, suma osiguranja (osigurana suma) i naknada iz osiguranja. Ti elementi prikazani su na šemi 1.4.1.

Šema 1.4.1. Osnovni elementi osiguranja

Budući da su ljudski život i poslovanje kompanija puni neizvjesnosti, postojanje **rizika** jeste osnovna pretpostavka postojanja osiguranja. Zato čovjek teži da smanji i kontroliše rizike. Sam pojam rizika podrazumijeva opasnost, mogućnost neuspjeha ili nastanka nepovoljne situacije. Rizik ne postoji ako je vjerovatnoća ostvarenja budućeg događaja 1 (siguran događaj), ali postoji ako je vjerovatnoća ostvarenja događaja manja od 1 a veća od 0 (0 je nemoguć događaj).

Rizik se obično definiše kao mogućnost nastajanja nekog nepovoljnog događaja koji svojim nastajanjem može izazvati štetu po lica, njihovu imovinu ili interes (požar, sudar, krađa, bolest, smrt, teret koji se prevozi i sl.).

U slučaju nastupanja ovakvog događaja, stvara se obaveza osiguravača prema osiguraniku na osnovu zaključenog ugovora o osiguranju ili zakonskih odredbi.

Neophodni uslovi da bi se rizik mogao osigurati jesu:

- a) Da je rizik moguć. To znači da stvar koja se osigurava mora da postoji u momentu zaključenja ugovora o osiguranju i da je stvarno izložena riziku.
- b) Da postoji neizvjesnost nastanka događaja. Neizvjesnost je apsolutna ako se ne može unaprijed znati da li će se osigurani slučaj uopšte ostvariti u toku trajanja osiguranja. Na primjer, ne može se unaprijed znati da li će požar zahvatiti osiguranu kuću ili da će osiguranik doživjeti saobraćajnu nesreću. Neizvjesnost je relativna ako se zna da će se osigurani slučaj ostvariti, iako se ne može

Slažeš li se sa mišljenjem poznatog ruskog pisca Antona Pavloviča Čehova da bi „ne samo moralna dužnost, već i jednostavna lična računica trebalo da sve podstakne na životno osiguranje“?

Bitni pojmovi

rizik, osigurani slučaj, premija osiguranja, osigurana suma (suma osiguranja), naknada iz osiguranja, polisa osiguranja (ugovor o osiguranju)

Šteta – nepovoljna promjena na imovini ili licu koja je prouzrokovana nekim događajem, nečijom radnjom ili nastankom rizika. Mogu biti materijalne i nematerijalne, potpune (uništene osigurane stvari) i djelimične (oštećene stvari) itd.

predvidjeti kada će to biti niti šteta od tog događaja. Na primjer, kod osiguranja života, trenutak smrti osiguranika je relativna neizvjesnost.

- c) Da postoji izvjesna učestalost (ponavljanje) rizika. Ispunjenjem ovog uslova može se utvrditi vjerovatnoća budućeg ostvarenja rizika. Na primjer, rizici od pada meteora ili erupcije vulkana ne zadovoljavaju ovaj uslov, jer se ne javljaju često i ne mogu se utvrditi pravila za buduće javljanje takvih događaja.
- d) Nezavisnost rizika od volje osiguranika. To znači da osiguravač nema obavezu prema osiguraniku ako je sâm osiguranik prouzrokovao štetu ili možda nije preduzeo bar osnovne radnje i mjere kako bi spriječio nastanak štete. Ipak, čovjekova volja ne može se potpuno zanemariti kod ostvarenja rizika. Na primjer, kod osiguranja od saobraćajne nezgode, ponašanje osiguranika bitno utiče na vjerovatnoću rizika. Bitno je naglasiti da ni slučajnost nije sasvim isključena u nastajanju osiguranog slučaja.
- e) Osiguranje rizika ne može da bude u suprotnosti sa zakonom. Ne može se, na primjer, osigurati kamion koji prevozi švercovanu ili nedozvoljenu robu, jer je promet takve robe zakonom zabranjen.
- f) Rizik treba da pogodi manji broj članova nego što je ukupan broj članova zajednice kojima prijeti neka opasnost. Zato se, na primjer, rizik od zemljotresa koji bi mogao pogoditi velik broj članova zajednice rizika najčešće ne osigurava.

Vrste rizika su brojne, pa se često klasifikuju kao u tabeli 1.4.1.

Tabela 1.4.1. Vrste rizika

Rizici	Karakteristike
Objektivni i subjektivni	<ul style="list-style-type: none"> - Objektivan je onaj rizik koji se javlja nezavisno od volje čovjeka i njegovog činjenja. Može se mjeriti statistički. - Subjektivni rizik je neizvjesnost koja je uslovljena psihičkim stanjem čovjeka, tj. stanjem njegove svijesti.
Opšti i pojedinačni	<ul style="list-style-type: none"> - Opšti rizik pogađa čitavo društvo ili velik broj ljudi. - Pojedinačni rizik pogađa jedno ili nekoliko lica.
Čisti i špekulativni	<ul style="list-style-type: none"> - Čist rizik je onaj koji će, ako se ostvari, izazvati siguran gubitak. - Špekulativan je onaj rizik koji može donijeti gubitak, ali i dobitak.
Konstantni i varijabilni	<ul style="list-style-type: none"> - Konstantni rizici imaju, kroz vrijeme, stalno istu vjerovatnoću dešavanja. - Varijabilni rizici imaju promjenljivu vjerovatnoću nastanka. Sa protokom vremena, ta vjerovatnoća raste.

primjer

Rizik od razornog vjetrova, groma, grada, suše i sl. postoji sasvim nezavisno od volje ili uticaja ljudi. Zato je to objektivni rizik. Ako vozač u pripitom stanju sjedne u auto da bi se odvezao kući, radi se o subjektivnom riziku koji zavisi od njegove volje i stanja svijesti. Neki drugi vozač bi možda, ako se nađe u pripitom stanju, pozvao taksi. Rizik od većine elementarnih nepogoda, ali i društveno-ekonomskih događaja kao što su rat, nezaposlenost, visoka inflacija i dr. opšteg su karaktera, s obzirom na to da pogađaju velik broj ljudi ili čitavo društvo. Sa druge strane, rizik od krađe ili požara u stanu je pojedinačni rizik, jer pogađa jedno ili nekoliko lica. Rizik od elementarnih nepogoda i prirodne smrti je čist rizik, budući da dobitak pri njegovom ostvarenju nije moguć. Ulaganje u akcije neke firme, klađenje na automobilskim trkama jeste špekulativni rizik, jer se može završiti i gubitkom i dobitkom. Požari i zemljotresi su, na primjer, konstantni rizici, jer je tokom godine podjednaka vjerovatnoća njihovog ostvarenja. Međutim, rizik od smrti i bolesti je varijabilan rizik, jer se tokom vremena, protokom života, mijenja.

Predmet osiguranja upravo je lice ili imovina na kojoj se može ostvariti rizik. Ovaj predmet mora biti jasno naznačen u ugovoru, tj. polisi osiguranja. Ne zaboravimo da je predmet osiguranja osnova za podjelu ukupne osiguravajuće djelatnosti na osiguranje imovine i osiguranje lica.

Iako je mnogo vrsta osiguranja, sva ona imaju iste elemente.

Osigurani slučaj je, u stvari, ostvarenje rizika, tj. nastajanje rizičnog događaja ili okolnosti koja osiguravača navodi da izvrši svoje obaveze prema osiguraniku. Taj pojam obuhvata razne okolnosti, s obzirom na to da su i rizici koji ga određuju različiti. Osigurani slučaj se određuje u polisi osiguranja ili u opštim uslovima osiguranja. Pri utvrđivanju osiguranog slučaja važno je utvrditi:

- a) Vrijeme ostvarenja osiguranog slučaja. Može da traje u dužem periodu, a ne samo u jednom trenutku. Na primjer, doživljenje određene dobi, smrt osiguranog lica, grad na osiguranim površinama zemljišta – dešavaju se u jednom trenutku. Međutim, u slučaju bolesti ili požara koji traju više dana – radi se o dužem razdoblju. U slučaju da osigurani slučaj traje duže nego što je to pokriveno osiguranjem, osiguravač ima obavezu sve dok se taj događaj ne završi.
- b) Mjesto nastanka osiguranog slučaja. Opšti uslovi osiguranja predviđaju da osigurani slučaj nastupa samo ako je nastao u mjestu koje je predviđeno ugovorom o osiguranju. Osiguranje lica je specifično, jer obaveza osiguravača postoji ako je osigurani slučaj nastao pri vršenju radnje ili djelatnosti osiguranika, npr. pri obavljanju sportskih ili lovačkih aktivnosti.

Kad osigurani slučaj nastane, osiguranik ima obavezu da prijavi štetu i da, ako je to moguće, reaguje i umanji štetu.

- c) Postojanje uzročne veze između osiguranog slučaja i posljedica tog slučaja. Na primjer, važno je utvrditi da je vozilo pretrpjelo štetu usljed saobraćajne nezgode kao osiguranog slučaja (a ne nekog drugog događaja) ili da je roba na skladištu stradala usljed poplave kao osiguranog slučaja (a ne neke druge okolnosti).

Premija osiguranja je novčani iznos koji je osiguranik obavezan da plaća kao nadoknadu za obezbjeđenje osiguravajuće zaštite. Dakle, osiguranik treba da plaća ovaj iznos za osiguranje, pa je na taj način premija osiguranja zapravo cijena rizika. Za osiguravača, premija osiguranja je glavni izvor prihoda i zavisi od troškova osiguranja koje ima osiguravač. U troškovima osiguravača najvažnija stavka jeste nadoknada uništenih vrijednosti. Upravo kroz uplate premija osiguranja, osiguravač obezbjeđuje novac za pokriće ovih troškova. Visina premije osiguranja zavisi od:

1. vrste rizika (što je veći rizik, veća je premija osiguranja, i obratno)
2. veličine osigurane sume (što je veća osigurana suma, veća je i premija, i obratno)
3. dužine trajanja osiguranja (što duže osiguranje traje, premija je veća, i obratno)
4. kamatne stope po kojoj osiguravač plasira svoja sredstva (što je kamatna stopa veća, to je, dugoročno posmatrano, premija niža).

Bruto (ukupna) premija jeste ukupna cijena osiguranja, u smislu kompletne usluge koju osiguranik dobija. Sastoji se od neto premije i režijskog dodatka. **Neto premija** je cijena samog rizika. Premija se, po pravilu, plaća unaprijed upravo zato što je neophodna za formiranje sredstava osiguravača iz kojih će on isplaćivati štetu. Premija se obračunava za svaki rizik posebno, za godišnje trajanje osiguranja, osim kod osiguranja koje je zaključeno na kraće vrijeme.

Osnov obračuna predstavljaju ugovorene osigurane sume i odabrane tarife, odnosno tarifne grupe.

Naknada iz osiguranja je novčani iznos obeštećenja koje treba da dobije osiguranik ili korisnik osiguranja prilikom nastupanja osiguranog slučaja. To je glavna obaveza osiguravača, a zasniva se na ugovoru o osiguranju. Naknada iz osiguranja zasniva se, između ostalog, na visini sume osiguranja kod neživotnih osiguranja. Kod životnih osiguranja ta naknada određuje se na osnovu osigurane sume koja je ugovorena između osiguravača i osiguranika. **Suma osiguranja** je gornja granica osnovne obaveze osiguravača, tj. najveći iznos naknade osiguranja imovine. Često je jednaka vrijednosti osigurane stvari, odnosno visini pretrpljene štete. Određena je zakonom ili ugovorom o osiguranju. Veća suma osiguranja podrazumijeva i veću premiju osiguranja. Kod životnih osiguranja, ako nastane osigurani slučaj, **osiguravač isplaćuje osiguraniku osiguranu sumu**. U tom slučaju naknada iz osiguranja zasniva se na visini osigurane sume koja je ugovorena između osiguravača i osiguranika. Ako nastupi osigurani slučaj koji se odnosi na smrt ili doživljenje (šteta se ne može utvrditi u ovakvim slučajevima), naknada iz osiguranja jednaka je osiguranoj sumi.

Naknada iz osiguranja je bitan element ugovora o osiguranju, i predstavlja obavezu osiguravača. Za osiguranika ona je „spas“ od posljedica nastupanja osiguranog slučaja.

Režijski dodatak – dio premije osiguranja koji služi za pokriće troškova osiguranika oko zaključenja ugovora, naplate premija i administrativnih troškova.

i

Najveći iznos premije osiguranja posljednjih godina ostvarila su društva za osiguranje u SAD i Japanu.

Kod neživotnih osiguranja koristi se termin **suma osiguranja**, a kod životnih osiguranja termin **osigurana suma**.

Najčešće korišćeni pojmovi u osiguranju, na engleskom jeziku glase ovako:

- osiguravač – *insurer*
- osiguranik – *insured*
- rizik – *risk, danger, hazard*
- ugovor o osiguranju – *insurance contract*
- ugovarač osiguranja – *policy holder*
- šteta – *damage, loss*
- predmet osiguranja – *insured subject matter*
- osigurani rizik – *insured risk*
- osigurani slučaj – *insured event, insurance case*
- uslovi osiguranja – *insurance conditions*
- osigurana suma – *sum insured*
- polisa osiguranja – *insurance policy*
- list pokrića – *cover note*
- naknada iz osiguranja – *insurance indemnity*
- trajanje osiguranja – *duration of insurance*

Pored navedenih elemenata osiguranja, važno je objasniti i polisu osiguranja. **Polisa osiguranja** je pisana isprava kojom se određuju i dokazuju obaveze učesnika u osiguranju. Pošto sadrži sve bitne elemente ugovora o osiguranju, može se tretirati i kao dokazno sredstvo o sklopljenom ugovoru o osiguranju, pa čak i kao sam ugovor. Zakonom se obično ne postavljaju uslovi u pogledu oblika u kom se polisa sastavlja. Zato se izdaje na obrascu koji osiguravač prilagođava određenoj vrsti osiguranja.

Polisa osiguranja podrazumijeva popunjavanje obrasca čiju formu određuje osiguravač.

Elementi polise osiguranja su: predmet osiguranja (lice ili stvar), ugovorne strane (osiguravač i osiguranik), rizici, trajanje osiguranja, vrijeme pokrića, premija osiguranja, suma osiguranja i datum izdavanja.

Polisa osiguranja može biti tretirana kao isprava o dugu ako je ugovoreno da će osiguravač platiti premiju osiguranja uz njenu prezentaciju. Takođe ju je moguće koristiti kao ispravu kojom se dokazuje pravo na potraživanje iz osiguranja, hartiju od vrijednosti koja služi za ostvarivanje prava iz nekog drugog posla, kao i hartiju od vrijednosti koja služi kao dokaz izvršene ugovorne obaveze.

Kada osiguravač i ugovarač osiguranja postignu saglasnost o bitnim elementima polise osiguranja, smatra se da je ugovor o osiguranju zaključen. Polisom, odnosno ugovorom o osiguranju, obje ugovorne strane preuzimaju obaveze: osiguravač da snosi posljedice ostvarenja rizika, a osiguranik da plaća premiju osiguranja. Obaveze osiguravača su još i da snosi troškove spašavanja od šteta, stvaranje rezervi i dr. Oni moraju i da obavještavaju o promjenama okolnosti od kojih zavisi rizik, o nastanku osiguranog slučaja, da preduzimaju mjere spasavanja od štete i dr. Odnosi između ugovarača osiguranja, osiguravača i osiguranika određuju se **uslovima osiguranja** koji su sastavni dio ugovora o osiguranju, ukoliko prethodno nijesu utvrđeni zakonom ili podzakonskim propisima. Opšte uslove osiguranja, osiguravač donosi unaprijed, pa su unaprijed i poznati eventualnom osiguraniku. Njih eventualni osiguranik može u cjelosti da prihvati ili odbaci. O posebnim uslovima osiguranja ugovarači se sporazumijevaju.

Ugovorom o osiguranju određeno je trajanje osiguranja. Pravno dejstvo ugovora počinje od 24 h dana koji je u polisi osiguranja označen kao dan početka trajanja osiguranja, pa sve do završetka posljednjeg dana roka za koji je osiguranje ugovoreno.

Uslovi osiguranja – skup klauzula kojima se detaljnije uređuju odnosi između ugovornih strana.

Podzakonski propisi – propisi kojima se detaljnije objašnjava sadržina zakona.

Pitanja i zadaci

1. Definiši elemente osiguranja.
2. Objasni povezanost između pojedinih elemenata osiguranja.
3. Zašto se osigurani slučaj ne definiše zakonom?
4. Ako je požar na planini sa borovom šumom počeo 2. avgusta, a završio se tri dana pošto je isteklo osiguranje od požara, da li osiguranik ima pravo na naknadu štete?
5. Interesuj se kod rođaka ili prijatelja da li su do sada zaključili neku vrstu osiguranja, kolika je bila premija osiguranja, a kolika osigurana suma (suma osiguranja), kao i da li su bili u prilici da im se isplati naknada iz osiguranja. Saznanja o tome podijeli sa drugovima/drugaricama na posebnom času.

Sažetak poglavlja

Osiguranje je privredna djelatnost koja se bavi zaštitom ljudi i njihove imovine od različitih opasnosti. Osiguranje je značajno sa ekonomskog, pravnog i tehničkog aspekta. Ima značaj za pojedince, privredne subjekte i privredu u cjelini. Pojedince osiguranje zbrinjava u slučaju različitih šteta, pružajući im i psihološku zaštitu. Privrednim subjektima omogućava očuvanje kapitala i odvijanje procesa reprodukcije, a bankama povećanje finansijskog i kreditnog potencijala. Osiguranje privredi omogućava još jedan izvor kreditiranja, povećanje štednje i investicija itd. Vrste osiguranja su širokog opsega, i mogu se diferencirati prema mjestu rizika, predmetu osiguranja, načinu nastanka rizika, broju osiguranih lica, svojstvima osiguranja itd.

Ideja o osiguranju začeta je još u prvobitnoj ljudskoj zajednici, kroz tzv. prirodne zajednice rizika. Zajednice rizika postojale su i u Egiptu, staroj Grčkoj, Rimu, Palestini. Neke vrste pomorskog osiguranja javile su se u III vijeku prije Hrista. Otkriće Amerike doprinijelo je još kvalitetnijem osiguranju, posebno pomorskih rizika. Prvi ugovori o osiguranju pojavili su se u 14. vijeku, najprije u Italiji. U 15. vijeku nastali su prvi zakonski izvori prava osiguranja. Novi vijek, od kraja 18. vijeka nadalje, donio je komercijalizaciju, naučno utemeljene i nove grane osiguranja.

Djelatnost osiguranja obuhvata sljedeće poslove: poslovi osiguranja, poslovi saosiguranja, poslovi reosiguranja i poslovi neposredno povezani sa poslovima osiguranja. Subjekti koji obavljaju ove poslove su: osiguravači – osiguravajuća društva, osiguranici i ugovarači osiguranja, te posrednici i zastupnici u osiguranju. **Društvo za osiguranje** je pravno lice osnovano u formi koja je predviđena

zakonom, a obavlja poslove osiguranja za koje je dobilo dozvolu. **Osiguranici i ugovarači osiguranja** mogu biti fizička i pravna lica koja imaju poslovnu sposobnost. **Osiguranici** zaključuju ugovor o osiguranju u svoje ime i za svoj račun. **Ugovarači osiguranja** zaključuju ovaj ugovor za tuđ račun. Lice koje ima pravo na osiguranu sumu jeste **korisnik osiguranja**. **Posrednici i zastupnici osiguranja** jesu fizička i pravna lica koja ispunjavaju zakonom propisane uslove za obavljanje poslova posredovanja i zastupanja u osiguranju. **Posrednici u osiguranju** imaju ovlaštenje da povežu budućeg osiguranika sa osiguravačem koji nudi najpovoljnije uslove i najbolju zaštitu interesa klijenta i pomognu pri zaključenju ugovora. **Zastupnici (agenti) osiguranja** jesu pravna i fizička lica koja sa osiguravačem zaključuju ugovor o zastupanju.

Elementi osiguranja su: rizik, osigurani slučaj, premija osiguranja, suma osiguranja i naknada iz osiguranja. Rizik je mogućnost nastajanja nekog nepovoljnog događaja koji svojim nastajanjem može da izazove štetu po lica, njihovu imovinu ili interes. Osigurani slučaj je nastajanje okolnosti koje obavezuju osiguravača da osiguraniku isplati osiguranu sumu. Premija osiguranja je novčani iznos koji je osiguranik obavezan da plaća kao nadoknadu za obezbjeđenje osiguravajuće zaštite. Naknada iz osiguranja jeste novčani iznos koji treba da dobije osiguranik ili korisnik osiguranja ako dođe do nastupanja osiguranog slučaja. Ona može biti manja od sume osiguranja ili jednaka njoj.

Polisa osiguranja, tj. ugovor o osiguranju, pravni je posao kojim se osiguravač obavezuje da snosi posljedice rizika, a osiguranik da plaća premiju osiguranja.

Zadatak za rad u grupi

Cilj zadatka

Razvoj sposobnosti prikupljanja i analize podataka, timskog rada, izvođenja zaključaka, kulture diskutovanja, slušanja drugih i razvijanje kritičkog mišljenja.

Zakažite čas na koji svaki učenik/učenica treba da donese jedan primjerak polise osiguranja bilo koje vrste. Zadužite jednog učenika/učenicu koji se dobrovoljno javi, da podijeli učenike u dvije grupe: grupa u kojoj učenici posjeduju polise koje pripadaju osiguranju lica; grupa u kojoj učenici posjeduju polise koje pripadaju osiguranju imovine. Formirane grupe treba da imaju jednak ili približno jednak broj učenika.

Prva grupa učenika, koja posjeduje polise koje pripadaju osiguranju lica treba da utvrdi:

- koje su zajedničke karakteristike tih polisa
- koji su bitni elementi osiguranja
- ko je osiguravač, a ko osiguranik i
- kojoj vrsti osiguranja ove polise pripadaju prema ostalim kriterijumima (prema načinu nastanka, prema načinu izravnavanja rizika, prema broju osiguranih lica, prema načinu organizovanja).

Druga grupa učenika, koju čine učenici koji posjeduju polise koje pripadaju osiguranju imovine, treba da odgovori na ista pitanja. Po jedan predstavnik svake grupe zadužen je da za naredni čas napravi prezentaciju zaključaka do kojih su članovi njegove grupe došli zajedničkom analizom polisa osiguranja.

Na osnovu urađenih prezentacija, učenici mogu za domaći zadatak da prepoznaju sličnosti i razlike između osiguranja lica i osiguranja imovine.

2

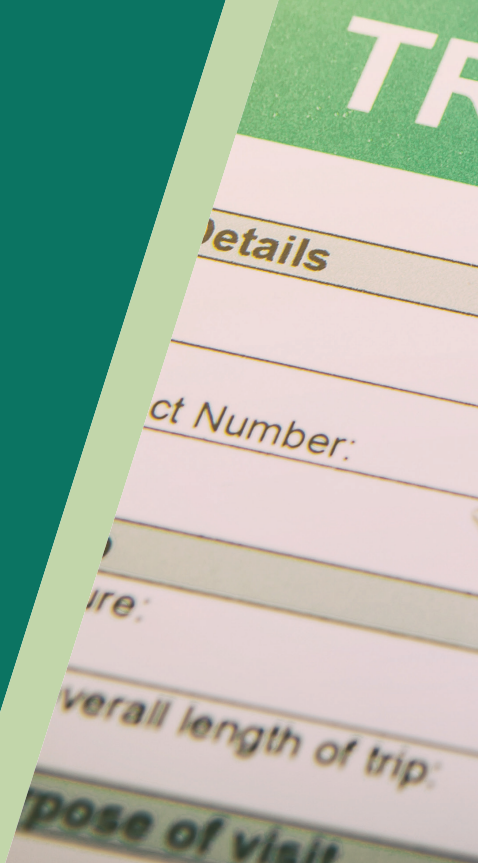
Njujork nijesu stvorili ljudi već osiguravači... bez osiguranja ne bi bilo nebodera, jer nijedan radnik ne bi pristao da radi na visini, dovodeći svoj život u opasnost i ostavljajući svoju porodicu bez hrane; bez osiguranja nijedan kapitalista ne bi uložio milione u tu vrstu zgrade, jer neugašeni opušak može zgradu pretvoriti u pepeo; bez osiguranja automobili se ne bi vozili po cestama. Čak i sa fordovom dobar vozač shvata da pješaka može pregaziti u bilo kojem trenutku.

Henri Ford (američki industrijalac)

OSIGURANJE LICA PRILIKOM PUTOVANJA I PRIVREMENOG BORAVKA U INOSTRANSTVU

U ovom poglavlju saznaćeš:

- koji su rizici obuhvaćeni putnim osiguranjem lica
- koje su vrste putnog osiguranja
- ko su subjekti putnog osiguranja
- šta predstavlja pojam osiguranog slučaja
- koja je dokumentacija potrebna za putno zdravstveno osiguranje
- koji su elementi polise osiguranja kod putnog zdravstvenog osiguranja
- kako se obračunava premija osiguranja
- kako se sprovodi postupak ispravke, izmjene i otkaza polise osiguranja na zahtjev ugovarača/osiguranika ili osiguravača, u skladu sa propisanim uslovima.

Po usvajanju sadržaja ovog poglavlja bićeš sposoban/sposobna da sprovedeš postupak osiguranja lica prilikom

putovanja i privremenog boravka u inostranstvu, u skladu sa propisanim uslovima i tarifama za osiguranje.

Da li se i ti slažeš sa riječima spisateljice Elizabet Gilbert: „Putovanje je vrijedno svake cijene i žrtve“?

Bitni pojmovi

putno osiguranje, rizici putovanja u inostranstvo, vrste putnog osiguranja

Asistencija – skup aktivnosti koje se preduzimaju radi pružanja stručne pomoći osiguraniku, kada nastupi osigurani slučaj.

i

Putno osiguranje ranije se zvalo vizno, jer je građanima Crne Gore za put u inostranstvo bila potrebna dozvola – viza koju su izdavale strane ambasade u Crnoj Gori. Savjet EU je 2009. odlučio da ukine vize za Crnu Goru, pa se od tada naša zemlja nalazi na šengenskoj „bijeloj listi“, što znači da našim građanima nijesu potrebne vize za zemlje Šengena, kojih je ukupno 26.

Vize – dozvole za put u stranu državu koje izdaju strane ambasade u domicilnoj državi.

2.1. Pojam, rizici i vrste putnog osiguranja

Putno osiguranje je vrsta osiguranja lica kojim se obezbjeđuje pružanje sigurnosti u slučajevima iznenadne bolesti, materijalnog gubitka ili nesrećnog slučaja tokom boravka u inostranstvu. Putno osiguranje podrazumijeva i pravnu i putnu asistenciju. Značaj ove vrste osiguranja proizilazi iz činjenice da su troškovi zdravstvene, pravne i druge pomoći u inostranstvu izuzetno visoki, baš kao i rizici da će te vrste pomoći ustrebati.

Putno osiguranje je potrebno onima koji iz različitih razloga putuju u inostranstvo da bi imali veću sigurnost puta i boravka. Putno zdravstveno osiguranje posebno je potrebno licima narušenog zdravlja, kao i onima koji će u inostranstvu obavljati rizične poslove ili se baviti posebno rizičnim sportom.

Rizici putovanja u inostranstvo tiču se ugroženosti zdravlja onih koji putuju, nesrećnih slučajeva tokom puta i boravka u inostranstvu, otkaza ili prekida puta u inostranstvo, kao i raznih putničkih problema.

Rizici kod putnog osiguranja najčešće su zdravstvenog karaktera.

Putno osiguranje može pokriti brojne situacije u toku puta i boravka u inostranstvu. Najčešći slučajevi prikazani su na šemi 2.1.1.

Šema 2.1.1. Najčešće situacije i rizici koji mogu biti predmet putnog osiguranja – osigurani slučajevi

Domicilna zemlja – zemlja odakle korisnik osiguranja dolazi, zemlja prebivališta osiguranika.

Putno osiguranje može pokrivati i rizike putovanja usljed bavljenja ekstremnim sportovima.

Ekstremni sportovi – sportovi kod kojih je rizik od povrede izuzetno visok (ronjenje, skijanje, planinarenje i slično).

Na slici 2.1.1. prikazani su osigurani rizici koje nudi jedan od osiguravača u Crnoj Gori.

RB	OSIGURANI RIZICI	CLASSIC START	CLASSIC PLUS	PRO START	PRO PLUS	TRAVEL START	TRAVEL STANDARD	TRAVEL PLUS
	DOZVOLJENI OBLIK OSIGURANJA	Individualno Porodično Grupno	Individualno Porodično Grupno	Poslovno	Poslovno	Individualno Porodično	Individualno Porodično	Individualno Porodično
ZDRAVSTVENO OSIGURANJE ZA PUTOVANJA U INOSTRANSTVO SA ASISTENCIJOM								
1.	a) neophodni troškovi liječenja	do 15.000 EUR	do 30.000 EUR	do 15.000 EUR	do 50.000 EUR	do 15.000 EUR	do 15.000 EUR	do 30.000 EUR
	b) troškovi prevoza	do 3.600 EUR	do 7.200 EUR	do 3.500 EUR	do 7.500 EUR	do 3.500 EUR	do 3.500 EUR	do 7.000 EUR
2.	OSIGURANJE BOLNIČKOG DANA U INOSTRANSTVU					50 EUR na dan, a ukupno najviše 1.000 EUR	50 EUR na dan, a ukupno najviše 1.000 EUR	100 EUR na dan, a ukupno najviše 2.000 EUR
3.	OSIGURANJE ZA SLUČAJ SMRTI USLJED NEZGODE							10.000 EUR
4.	OSIGURANJE NAKNADA ZA PRAVNU POMOĆ U INOSTRANSTVU							do 3.500 EUR
5.	OSIGURANJE ODGOVORNOSTI							do 50.000 EUR
	OSIGURANJE PRTLJAGA I LIČNIH STVARI						do 400 EUR	do 1.000 EUR
	a) novac hartije od vrijednosti, drago kamenje						do 75 EUR	do 75 EUR
6.	a, ako su u posebno zaključanom prostoru							250 EUR
	b) umjetnički predmeti i zbirke						do 75 EUR	do 75 EUR
	c) prtljag i lične stvari od rizika krađe						do 250 EUR	do 500 EUR
7.	OSIGURANJE PREKIDA PUTOVANJA ILI KASNIJEG POVRATKA SA PUTOVANJA							do 2.500 EUR
8.	OSIGURANJE ZLOUPOTREBE PLATNIH I KREDITNIH KARTICA					do 150 EUR	do 150 EUR	do 150 EUR
9.	OSIGURANJE TROŠKOVA IZDAVANJA NOVIH DOKUMENATA					do 50 EUR	do 50 EUR	do 100 EUR

Slika 2.1.1. Osigurani rizici na putovanju za inostranstvo koje nudi Lovćen osiguranje (dostupno na www.lo.co.me)

Vrste putnog osiguranja koje obezbjeđuju osiguravajuća društva razlikuju se prema broju lica koja se žele osigurati i broju odlazaka u inostranstvo lica u toku jedne godine.

U tabeli 2.1.1. prikazane su navedene vrste putnog osiguranja sa kratkim opisom.

Tabela 2.1.1. Vrste putnog osiguranja

Kriterijum	Vrsta	Opis
Broj lica koja putuju u inostranstvo i žele se osigurati	Individualno	Osigurava se samo jedno lice čije je ime navedeno u polisi osiguranja.
	Porodično	Preporučuje se u slučaju da članovi porodice putuju zajedno.
	Grupno	Odnosi se na osiguranje određenog broja lica koja na putovanje u inostranstvo idu kao grupa.
Broj dana zadržavanja u inostranstvu i broj odlazaka u inostranstvo u toku jedne godine	Kratkoročno	Traje onoliko dana koliko se osiguranik zadržava u inostranstvu.
	Godišnje (multipolisa)	Odnosi se na sva putovanja na koja osiguranik kreće u toku jedne godine. Osiguravajuće društvo bliže određuje koliko dana smije trajati jedno putovanje. Korisno je za one koji često putuju u inostranstvo.

Putna osiguranja razlikuju se prema broju lica koja putuju, vremenu zadržavanja u inostranstvu i broju odlazaka u inostranstvo tokom jedne godine.

Kad je grupno putno osiguranje u pitanju, ponude osiguravajućih društava razlikuju se po tome kakve pogodnosti nude u odnosu na individualno osiguranje. Važno je i koliko grupa broji članova i ima li u njoj maloljetnih lica. Specifično je to što grupna polisa glasi na

Grupa – u međunarodnom putnom osiguranju, to je deset ili više osoba koje zajedno putuju.

ime jednog od putnika (osiguranika). Ostali članovi grupe za sebe zadržavaju kopirani primjerak koji im omogućava da, u slučaju da dožive osigurani slučaj, mogu da iskoriste ugovoreno osiguravajuće pokriće. Kod godišnjeg putnog osiguranja (multipolisa), osiguravajuća društva određuju maksimalan broj dana boravka u inostranstvu u toku jedne godine. To može da bude 45, 60, 90 dana, pa čak i preko 180 dana. Putno osiguranje može se odnositi i na boravak u inostranstvu radi školovanja (za osobe od 18 do 26 godina), kao i na boravak radi liječenja.

Pitanja i zadaci

1. Definiši putno osiguranje.
2. Navedi situacije, odnosno rizike na koje se može odnositi putno osiguranje.
3. Poveži pojedine vrste putnog osiguranja prema broju lica koja putuju i broju dana zadržavanja u inostranstvu.
4. Dodaj još neki rizik za koji smatraš da je moguć pri putovanjima, a koji u lekciji nije naveden.
5. Objasni razloge zbog kojih su zdravstveni rizici pri putovanjima u inostranstvo najzastupljeniji u putnom osiguranju.
6. Pronađi uslove putnog osiguranja koje nudi i objavljuje neko društvo za osiguranje u Crnoj Gori. Analiziraj i ocijeni te uslove.

2.2. Elementi ugovora (polise) o putnom osiguranju

Elementi **ugovora o putnom osiguranju (polise)** jesu: lica koja se osiguravaju, cijena polise putnog osiguranja (polisa osiguranja), ugovorena osigurana suma, trajanje ugovora i mogućnosti raskida ugovora o putnom osiguranju.

Ugovor o putnom osiguranju – polisa osiguranja između osiguravajućeg društva i osiguranika treba da bude zaključena prije osiguranikovog odlaska na put. Ugovor važi samo za vrijeme boravka osiguranika u inostranstvu.

Cijena polise putnog osiguranja – premija osiguranja zavisi od više faktora, od kojih su najvažniji prikazani na šemi 2.2.1.

Šema 2.2.1. Faktori od kojih zavisi cijena polise putnog osiguranja

Cijena polise putnog osiguranja kod isprave o zaključenom ugovoru o osiguranju može se znatno razlikovati za ista lica i različite destinacije, kao i za različita lica a iste destinacije. Osiguravajuće društvo procjenjuje koliko je put rizičan, a koliko rizika donose godine ili bolest putnika – osiguranika. Na primjer, ukoliko je osiguranik ljubitelj sportova kao što je skijanje, mora računati sa skupljom polisom osiguranja nego što bi bio slučaj za obično putovanje bez ski-rizika. Cijena polise putnog osiguranja za mladi bračni par biće drugačija u odnosu na polisnu za stari bračni par, čak i ako idu na istu destinaciju. Porodično osiguranje jeftinije je nego individualno. Nije isto osigurati individuu od 20 ili od 80 godina, a polisa osiguranja za putovanje u Japan sigurno će biti skuplja nego ona za putovanje u Mađarsku. Za putno osiguranje pravnih lica (privrednih društava) moguće su značajne uštede pri ugovaranju putnog osiguranja.

Prema poznatom britanskom pjesniku Tomasu S. Eliotu: „Samo oni koji će rizikovati da odu predaleko, mogu da otkriju koliko daleko može da se ide.“ Razmisli o tome.

Bitni pojmovi

ugovor o putnom osiguranju (polisa putnog osiguranja), ugovorena osigurana suma, cijena polise putnog osiguranja (premija osiguranja), trajanje ugovora o putnom osiguranju, raskid ugovora o osiguranju

Dodatne stavke u putnom osiguranju

– stavke, rizici koje osiguranik želi da pokrije dodatno kroz polisnu osiguranja, na primjer: otkazivanje grupa bez posebnog razloga ili zbog neplaniranog posla, pokrivanje troškova iznajmljenog auta, zaštita od krađe identiteta, pokrivanje troškova saniranja povrede usljed bavljenja nekim ekstremnim sportom, usljed krađe stvari, odgovornost za štetu nanесenu trećim licima i dr.

i

Riječ premija je nastala od latinske riječi *premium* koja označava nagradu. U njoj su kombinovane riječi *prae* (prije, ispred) i *emere* (kupiti).

Licencirani brokeri – posrednici koji se profesionalno bave osiguranjem.

i

Velik broj osiguravajućih društava nudi, u sklopu polise putnog osiguranja, i dodatne usluge osiguranja kao što su: korišćenje besplatnog telefona za dobijanje informacija o najbližem ljekaru ili bolnici, ili korišćenje usluga prevodioca da bi se u inostranstvu komuniciralo sa ljekarom u slučaju da osiguranik ne zna strani jezik. Korišćenjem besplatnih telefona, osiguranik može dobiti uputstvo o tome šta da radi u slučaju da su mu ukradene putne isprave, kreditne kartice ili drugi dokumenti. U slučaju gubitka novca, pod uslovom da je ugovoreno i dodatno osiguranje, osiguranik može dobiti isplatu ugovorenog iznosa kod obližnjeg partnera svog osiguravajućeg društva.

Uobičajeno je da se premija putnog osiguranja plati odjednom, za čitav period osiguranja. Osiguranik plaća osiguravaču ovu premiju prilikom zaključenja ugovora, tj. polise osiguranja. Ukoliko osiguranik prijavi, a u obavezi je da to i uradi, da je svrha njegovog putovanja bavljenje ekstremnim sportom, obavljanje plaćenih poslova u inostranstvu (npr. građevinski radovi) ili obavljanje poslova koje plaća inostrani poslodavac, platiće uvećanu premiju.

Jedna od mogućih formi polise putnog osiguranja prikazana je na slici 2.2.1.

Najčešće je dodatno osiguranje od otkaza putovanja iz različitih razloga. Njime osiguravamo povraćaj većine uplaćenih sredstava.

Pri izboru najbolje polise osiguranja savjetuje se korišćenje usluga tzv. licenciranih brokera koji imaju uvid u ponude osiguravajućih društava. Od njih se očekuje da klijentima – budućim osiguranicima daju profesionalni savjet oko izbora osiguravajućeg društva i polise osiguranja koje ono nudi.

Osiguravači nude polise osiguranja i u elektronskoj formi, što se može vidjeti na njihovim zvaničnim sajtovima.

Ugovorena osigurana suma u polisi putnog osiguranja predstavlja maksimalan iznos pokriva po jednom osiguranju. To je maksimalna obaveza osiguravača kumulativno, za sve nastale osiguravajuće slučajeve tokom trajanja osiguravajućeg pokriva. Osiguranik sam bira **osiguranu sumu** rukovodeći se istim faktorima od kojih zavisi i cijena polise putnog osiguranja – premija osiguranja. Na primjer, u slučaju kraćeg putovanja bez bavljenja rizičnijim aktivnostima i sportovima, osiguraniku bi bilo dovoljno samo zdravstveno putno osiguranje i eventualno osiguranje od gubitka i krađe prtljaga. U slučaju odlaska na odmor koji je duži i aktivan (skijanje, ronjenje, planinarenje) trebalo bi izabrati što veću svotu osiguranja. Razlog tome jeste što treba razmišljati o eventualnim dodatnim troškovima usljed nezgode i posljedica nezgode, te njihovom pokrivanju osiguranom svotom.

Trajanje ugovora o putnom osiguranju odnosi se na period od 365 dana. Izuzetak su slučajevi kad osiguranje važi za više ulazaka i izlazaka iz inostranstva ili kad poslovna banka za račun svog klijenta zaključuje ugovor o osiguranju. Dejstvo osiguranje počinje u 00:00 onog dana koji je na ugovoru označen kao početak važenja ugovora o osiguranju, pod uslovom da je premija osiguranja plaćena. Dejstvo ovog osiguranja završava se u 24:00 časa dana koji je u ugovoru označen kao dan isteka ugovora o osiguranju. Od ovog pravila moguće je odstupiti u nekim slučajevima, vezanim za godine starosti klijenata.

Generali osiguranje Montenegro AD Podgorica
Kralja Nikole 27a / VI
81000 Podgorica / Crna Gora
T +382.20.444.800
F +382.20.444.810
generali@generali.me
generali.me

Za Osiguranika/Ugovarača

Polisa broj / Policy no. **50033720**

Polisa putnog zdravstvenog osiguranja/Travel health insurance policy

Nivo asistencije / Assistance Level **STANDARD** **GOLD**

Osiguranik - Insured		Osigurani putuje - Insured travels	
Ime i prezime/Full name	Telefon/Phone	Datum rođenja/Date of birth	
JMBG/ID number	Državljanstvo/Citizenship	Br. pasoša/Passport No.	
Ostali osiguranici - Others Insured		Osigurani putuje - Insured travels	
Ime i prezime/Full name	Datum rođenja/Date of birth	Br. pasoša/Passport No. JMBG/ID number	
Ime i prezime/Full name	Datum rođenja/Date of birth	Br. pasoša/Passport No. JMBG/ID number	
Ime i prezime/Full name	Datum rođenja/Date of birth	Br. pasoša/Passport No. JMBG/ID number	
Ime i prezime/Full name	Datum rođenja/Date of birth	Br. pasoša/Passport No. JMBG/ID number	
Ime i prezime/Full name	Datum rođenja/Date of birth	Br. pasoša/Passport No. JMBG/ID number	
Svrha putovanja - Purpose of traveling		Osigurani putuje - Insured travels	
Turistički (doplatak 0%) / Touristic (0% surcharge)	Turistički sa skijanjem (doplatak) / Touristic with skiing (surcharge)	Poslovno - profesionalni vozači (učesće 100 EUR) / Business - professional drivers (participation 100 EUR)	Individually/Individually
	Osigurana suma 5000 EUR / Insured sum 5000 EUR	Poslovno - učesće u građevinskim i sl. radovima (doplatak) / Business - civil engineering engagement (surcharge)	Porođično/With the family
Poslovno (doplatak 0%) / Business (0% surcharge)	Takmičenje, trening (doplatak) / Competition, training (surcharge)	Poslovno - privremeni rad u inostranstvu (doplatak) / Business - temporary employment abroad (surcharge)	Grupno/In a group*
Teritorija/Territory		Osigurana suma/Sum insured	
☐ Cijeli svijet bez SAD-a, Kanade, Australije, Novog Zelanda i Japana.	☐ Cijeli svijet	Trajanje osiguravajućeg pokrivača/Coverage duration	
Posebne napomene / Special provision		Premija/Premium	
Datum i mjesto izdavanja - Date and place of issuing		Predstavnik osiguravatelja - Representative of the Insurer	

Napomena: Putno zdravstveno osiguranje zaključeno je u skladu sa Zakonom o obligacionim odnosima. Uslovima za dobrovoljno zdravstveno osiguranje prilikom putovanja u inostranstvo koji su osiguranika/ugovarača upoznale i sa kojima je osiguranik/ugovarač osiguranja upoznat koji čine sastavni dio ovog ugovora-polise./ Travel Health Insurance is concluded in accordance with the Contract and Tort Act, Terms and Conditions for Voluntary Health Insurance when Travelling Abroad, which have been delivered to the insured/policyholder who is familiar with them, and which constitute an integral part of the insurance contract.

Zaključivanjem ugovora o putnom zdravstvenom osiguranju ugovarač osiguranja/osiguranik oslobađa profesionalne obaveze čuvanja tajne lekara i paramedicinsko osoblje koje je osiguranik pregledao prije, u toku ili poslije nastanka osiguranog slučaja i sadržaja te bolnica ili zdravstvene ustanove koja je pružila njemu saglasni osiguranju ili asistentičkoj kompaniji sve neophodne informacije u vezi sa zdravstvenim stanjem i liječenjem osiguranika. Čim osiguranik odobri pristup u postupku likvidacije šteta, Ni zahtjev osiguranika osiguranik je dužan da dostavi kompletnu medicinsku dokumentaciju za dokazivanje nastanka osiguranog slučaja./ By concluding the travel health insurance contract, the Policyholder releases from the confidentiality obligation the doctor and medical staff who have medically examined the insured at and upon occurrence of the insured event and agrees that the hospital, or any other medical institution that has provided medical assistance to the insured, may furnish the insurer with all the necessary information regarding the insured's health condition and medical treatment. At the insurer's request, the insured person is obliged to submit complete medical documentation to prove the occurrence of the insured case.

Polisom na polju, ugovarač potvrđuje da je izričito saglasan da će Osiguranja lične podatke o ugovaraču i osiguraniku koji su sadržani u ovoj polisi, čuvati, obrađivati, koristiti i preneti svojim zaposlenima i trećim licima sa kojima osiguranik ima zaključenu ugovor o pružanju usluga, osiguranju ili osiguranju, u svrhu izvršenja obaveza određenih ovim ugovorom o osiguranju, kao i da Osiguranje te podatke može proslijediti svim članicama Generali grupe, članovima svojih organa, svojim akcionarima, koja po zakonu i praksi posla koji obavljaju moraju imati pristup tim podacima. Polisom na polju ugovarač potvrđuje da je upoznat da, u skladu sa Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti, ova saglasnost može da opozove. / By signing the Policy, the Policyholder confirms that he/she explicitly allows the insurer to store, process and use the Policyholder's and the insured's personal data contained herein and to share them with its employees and third parties with whom the insurer has signed a service, reinsurance or co-insurance agreement, for the purpose of fulfilling obligations under this insurance contract, and confirms that the insurer may share the data with all the Generali Group members, members of its bodies, its shareholders who, under the law and by nature of their work must have access to these data. By signing the policy, the Policyholder confirms that he/she is informed that, pursuant to the Law on Personal Data Protection, this consent may be revoked.

PAŽNJA / ATTENTION / ACHTUNG / ATTENTION
U hitnom slučaju, ukoliko se nalazite na geografskoj teritoriji pokrivenoj ovom polisom, odmah pozovite dežurni centar Europ assistance i tražite instrukcije.
In case of an emergency, if you are located on the geographical area covered by this policy, immediately contact emergency center of Europ Assistance and ask for further instructions.
Im Notfall, wenn Sie auf dem Territorium sind, das mit dieser Versicherungspolice bedeckt ist, rufen Sie sofort das Europ Assistance Zentrum und fragen Sie nach Anweisung. Dans le cas urgent, si vous vous trouvez sur le territoire (géographique) couvert par cette police, invitez immédiatement le service demandant les instructions nécessaires.

UPUTSTVO ZA OSIGURANIKA KADA SE NALAZI U INOSTRANSTVU
1. ODMAH POZOVITE dežurni centar Europ Assistance.
2. Pripremite i dajte osnovne lične podatke (ime i prezime, broj polise).
3. Dajte broj telefona i kontakt adresu u inostranstvu.
4. I lekara koji vas je primio omogućite uvid u polisu.
5. Ukoliko od lekara dobijate formular izjave o okolnostima pod kojima je nastao osigurani slučaj, popunite ga.
6. Faksom ili mejlom pošaljite polisu dežurnom centru s kojim ste prethodno kontaktirali.

INSTRUCTION FOR THE INSURED WHEN HE IS IN A FOREIGN COUNTRY
1. CALL Europ Assistance IMMEDIATELY.
2. Prepare and provide basic personal information (full name, Policy number).
3. Provide your telephone number and contact address abroad.
4. Show the Policy to the doctor who has admitted you.
5. Fill out the Statement of Facts Form if you get it from the doctor.
6. Fax or email the Policy to the emergency center you have contacted previously.

Po pravilu, asistentiska kompanija placu troškove liječenja direktno zdravstvenoj ustanovi.

As a rule, the assistance company pays medical costs directly to the medical institution where the insured was treated.

UPUTSTVO ZA LJEKARE I ZDRAVSTVENE USTANOVE U INOSTRANSTVU
Ova polisa pokriva slučajeve hitne medicinske pomoći u slučaju iznenadne bolesti ili nesrećnog slučaja u skladu sa Uslovima za dobrovoljno zdravstveno osiguranje prilikom putovanja u inostranstvo.

INSTRUCTIONS FOR PHYSICIANS AND MEDICAL INSTITUTIONS IN A FOREIGN COUNTRY
This policy covers the cases of urgent medical treatment in case of sudden illness or accident in accordance with the Conditions for voluntary health insurance when traveling abroad.

Kada primite pacijenta koji je osiguranik po ovoj polisi, odmah pozovite dežurni centar asistentiske kompanije Europ Assistance. Europ Assistance ce izvršiti potpunu nadoknadu troškova zdravstvenoj ustanovi bez obzira na iznos. Ako slučaj ne prijavite prije plaćanja nastali troškovi liječenja, tj. prije izlaska osiguranika iz vaše zdravstvene ustanove osiguranja ne garantuje da će troškovi liječenja biti nadoknađeni.

When you admit a patient who holds this Policy, please call Europ Assistance immediately. The cost of treatment provided by the medical institution will be paid in full by Europ Assistance. If you do not report the event before paying the medical expenses, i.e. before the insured leaves your medical center the insurer does not guarantee that the medical expenses will be compensated.

Da biste ostvarili pravo na plaćanje troškova liječenja, dežurnom centru asistentiske kompanije morate poslati:
1. primjerak polise koji ste dobili od osiguranika;
2. kopiju stranica pasoša na kojima je naveden identitet osiguranika, ovjeren datum ulaska u vašu zemlju i ovjeren datum izlaska iz Crne Gore;
3. medicinski izvještaj sa jasnom dijagnozom i opisom pruženog tretmana i originalne računa za pruženu uslugu koji glase na osiguranika;
4. formular izjave o okolnostima pod kojima je nastao osigurani slučaj.

For the medical treatment to be paid, please send the following documentation to the Call Centre of the assistance company:
1. copy of the policy provided by the insured;
2. copy of the passport page showing the insured's identity and the stamps with the dates of the insured's departure from the Montenegro and entry into your country;
3. medical report with a clear diagnosis and description of the treatment, and original receipts for the services provided, made out to the insured;
4. Statement of Facts Form filled in by the insured.

Generali osiguranje Montenegro AD Podgorica
81000 Podgorica - Kralja Nikole 27a / VI

Devai utca 26-28
H-1134 Budapest, Hungary

Dežurni centar 24 časa dnevno
Emergency Center 24 hours a day
tel.: [+361] 46 53 644
fax: [+361] 45 84 445
E-mail: operationsr@europ-assistance.hu

Slika 2.2.1. Moguća forma polise putnog osiguranja

Kada je u pitanju vrijeme trajanja putnog osiguranja, u Lovćen osiguranju navode sljedeće:

Trajanje osiguranje je prilagođeno Vašim potrebama, pa se može zaključiti na period od jednog dana pa naviše. Pojedina putovanja mogu trajati i više od 60 dana. Za sve one koji putuju često, osiguranje se može zaključiti na godinu dana s neograničenim brojem putovanja. Ukoliko se liječenje bez prekida nastavi i poslije isteka važenja polise, obaveza Lovćen osiguranja ostaje na snazi, ali ne više od četiri nedjelje, i pod uslovom da oboljelog osiguranika nije bilo moguće dovesti u zemlju stalnog boravka ili ako se povratak oduži zbog uzroka na koje osiguranik nije mogao uticati.

Izvor: www.lo.co.me

U toku trajanja ugovora o osiguranju uopšte, pa tako i ugovora o putnom osiguranju, može da dođe do **izmjena, ispravki i otkaza (raskida) tog ugovora** na zahtjev osiguravača ili osiguranika. Za ovakve ispravke potrebna je saglasnost obje strane (koja se potvrđuje njihovim potpisima) i određena procedura koju osiguravač objavljuje u uslovima osiguranja (u ovom slučaju uslovima putnog osiguranja). Uzrok izmjena može biti potreba da se pokriće proširi, da se poveća premija osiguranja, izmjena rizika i dr. Pri promjeni uslova osiguranja, osiguravač treba da pismeno obavijesti ugovarača osiguranja o tome. Ako je inicijator izmjena ugovarač osiguranja, onda on mora o tome pismenim putem (što podrazumijeva i elektronsku komunikaciju) obavijestiti osiguravača. Nekad prihvatanje može biti i prećutno. Na primjer, osiguranik je, nakon obavještenja osiguravača da će povećati premiju osiguranja, platio povećanu premiju. Ako ugovarač ne pristane na povećanu premiju, ugovor prestaje po sili zakona. Ugovarač osiguranja ima pravo da otkáže taj ugovor u roku ostavljenom od prijema obavještenja o izmjenama ugovora o osiguranju. U slučaju otkaza, ugovor o osiguranju prestaje u 24. času posljednjeg dana tekuće godine osiguranja u kojoj je izvršena izmjena. Strane u ugovoru mogu da se u pisanom obliku usaglase da izmjena ugovora važi tek nakon određenog vremena. Ugovarač osiguranja može da traži izmjenu ugovora o osiguranju radi smanjenja premije osiguranja ukoliko je u toku osiguranja došlo do smanjenja rizika. Ako osiguravač ne prihvati zahtjev da se premija smanji, a došlo je do stvarnog smanjenja rizika, ugovarač ima pravo da raskine ugovor. Raskid ugovora o osiguranju moguć je prije početka trajanja osiguranog pokrića. U uslovima za korišćenje putnog osiguranja, osiguravači preciziraju slučajeve u kojima će izvršiti povraćaj premije osiguranicima. Takvi slučajevi mogu biti sljedeći:

- osiguranik nije dobio vizu strane ambasade
- osigurano lice je preminulo prije odlaska na put

- osigurano lice je smješteno u bolnicu
- smrt člana uže porodice osiguranika
- osiguranik se mora odazvati pozivu državnih organa
- otkaz puta od strane putničke agencije i slično.

Za navedene slučajeve neophodno je osiguravaču dostaviti dokumenta koja ih dokazuju, a prije svega polisu putnog osiguranja.

U slučaju da putovanje nije realizovano kod jednog ili više osiguranika, a ugovorena je grupna polisa i vrijeme osiguravajućeg pokrića nije prošlo, osiguravač će izvršiti povraćaj dijela premije za ove osiguranike. Ako zahtjev ugovarača osiguranja za povraćaj premije dođe nakon početka trajanja osiguranog pokrića, uslovima osiguranja obično se reguliše da će takav zahtjev biti prihvaćen, ali uz umanjenje uplaćene premije. Ukoliko, recimo, osiguranik dobije vizu za period kraći od perioda koji je određen u polisi osiguranja, osiguravač će, prema uslovima osiguranja, izvršiti novi obračun premije u skladu sa odobrenim trajanjem vize. Ako se dese okolnosti koje nijesu predviđene uslovima putnog osiguranja, a usljed kojih ugovarač osiguranja traži otkaz polise, osiguranik je takođe dužan da podnese zahtjev za povraćaj premije osiguravaču i podnese mu svoj primjerak polise.

U nekim slučajevima ugovor o osiguranju prestaje po sili zakona bez obzira na volju i inicijativu ugovornih strana. Takvi slučajevi su: likvidacija i stečaj osiguravača, propast osigurane stvari, neplaćanje premije osiguranja, istek vremena na koji je ugovor sklopljen. Prestanak ugovora može biti i na inicijativu osiguravača ili ugovarača osiguranja, kao što je to u slučajevima otuđenja stvari koja je osigurana, stečaja ili smrti ugovarača osiguranja. U opštim uslovima osiguranja, osiguravač precizira navedene slučajeve, trajanje osiguranja i obaveze vezane za premiju.

Pitanja i zadaci

1. Navedi bitne elemente putnog osiguranja.
2. Objasni jedan od faktora koji utiče na cijene putnog osiguranja (premije osiguranja).
3. Analiziraj moguće razloge raskida ugovora o osiguranju.
4. Kreiraj jedan paket putnog osiguranja.
5. Na sajtovima makar dva poznata osiguravajuća društava kod nas, pronađi podatke o cijeni njihove polise putnog osiguranja (premiji osiguranja). Uporedi cijene za slične pakete osiguranja koje nude ta dva osiguravača.

Slažeš li se sa riječima nepoznatog autora da je „sigurnost jeftina i efikasna polisa osiguranja“?

Bitni pojmovi

postupak prijave osiguranog slučaja, postupak nakon prijave osiguranog slučaja, postupak naknade troškova osiguraniku nakon povratka u zemlju

2.3. Procedura (postupak) realizacije putnog osiguranja pri nastupanju osiguranog slučaja

U uslovima za putno osiguranje koje obavljaju osiguravajuća društva, precizirana je procedura, tj. redosljed aktivnosti koje treba da preduzmu osiguranik i osiguravač ako nastane osigurani slučaj. Te aktivnosti tiču se prijave nastanka osiguranog slučaja, postupka i obaveze osiguranika i osiguravača nakon prijave osiguranog slučaja i postupaka vezanih za naknadu troškova osiguraniku nakon povratka u zemlju (ako je sam osiguranik pokrio troškove osiguranog slučaja u inostranstvu).

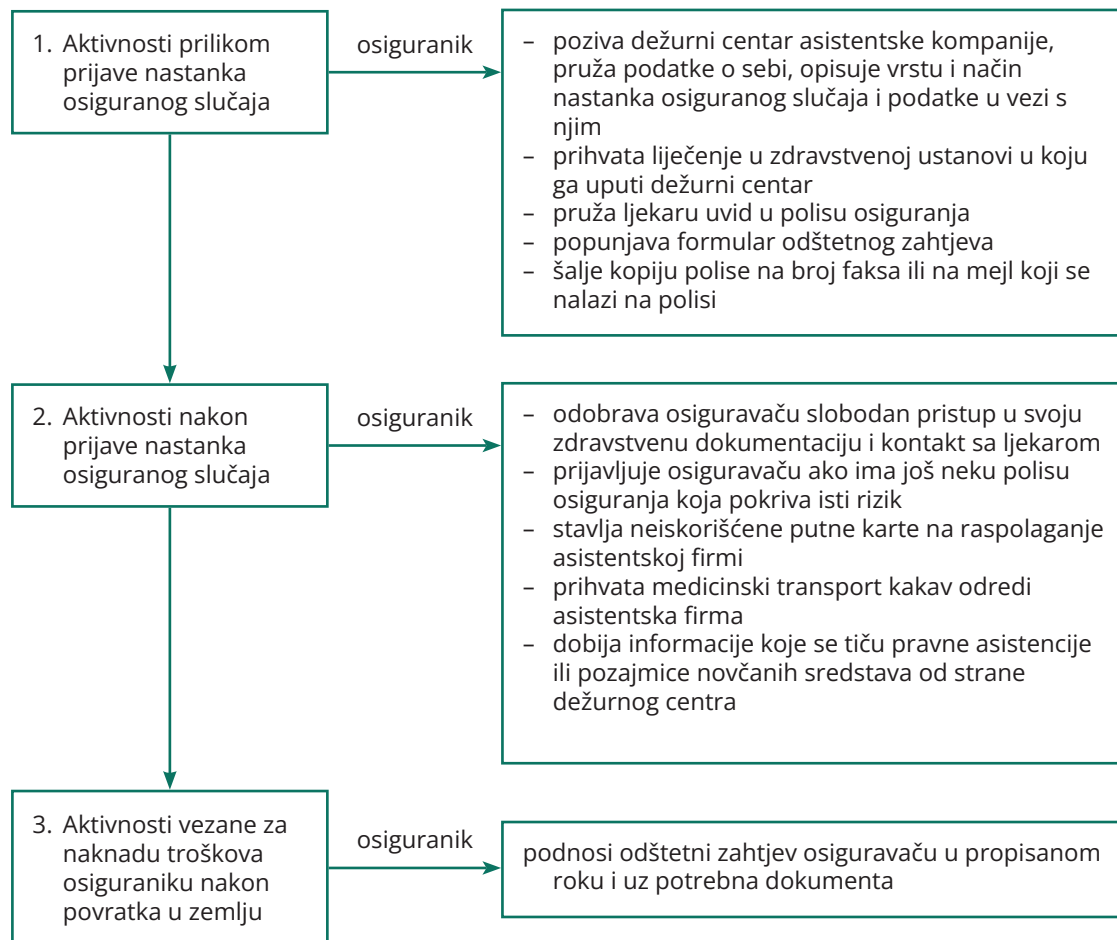

Ako nastane osigurani slučaj, osiguranik treba da preduzme propisane aktivnosti.

Asistentska firma – firma koja je u inostranstvu partner firmi – osiguravajućem društvu u zemlji prebivališta osiguranika i kojoj se u slučaju nastanka osiguranog slučaja osiguranik obraća u inostranstvu.

Najvažnije aktivnosti osiguranika i osiguravača prilikom nastanka osiguranog slučaja prikazane su šemom 2.3.1.

Šema 2.3.1. Postupak pri nastanku osiguranog slučaja

primjer

Uniqa osiguranje na svom sajtu precizira kako postupiti ukoliko nastane osigurani slučaj.

Kako postupiti ukoliko nastane osigurani slučaj?

- Pozovite Centar za pomoć, na broj telefona +381 11 36 36 955.
- Saopštite svoje podatke.
- Opišite nastali osigurani slučaj i postupite po datim instrukcijama.
- Centar za pomoć je dostupan 24 časa dnevno, 365 dana u godini. Osigurani slučaj može prijaviti lično osiguranik ili neko drugi u njegovo ime.

Izvor: www.uniqa.me

Osigurani slučaj se prijavljuje popunjavanjem formulara za prijavu osiguranog slučaja, kao na slici 2.3.1.

		UNIQA osiguranje d.d. tel. (01) 6324 200 faks (01) 6324 250 OIB: 75665455333 e-mail: info@uniqa.hr		Putno osiguranje	
Prijava osiguranog slučaja					
Broj police		Broj police _____			
Ugovaratelj osiguranja		Prezime, ime / naziv tvrtke _____ OIB _____ Poštanski broj _____ Mjesto, ulica i kućni broj _____ Broj telefona _____			
Osigurana osoba		Prezime, ime / naziv tvrtke _____ Datum rođenja _____ Poštanski broj _____ Mjesto, ulica i kućni broj _____ OIB _____ E-mail _____ Broj telefona _____			
Opći podaci o osiguranom slučaju (molimo, navedite točne, detaljne podatke)					
Datum i vrijeme nastanka osiguranog slučaja _____		_____			
Mjesto nastanka osiguranog slučaja _____		_____			
Jeste li kontaktirali Europ Assistance? ☐ da ☐ ne		Jeste li podmirili račun za liječenje? ☐ da ☐ ne			
Označite pokrivača po kojima se dogodio osigurani slučaj		Potrebna dokumentacija za isplatu:			
☐ Putno zdravstveno osiguranje		<ul style="list-style-type: none"> originalni računi za liječenje i kopija medicinske dokumentacije, te presliku putovnice sa vidljivom evidencijom prelaska granice. 			
☐ Osiguranje od posljedica nezgode		<ul style="list-style-type: none"> kopija medicinske dokumentacije, kopija policijskog zapisnika ukoliko isti postoji, originalni račun za liječenje i hitni medicinski prijevoz, te ako se osigurani slučaj dogodio u inozemstvu priložiti i presliku putovnice sa vidljivom evidencijom prelaska granice. 			
☐ Osiguranje prtljage		<ul style="list-style-type: none"> potvrda o gubitku ili kašnjenju prtljage izdana od strane zračne luke, potvrda o pronalasku prtljage ukoliko ista postoji, fotografije oštećene prtljage, originalni račun za nabavku zamjenske prtljage, policijski zapisnik ukoliko isti postoji 			
☐ Osiguranje od otkaza putovanje		<ul style="list-style-type: none"> račun putnog aranžmana, uvjeti putne agencije, potvrda o povratu dijela novčanih sredstava od strane agencije, u slučaju otkazivanja putovanja zbog bolesti, nesretnog slučaja ili poremećaja u trudnoći potrebno je dostaviti potvrdu od nadležnog liječnika 			
Opis osiguranog slučaja _____					

Punomoć osiguratelju i izjava za isplatu naknade					
Ovlašćujem liječnike i zdravstvene ustanove kod kojih se liječim ili sam se liječio, kao i nositelje privatnog ili obveznog osiguranja, da UNIQA osiguranju d.d. Zagreb daju na uvid i predaju dokaze i podatke koji se odnose na moje zdravstveno stanje i liječenje (liječničke nalaze, povijesti bolesti, otpusna pisma i sl.) i oslobađam ih obveze čuvanja profesionalne tajne. Ovlašćujem UNIQA osiguranje d.d. Zagreb da od svih državnih organa, ustanova, sudova (MUP, sudovi, inspektorati liječnike ordinacije i sl.) traži i ima pravo uvida u dokumentaciju sadržanu u spisima koji se vode kod tih subjekata u svezi sa prijavljenom nezgodom.					
Naknadu isplatite na račun broj _____					
Ime i prezime vlasnika računa _____					
Kod banke (navesti banku i žiro račun banke) _____					
Svojim potpisom potvrđujem da sam na sva pitanja u ovom obrascu odgovorio potpuno i istinito i da je potpis valjan.					
Mjesto i datum _____		Potpis ozlijeđene osobe (osiguranika) _____		Potpis ugovaratelja osiguranja _____	
☒ Odgovarajuće označite					

Slika 2.3.1. Primjer formulara za prijavu osiguranog slučaja (dostupno na www.uniqa.me)

Za prijavu štete po osnovu putničkog zdravstvenog osiguranja takođe služi formular kao na slici 2.3.2.

	Generali osiguranje Montenegro AD Podgorica Kralja Nikole 27a / VI 81000 Podgorica / Crna Gora T +382.20.444.800 F +382.20.444.810 general@generali.me general.me	Broj polise _____ Polisa izdata od strane _____
	<h3 style="color: red;">Prijava štete po osnovu putničkog zdravstvenog osiguranja</h3>	

Osiguranik	
Ime i prezime	_____
Datum rođenja	_____
Ulica i broj, poštanski broj, grad/kod	_____
Broj pasoša	_____
Kontakt telefon/E-mail	_____
Podaci o osiguranom slučaju	
Destinacija putovanja	_____
Datum ulaska i izlaska sa destinacije putovanja	_____
Datum, vrijeme i mjesto nastanka osiguranog slučaja	_____
Uzrok nastanka osiguranog slučaja	_____
Pri kojoj djelatnosti	_____
Vrsta bolesti, povrede	_____
Da li je ranije postojala slična povreda ili bolest	_____
Datum prijema i otpuštanja iz bolnice	_____
Iznos ukupnih troškova	_____

Uz ovu prijavu prilažem i sljedeća dokumenta:

- Originalnu polisnu/asistentsku karticu;
- Kopiju pasoša sa dokazom o početku osiguranikovog boravka u inostranstvu;
- Medicinski izvještaj koji sadrži dijagnozu i detaljan opis medicinskog tretmana, zdravstvenog kartona pacijenta i dnevnih opažanja ljekara koji je liječio osiguranika sa vrstom prepisane terapije/lijeka;
- Originalne račune/potvrde koji:
 - glase na ime i prezime osiguranika,
 - sadržavaju detaljan opis vrste bolesti, odnosno vrstu akutne zubobolje,
 - sadržavaju pojedinosti o pruženom medicinskom ili stomatološkom tretmanu, kao i vrstu prepisanog lijeka,
 - sadržavaju datume tretmana,
 - su ovjereni pečatom i potpisom ovlašćenog ljekara ili farmaceuta;
- Sva ostala dokumenta potrebna da se obračuna naknada, a koja zahtijeva osiguravač.

IZJAVA

Izjavljujem da sam saglasan da mi se novac isplati na:

1. Žiro račun broj _____

 Poslovna banka _____

 Ime i prezime vlasnika računa _____

2. Ostalo _____

U _____ 20 ____ god. _____

Potpis podnosioca prijave _____

Broj lične karte _____

Slika 2.3.2. Primjer formulara za prijavu štete po osnovu putničkog zdravstvenog osiguranja (dostupno na www.generali.me)

Dakle, kad nastupi osigurani slučaj, osiguranik treba da preduzme aktivnosti koje su na šemi 2.3.1. označene pod rednim brojem jedan. Osiguravajuća društva preciziraju i slučajeve kada se vrši izuzetak od uobičajenog postupka prijave osiguranog slučaja. Na primjer, ako osiguranik nije u mogućnosti da telefonira dežurnom centru asistentske kompanije prije odlaska u bolnicu, moguće je da ljekaru ili osoblju bolnice pokaže polisu osiguranja, a oni onda osigurani slučaj prijavljuju dežurnom centru. Osiguravajuća društva obično daju dodatni rok, kao, na primjer, sedam dana prije izlaska iz bolnice za prijavu osiguranog slučaja ako je osiguranik bio bez svijesti ili u stanju poremećene svijesti.

dodatak

Asistentska firma Lovćen osiguranja je EUROP ASSISTENCE. Na svakoj polisi osiguranja nalazi se kontakt telefon te partnerske firme.

Aktivnosti nakon prijave nastanka osiguranog slučaja podrazumijevaju radnje koje su u šemi 2.3.1. označene rednim brojem dva. U toku tih radnji osiguranik je obavezan da asistentskoj firmi pruži uvid u svu traženu dokumentaciju radi provjere istinitosti prijave osiguranog slučaja. U slučaju potrebe, osiguranik može osiguravaču dati ovlaštenje za prikupljanje potrebne dokumentacije od trećih lica (ljekar, osoblje zdravstvene ustanove, apotekar, prevoznik i dr.). Osiguranik ima obavezu da troškove oko nastanka osiguranog slučaja svede na nužni nivo.

Osigurani slučaj prilikom putovanja u inostranstvo može biti bolest koja zahtijeva pregled ljekara.

i

Nije rijedak slučaj da multinacionalne kompanije osiguravaju svoje vodeće menadžere za slučaj otmice dok su na putu u drugoj državi. Ova mogućnost postoji i za druga lica. U slučaju otmice osiguravajuća kompanija bi platila otkupninu u visini ugovorene sume polise osiguranja.

Aktivnosti vezane za naknadu troškova osiguraniku nakon povratka u zemlju preduzimaju se ukoliko osiguranik ne prijavi osigurani slučaj, već sam plati troškove liječenja. Tada će osiguravač osiguraniku nadoknaditi po povratku u zemlju prebivališta troškove, umanjene za iznos koji pokriva štetu koju osiguravač ima usljed neprijavlivanja osiguravajućeg slučaja na definisan način. Odštetni zahtjev osiguranik podnosi u propisanom roku, obično 30 dana od završetka liječenja ili prevoza u zemlju prebivališta (u slučaju smrti, nakon prevoza posmrtnih ostataka). Prateća dokumentacija kojom se dokazuje nastanak i plaćanje osiguranog slučaja podrazumijeva pasoš, originalnu polisu osiguranja, medicinske izvještaje, račune i potvrde o liječenju, ugovore o pregovaranju sa agencijom.

Pitanja i zadaci

1. Navedi grupe aktivnosti koje treba sprovesti pri nastanku osiguranog slučaja.
2. Objasni ulogu tzv. asistentske firme u postupku prijave i realizacije osiguranog slučaja putnog osiguranja.
3. Opiši aktivnosti osiguranika prilikom prijave ili nakon prijave nastanka osiguranog slučaja.
4. Procijeni složenost procedure prijave i realizacije osiguranog slučaja i sa stanovišta osiguranika i sa stanovišta osiguravača.
5. Na osnovu šeme 2.3.1, koja prikazuje postupak osiguranika pri nastanku osiguranog slučaja, napravi sličnu šemu tumačeći taj postupak kroz ulogu osiguravača.

Sažetak

Putno osiguranje je vrsta osiguranja lica kojim se onima koji putuju u inostranstvo obezbjeđuje pružanje sigurnosti u slučajevima iznenadne bolesti, materijalnog gubitka ili nesrećnog slučaja tokom boravka u inostranstvu. Rizici putovanja u inostranstvo tiču se ugroženosti zdravlja lica koja putuju, nesrećnih slučajeva tokom puta i boravka u inostranstvu, otkaza ili prekida puta u inostranstvo, kao i raznih putničkih problema.

Ugovor o putnom osiguranju između osiguravajućeg društva i osiguranika treba da bude zaključen prije osiguranikove odlaska na put. Ugovor važi samo za vrijeme boravka osiguranika u inostranstvu. Ugovorena osigurana suma u polisi putnog osiguranja predstavlja maksimalan iznos pokrića po jednom osiguranju. To je maksimalna obaveza osiguravača kumulativno, za sve nastale osiguravajuće slučajeve tokom trajanja osiguravajućeg pokrića. Raskid ugovora o osiguranju moguć je prije početka trajanja osiguranog pokrića. U uslovima za korišćenje putnog osiguranja, osiguravači preciziraju slučajeve u kojima će izvršiti povraćaj premije osiguranicima. Vrste putnog osiguranja koje obezbjeđuju osiguravajuća društva razlikuju se prema broju

lica koja se žele osigurati i broju odlazaka u inostranstvo lica u toku jedne godine.

U uslovima za putno osiguranje koje obavljaju osiguravajuća društva, precizirana je procedura, tj. redosljed aktivnosti koje treba da preduzmu osiguranik i osiguravač ako nastane osigurani slučaj. Te aktivnosti tiču se prijave nastanka osiguranog slučaja, postupka i obaveze osiguranika i osiguravača nakon prijave osiguranog slučaja i postupaka vezanih za naknadu troškova osiguraniku nakon povratka u zemlju (ako je sam osiguranik pokrio troškove osiguranog slučaja u inostranstvu).

Aktivnosti nakon prijave nastanka osiguranog slučaja podrazumijevaju radnje koje su u šemi 2.3 označene rednim brojem dva. U toku tih radnji osiguranik je obavezan da asistentskoj firmi pruži uvid u svu traženu dokumentaciju radi provjere istinitosti prijave osiguranog slučaja.

Aktivnosti vezane za naknadu troškova osiguraniku nakon povratka u zemlju preduzimaju se ukoliko osiguranik ne prijavi osigurani slučaj, već sam plati troškove liječenja.

Zadatak za rad u grupi

Cilj zadatka

Izvođenje zaključaka o sposobnosti konkretnog osiguravajućeg društva da zainteresuje klijente za putno osiguranje, kao i za druge vrste osiguranja lica.

Zakažite posjetu jednom osiguravajućem društvu sa kojim vaša škola ima trajniju saradnju. Tri učenika koja se dobrovoljno jave, treba da posjete to osiguravajuće društvo u zakazano vrijeme i od menadžera, metodom intervjua, dobiju odgovore na sljedeća pitanja:

- Da li ste zadovoljni brojem sklopljenih ugovora – polisa putnog osiguranja?
- Od kojih situacija i rizika na putovanju osiguravate putnike?
- Koji je paket putnog osiguranja koji nudite najunosniji za klijente, i zašto?
- Koja se grupa klijenata najviše interesuje za putno osiguranje kod vas?
- Koliko se procenata osiguranih slučajeva prosječno prijavi? Koliko ih je bilo u zadnjoj poslovnoj godini?
- Da li su česti raskidi ugovora o putnom osiguranju, i iz kojih razloga najčešće nastaju?
- Kolika je cijena polise putnog osiguranja, tj. premija osiguranja, i od kojih faktora ona zavisi?
- Da li pratite cijene polisa kod konkurentskih osiguravajućih društava, i jeste li konkurentni?

Posjeta ne treba da traje duže od 40 min.

Navedena pitanja možete i proširiti, a neka od njih možete zamijeniti drugim pitanjima koja smatrate zanimljivijim. Zamolite menadžera da vam pokaže jedan nepopunjen tipski ugovor o putnom osiguranju, objasni njegove elemente i možda dopusti da primjerak ponesete u školu.

Dobijene odgovore bilježite na papiru ili snimajte razgovor uz dozvolu menadžera.

Nakon posjete osiguravajućem društvu sastanite se kao tim i prilagodite pitanja i odgovore za prezentaciju na času. Analizirajte odgovore i izvedite zaključak o sposobnosti posjećenog osiguravajućeg društva da zainteresuje klijente za putno osiguranje, ali i za druge vrste osiguranja lica.

Na posebnom času, pred ostalim učenicima, prezentujte tok i rezultate svoje posjete osiguravajućem društvu. U toku prezentacije, učenici – slušaoci, bilježe svoja zapažanja i utiske, a nakon toga izlažu utiske i zapažanja, postavljaju pitanja presenterima i upuštaju se u diskusiju.

3

Ljudski život nema cijenu, ali se uvijek ponašamo kao da postoji nešto još vrednije.

Antoan de Sent-Egziperi (francuski pisac i avijatičar)

OSIGURANJE LICA OD POSLJEDICA NESREĆNOG SLUČAJA

U ovom poglavlju saznaćeš:

- šta obuhvata pojam nesrećnog slučaja
- koje su vrste osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja
- koje značenje imaju pojmovi kao što su: osigurana suma, premije, tarife, uslovi osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja
- kako se obračunava premija osiguranja
- koji su elementi ponude i polise osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja
- kako se sprovodi procedura u slučaju nastanka osiguranog slučaja.

Po usvajanju sadržaja ovog poglavlja bićeš sposoban/sposobna da sprovedeš postupak osiguranja lica od

posljedica nesrećnog slučaja, u skladu sa propisanim uslovima i tarifama za osiguranje.

Kako shvataš riječi Vilijama Pena, američkog filozofa: „Pravda je osiguranje koje ćemo imati na naše živote i imovinu. Poslušnost je premija koju plaćamo za to“?

Bitni pojmovi

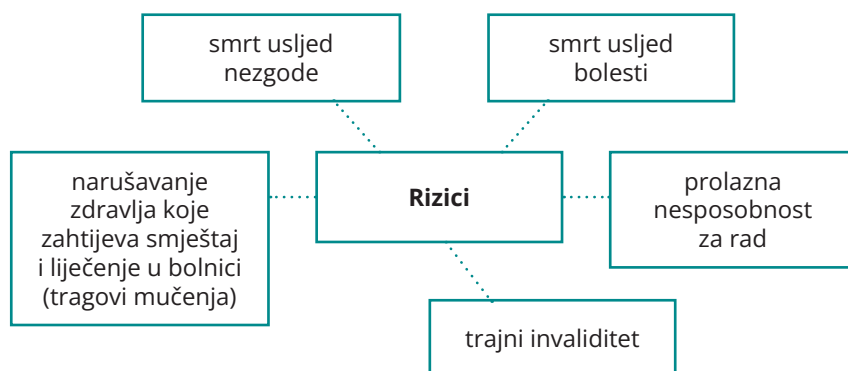
nesrećni slučaj (nezgoda), osiguranje od posljedica nesrećnog slučaja, dobrovoljno osiguranje, obavezno osiguranje, vrste dobrovoljnog osiguranja, ugovor o osiguranju od posljedica nesrećnog slučaja, osigurana suma, trajanje ugovora

3.1. Pojam, vrste i elementi osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja

Osiguranje od posljedica nesrećnog slučaja jeste osiguranje kod kojeg osiguravač preuzima obavezu da prilikom nastanka osiguranog slučaja isplati korisniku osiguranja osiguranu sumu ili naknadu štete koju je taj slučaj izazvao. **Nesrećni događaj** (nezgoda) jeste događaj koji ispunjava uslove: da djeluje na tijelo osiguranika, da djeluje spolja (i to iznenada), da ne zavisi od volje osiguranika i da je u uzročno-posljedičnoj vezi sa tijelom osiguranika.

Nesrećni slučaj može za osiguranika izazvati rizike koji se mogu osigurati. Ti rizici su prikazani šemom 3.1.1.

Šema 3.1.1. Rizici koji se mogu osigurati osiguranjem od posljedica nesrećnog slučaja

Osigurani rizik kod osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja može biti i privremena nesposobnost za rad.

U slučaju da nezgoda prouzrokuje smrt ili invaliditet osiguranika, osiguravač ima obavezu da isplati osiguranu sumu. U slučaju prolazne nesposobnosti za rad i narušavanja zdravlja, osiguravač ima obavezu da osiguraniku nadoknadi štetu izazvanu troškovima liječenja i izgubljenim zaradama.

dodatak

Osigurani slučajevi (rizici koji se mogu osigurati), pored navedenih, jesu i sljedeći:

- rizik odgovornosti osiguranika prema licima osiguranim od posljedica nesrećnog slučaja i njihovim stvarima
- rizik od gubitka zarade
- rizik od troškova spašavanja, kod osiguranja članova planinarskog društva.

Ovi rizici mogu se ugovarati u kombinaciji sa osnovnim rizicima navedenim u šemi 3.1.1.

Osiguranje od posljedica nesrećnog slučaja može se javiti u vidu više vrsta osiguranja. Prema načinu nastanka uobičajena je podjela na dobrovoljno i obavezno osiguranje. **Dobrovoljno osiguranje** je osiguranje lica koje nastaje isključivo putem ugovora osiguravača i ugovarača osiguranja. Najvažnije podvrste dobrovoljnog osiguranja prikazane su u tabeli 3.1.1. **Obavezno osiguranje** nastaje putem ugovora između osiguravača i ugovarača osiguranja ili se temelji na zakonskim odredbama. Takvo je osiguranje putnika u javnom prevozu. Sva pravna i fizička lica koja se bave prevozom putnika u javnom saobraćaju, obavezna su da osiguraju putnike od posljedica nesrećnog slučaja. Ova obaveza regulisana je Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju. Putnici se mogu osigurati od svih već navedenih rizika. Osigurane sume takođe su propisane Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju.

primjer

Po Zakonu o obaveznom osiguranju u saobraćaju, osigurana suma za slučaj smrti putnika je 8.000 eura, za slučaj trajnog gubitka opšte radne sposobnosti 16.000 eura, za slučaj prolazne nesposobnosti za rad, a na ime naknade za gubitak zarade i troškova liječenja putnika, 4.000 eura.

Invaliditet – trajni, doživotni gubitak radne sposobnosti (potpuni ili djelimični).

Prolazna nesposobnost za rad – prolazna nesposobnost za vršenje redovnog zanimanja.

Narušavanje zdravlja – povrede i oboljenja koja su posljedica isključivo nesrećnog slučaja, a koja zahtijevaju liječenje.

Putnik u javnom prevozu – po Zakonu o obaveznom osiguranju u saobraćaju, lice koje se nalazi u prevoznom sredstvu kojim se obavlja javni saobraćaj, bez obzira na to ima li voznu kartu; lice koje se prije ukrcavanja nalazi u krugu stanice, pristaništa, luke, aerodroma ili u neposrednoj blizini prevoznog sredstva i koje ima namjeru da putuje; lice koje je obavilo putovanje i napustilo prevozno sredstvo a nalazi se u neposrednoj blizini prevoznog sredstva u krugu stanice, pristaništa, luke ili aerodroma.

Tabela 3.1.1. Vrste dobrovoljnog osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja

Vrsta osiguranja	Opis	Pokrića koja nudi
Individualno osiguranje	Namijenjeno je osiguranju pojedinca od nezgode pri obavljanju redovnih radnih zadataka, službenih putovanja, sastanaka i u slobodno vrijeme. Reguliše se opštim uslovima za osiguranje od posljedica nesrećnog slučaja. Premija osiguranja zavisi od: izabranih rizika, visine osigurane sume za pojedine rizike, zanimanja lica koje se osigurava, vremena trajanja osiguranja i dr.	<ul style="list-style-type: none"> - smrt usljed nezgode - smrt usljed bolesti - trajni invaliditet - dnevne nadoknade - troškovi liječenja
Kolektivno osiguranje	Namijenjeno je osiguranju svih zaposlenih u privrednim subjektima i ustanovama (prema matičnoj evidenciji ili spisku koji dostavlja ugovarač osiguranja). Može da se odnosi na vrijeme obavljanja radnih zadataka (računajući i put od posla ka kući, i obratno) i na slobodno vrijeme zaposlenih. Reguliše se opštim uslovima za osiguranje od posljedica nesrećnog slučaja. Premija osiguranja zavisi od broja osoba koje se osiguravaju, izabranih rizika, djelatnosti ugovarača, visine osigurane sume za pojedine rizike, vremena trajanja osiguranja, vrste poslova osiguranika i dr.	<ul style="list-style-type: none"> - smrt usljed nezgode - smrt usljed bolesti - trajni invaliditet - dnevne nadoknade - troškovi liječenja - bolnički dani
Osiguranje djece i omladine	Odnosi se na djecu u vrtiću i osnovnim školama do navršениh 14 godina, učenike srednjih škola i studente (od 14 do navršениh 30 godina). Kod djece do 14 godina ugovarač može biti roditelj, staratelj ili drugo lice koje ima interes da zaključi to osiguranje. Ugovarač osiguranja za omladinu do 30 godina može biti škola, fakultet, univerzitet, sam osiguranik ili treće lice koje ima interes da zaključi to osiguranje. Može biti individualno (za pojedinca) i kolektivno (uz spisak osiguranika).	<ul style="list-style-type: none"> - smrt usljed nesrećnog slučaja - smrt usljed bolesti - trajni invaliditet - bolnički dani
Osiguranje sportista	Odnosi se na lica koja se bave sportom amaterski kao registrovani članovi sportskih društava. Može biti kolektivno (učesnici trka i masovnih sportskih takmičenja) i individualno (vrhunski i profesionalni sportisti). Reguliše se dopunskim uslovima za osiguranje sportskih aktivnosti od posljedica nesrećnog slučaja.	<ul style="list-style-type: none"> - smrt usljed nezgode - trajni invaliditet - dnevne nadoknade - troškovi liječenja
Osiguranje članova porodičnog domaćinstva	Odnosi se na osiguranje članova porodičnog domaćinstva od rođenja do navršene 75. godine života. Ugovarač može biti samo član porodičnog domaćinstva. Reguliše se dopunskim uslovima osiguranja članova porodičnog domaćinstva od posljedica nesrećnog slučaja.	<ul style="list-style-type: none"> - smrt usljed nesrećnog slučaja - smrt usljed bolesti - trajni invaliditet - bolnički dani
Osiguranje penzionera	Odnosi se na penzionere do 70 godina starosti bez obzira na zdravstveno stanje, a koji primaju penziju preko Fonda PIO. Može se obuhvatiti i supružnik pensionera pod uslovom da nije u radnom odnosu i da se osiguranik obaveže da plaća premiju za njega. Zaključuje se na neodređeno vrijeme. Reguliše se dopunskim uslovima za osiguranje penzionera od posljedica nesrećnog slučaja.	<ul style="list-style-type: none"> - smrt usljed nezgode - smrt usljed bolesti - trajni invaliditet - bolnički dani

U praksi su moguće i druge vrste dobrovoljnog osiguranja od nesrećnog slučaja, kao što su osiguranje posjetilaca i učesnika priredbi i drugih aktivnosti ili osiguranje gostiju u ugostiteljskim objektima i auto-kampovima.

primjer

Kako objavljuje na svom sajtu, Uniqa osiguranje nudi individualno i grupno osiguranje zaposlenih od posljedica nesrećnog slučaja:

Individualno osiguranje zaposlenih

- Pojedinačno osiguranje zaposlenih od posljedica nesrećnog slučaja (manje od pet lica)
- Mogu se osigurati osobe od 14 do 75 godina
- Dupliranje osigurane sume za invaliditet preko 50%
- Nemogućnost obavljanja profesionalne djelatnosti usljed nesrećnog slučaja 100% osigurane sume
- Ukoliko osiguranik ima zaključen drugi ugovor o osiguranju sa UNIQA osiguranjem, odobrava se popust od 5%
- U slučaju smrti osiguranika, naknada se isplaćuje nasljednicima

Kolektivno osiguranje zaposlenih

- Grupno osiguranje zaposlenih (više od pet lica)

Moguće je ugovoriti sljedeća pokrića:

- smrt usljed nesrećnog slučaja
- trajni invaliditet - trajni gubitak opšte radne sposobnosti usljed nesrećnog slučaja
- dnevna naknada - prolazna nesposobnost za rad usljed nesrećnog slučaja
- troškovi liječenja - narušavanje zdravlja usljed nesrećnog slučaja
- 24 časa, bez prostornog i vremenskog ograničenja
- za vrijeme rada i pri dolasku i odlasku sa posla

Izvor: www.uniqa.me

Porodično domaćinstvo – roditelji, djeca, usvojenici i ostali članovi koji zajednički stanuju ili zajednički koriste svoja primanja. Čine ga najmanje dva člana.

Fond PIO – fond penzijskog i invalidskog osiguranja.

Rizik od posljedica nesrećnog slučaja stalno je prisutan.

Lica koja se mogu osigurati od posljedica nesrećnog slučaja su, po pravilu, ona između 14 i 75 godina života, sa radnom i poslovnom sposobnošću. Osobe do 14 godina i starije od 75, mogu se osigurati prema dopunskim uslovima osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja. Oni čija je radna sposobnost umanjena zbog bolesti ili urođenog invaliditeta, plaćaju uvećanu premiju osiguranja.

Ugovor o osiguranju od posljedica nesrećnog slučaja jeste saglasnost volja osiguravača i ugovarača osiguranja koju ta lica moraju potpisati u polisi osiguranja ili listu pokrića. Predmet ovog ugovora jeste život i zdravlje osiguranika. Ni u ovom ugovoru osiguranik i ugovarač osiguranja ne moraju biti isto lice. Takav je slučaj, na primjer, kod obaveznog osiguranja u javnom prevozu, kolektivnog osiguranja i različitih oblika grupnih osiguranja. U pojedinačnim osiguranjima, osiguranik i ugovarač osiguranja su, po pravilu, isto lice. U nekim vidovima osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja, korisnik osiguranja ne mora biti isto lice kao i osiguranik. Korisnik osiguranja je lice kome je osiguravač dužan da isplati osiguranu sumu ako nastupi osigurani slučaj, iako to lice ne učestvuje u zaključenju ugovora. Na primjer, kod osiguranja od smrti, korisnik ne može biti isto lice kao i osiguranik. Međutim, kod osiguranja od prolazne nesposobnosti za rad ili od invaliditeta, korisnik osiguranja i osiguranik su isto lice.

Osigurana suma je bitan elemenat ugovora o osiguranju od posljedica od nesrećnog slučaja i gornja granica obaveze osiguravača prema ugovaraču osiguranja. Visina osigurane sume utvrđuje se u polisi osiguranja, sporazumom između ugovarača osiguranja i osiguravača, a u skladu sa odlukom nadležnih organa osiguranja. Ovo sporazumijevanje ne važi za obavezno osiguranje putnika u javnom saobraćaju, jer su u tom slučaju osigurane sume utvrđene zakonom. Visina i odnosi osiguranih suma za pojedine vrste rizika utvrđuju se tarifama premija.

primjer

Osigurana suma za slučaj smrti usljed nesrećnog slučaja i osigurana suma za slučaj invaliditeta ugovaraju se, po tarifama premija, najčešće u odnosu 1 : 2. Osigurana suma za slučaj smrti usljed bolesti obično se može ugovarati do iznosa osigurane sume za slučaj smrti usljed nesrećnog slučaja. Visina dnevne nadoknade može iznositi najviše do 1/1000 dijela od zbira osiguranih suma za slučaj smrti i za slučaj invaliditeta.

Troškovi liječenja mogu se ugovoriti najviše 30% od zbira osiguranih suma za slučaj smrti i za slučaj invaliditeta.

Trajanje ugovora o osiguranju od posljedica nesrećnog slučaja može biti na određeno vrijeme (za vrijeme jedne godine ili kraće, za vrijeme duže od godine ili više godina), kao i na neodređeno vrijeme (trajanje se nastavlja iz godine u godinu). Ako u polisi osiguranja nije drugačije ugovoreno, osiguranje počinje da važi u 24:00 časa dana koji je na polisi naznačen kao dan početka osiguranja. Osiguranje prestaje da važi u 24:00 časa dana koji je na polisi označen kao dan prestanka osiguranja.

Ugovarač osiguranja ima obavezu da prilikom zaključivanja ugovora prijavi osiguravaču sve činjenice koje su mu poznate u vezi sa ovim osiguranjem. To su činjenice vezane za sopstveno zdravstveno stanje ako je ugovarač i korisnik osiguranja, odnosno za zdravstveno stanje osiguranika. U suprotnom, osiguravač može zahtijevati čak i raskid ugovora uz zadržavanje već uložene premije. Osiguravač ima obavezu da u slučaju nastanka osiguranog događaja isplati osiguraniku odnosno korisniku osiguranja osiguranu sumu (u slučaju smrti ili invaliditeta), dnevnu nadoknadu (u slučaju privremenog gubitka sposobnosti za rad osiguranika), nadoknadu troškova liječenja i nadoknadu bolničkih dana (ako nezgoda izazove takve potrebe).

Osiguravači kreiraju ponude raznih vrsta osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja, kao npr. ponudu koja je data na slici 3.1.1.

i

Obaveze osiguravača mogu se ograničiti ukoliko osiguranik obavlja vrlo opasne poslove, kao što su demontiranje mina, granata i drugih eksplozivnih naprava, kaskaderski poslovi u filmovima, učešće na trkama motornih vozila, izvođenje vrhunskih sportskih aktivnosti i slično. Obaveza osiguravača se isključuje u okolnostima, kao što su zemljotres i vojne operacije, nemiri i terorističke aktivnosti, letjenje bez propisane dozvole, dejstvo narkotika ili alkohola u trenutku nesrećnog slučaja i slično.

Ugovarač osiguranja: XXXXX
Adresa:
Grad: Podgorica

Datum ponude: 28. 01. 2022.

GENERALI OSIGURANJE MONTENEGRO AD PODGORICA

GENERALI OSIGURANJE MONTENEGRO AD PODGORICA, je kompanija specijalizovana za sve vrste neživotnih osiguranja, koja pruža dobra poslovna rješenja u oblasti osiguranja velikih kompanija, malih i srednjih preduzeća i pojedinaca u svim granama industrije i oblastima poslovanja.

Generali osiguranje Montenegro AD Podgorica je član Generali grupe. Generali grupa je jedan od najznačajnijih učesnika na globalnom tržištu osiguravajućih i finansijskih proizvoda koja danas ima preko 70 miliona klijenata širom svijeta i zapošljava preko 85.000 ljudi. Matična kompanija grupe je Assicurazioni Generali (1831), tržišni lider u Italiji i mnogim drugim zemljama a trenutno je prisutan u 68 zemalja svijeta.

Pored širenja mreže u svim većim gradovima Crne Gore, Generali osiguranje Montenegro AD Podgorica, želi da razvije izvanredan kadrovski tim i iskoristi višegodišnje iskustvo Generali grupe u oblasti osiguravajućih usluga. Kompanija poseban akcenat stavlja na oblasti od izuzetne važnosti za građane i ekonomski razvoj zemlje.

PONUĐA ZA KOLEKTIVNO KOMBINOVANO OSIGURANJE RADNIKA OD POSLEDNICA NESREĆNOG SLUČAJA - NEZGODE

Ovaj oblik osiguranja predstavlja oblik zaštite radnika koji je veoma zastupljen u našoj privredi i koji značajno doprinosi stvaranju povjerenja između poslodavaca i zaposlenih radnika. Osim toga, ZAKONOM O ZAŠTITI I ZDRAVLJU NA RADU propisana je obaveza poslodavca da obezbijedi osiguranja.

Osiguranje pokriva sledeće rizike.

- Smrt usled nesrećnog slučaja;
- Invaliditet kao posledica nesrećnog slučaja;
- Smrt usled bolesti (prirodna smrt);
- Dnevna naknada;
- Troškove liječenja (pokriva troškove u toku liječenja od posledica nesrećnog slučaja koje bi osiguranik morao sam da plati).

Osiguranje pokriva navedene rizike u vremenu obavljanja i izvan obavljanja redovnog zanimanja osiguranika (24 časa bez prostornog i vremenskog ograničenja). Osiguranjem su obuhvaćeni i privremeno zaposleni radnici, pod istim uslovima kao i zaposleni u stalnom radnom odnosu.

Osigurane sume bira Ugovarač osiguranja polazeći od potrebe da se radniku, odnosno njegovoj porodici, pruži materijalna pomoć kada nastane osigurani slučaj.

OSNOVNI RIZICI

Predlažemo Vam sledeću kombinaciju osiguranih suma i premije:

OSIGURANE SUME U EUR						PREMIJA PO ZAPOSLENOM		
Opcija	Smrt usled nesrećnog slučaja	Trajni invaliditet	Smrt usled bolesti	Dnevna naknada	Troškovi liječenja	Godišnja premija po radniku	Mjesečna premija po radniku	
1	2,000.00 €	4,000.00 €	1,000.00 €	0.60 €	1,270.00 €	12.00 €	1.00 €	

Plaćanje premije osiguranja je mjesečno, kvartalno, polugodišnje ili u cjelosti po fakturi.

Stojimo Vam na raspolaganju za svako dodatno pitanje ili eventualnu dopunu ponude.

S poštovanjem,
Generali osiguranje Montenegro AD Podgorica
Kontakt broj telefona:
020/238-376
020/444-800

Generali Osiguranje Montenegro AD Podgorica, ul. Kralja Nikole br.27a/VI; Podgorica; pib 02702967
tel. +382 20 444 800; fax +382 20 444 810; mail: generalii@generali.me

Slika 3.1.1. Moguća forma ponude putnog osiguranja za kolektivno osiguranje radnika od posljedica nesrećnog slučaja

Ponuda osiguranja djece i omladine od posljedica nezgode, koju objavljuje Lovćen osiguranje:

Osiguranje djece i omladine od nezgode obezbjeđuje sveobuhvatnu zaštitu, u zavisnosti od izabranih kombinacija, koje uključuju osiguravajuću zaštitu od pojedinačnih rizika.

Kome je namijenjeno ovo osiguranje?

Osiguranjem djece i omladine u Lovćen osiguranju mogu se osigurati sljedeće kategorije:

- djeca u vrtićima i osnovnim školama do 14 godina starosti
- učenici srednjih škola i studenti starosti od 14 do 30 godina.

Šta je prednost ovog osiguranja?

Pogodnost osiguranja učenika/studenata ogleda se u potpunoj zaštiti od posljedica nesrećnog slučaja, bilo da se dogodi za vrijeme nastave ili van obrazovne ustanove, pri nekim drugim aktivnostima (za vrijeme raspusta, ljetovanja, zimovanja...). Osiguravajuće pokriće važi 24 sata bez prostornog ograničenja, dakle i u zemlji i u inostranstvu.

Ko može zaključiti ovo osiguranje?

Kod zaključenja osiguranja djece do završetka osnovne škole, ugovarač osiguranja može biti roditelj ili staratelj djeteta, svako drugo pravno ili fizičko lice koje ima interes da zaključi to osiguranje. Kod osiguranja učenika srednjih škola i studenata ugovarač osiguranja može biti škola, visokoškolska ustanova, univerzitet, sam osiguranik ili bilo koje drugo lice koje ima interes da zaključi to osiguranje.

Osiguranje se u oba slučaja može zaključiti kao:

- individualno osiguranje – na pojedinačnoj polisi
- kolektivno osiguranje – na kolektivnoj polisi uz spisak osiguranika.

Kolektivna polisa mora da sadrži spisak svih osiguranih učenika, odnosno studenata, iznos premije koju su platili, kao i datum plaćanja. Taj spisak popunjava ugovarač osiguranja u dva primjerka. Jedan zadržava za sebe, a drugi šalje osiguravajućem društvu.

Od kojih se opasnosti moguće osigurati?

Osiguranje djece i omladine moguće je ugovoriti od sljedećih grupa opasnosti:

- smrt usljed nesrećnog slučaja
- smrt usljed bolesti
- trajni invaliditet – trajni gubitak opšte radne sposobnosti (potpuni i djelimični)
- bolnički dani.

Ponuda osiguranja za djecu u vrtićima i osnovnim školama za školsku 2020/2021. godinu

Osiguranjem su pokriveni rizici: trajni invaliditet, smrt, troškovi liječenja, dnevna naknada i bolnički dan usljed nezgode. U ponudi je data mogućnost ugovaranja sljedećih kombinacija osiguranih suma i godišnje premije za djecu u vrtićima i učenike osnovnih škola:

Ponuda osiguranja za učenike srednjih škola i studente na fakultetu za školsku 2020/2021. godinu

Osiguranjem su pokriveni rizici: trajni invaliditet, smrt, troškovi liječenja, dnevna naknada i bolnički dan usljed nezgode. U ponudi je data mogućnost ugovaranja sljedećih kombinacija osiguranih suma i godišnje premije za učenike srednjih škola i studente visokoškolskog i univerzitetskog studija.

Premije u iznosima 2, 3 i 4 eura mogu se ponuditi jedino kod kolektivnog pristupa u osiguranje i uz odobrenje stručne službe Društva.

Uslovi osiguranja

Za ovo osiguranje primjenjuju se:

- Opšti uslovi za osiguranje lica od posljedica nesrećnog slučaja (nezgode)
- Dopunski uslovi za osiguranje djece od posljedica nesrećnog slučaja do završetka osnovnog školovanja (US-nuc-OTR)
- Dopunski uslovi za osiguranje učenika srednjih škola i studenata od posljedica nesrećnog slučaja (US-nuc-DIS).

Izvor: www.lo.co.me

Pitanja i zadaci

1. Navedi rizike, tj. posljedice nesrećnog slučaja koji se mogu osigurati.
2. Opiši jednu, od više vrsta, dobrovoljnog osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja.
3. Objasni razloge zbog kojih, pored dobrovoljnog, postoji i obavezno osiguranje od posljedica nesrećnog slučaja.
4. Uporedi kolektivno i individualno osiguranje od posljedica nesrećnog slučaja.
5. Na osnovu Opštih uslova osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja jednog od osiguravača, pronađi razloge zbog kojih se ne može raskinuti ugovor o osiguranju od posljedica nesrećnog slučaja.

Prema Albertu Ajnštajnu, poznatom naučniku: „Svijet je opasno mjesto za život, ne zbog ljudi koji su zli, već zbog dobrih koji ništa ne preduzimaju.“ Da li si se do sada uvjerio/uvjerila u istinitost tih riječi, i kada?

3.2. Ugovaranje osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja

Ugovaranje osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja vrši se na osnovu uslova osiguranja (opštih, dopunskih, posebnih), tarifa, premija i drugih akata osiguravača. Na polisi osiguranja zaokružuje se izabrani način ugovaranja i eventualno navode određeni posebni uslovi osiguranja. Osnovni načini ugovaranja osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja prikazani su u tabeli 3.2.1.

Tabela 3.2.1. Načini ugovaranja osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja

Način zaključenja osiguranja	Opis (karakteristike)
Sa obračunom premije za period kraći od godinu dana u okviru godišnjeg perioda osiguranja, uz mogućnost linearnog usklađivanja osigurane sume i premije osiguranja	<ul style="list-style-type: none"> – U momentu zaključenja ugovora poznati su svi elementi za obračun godišnjih premija. – Obaveze osiguravača utvrđuju se na bazi važećih osiguranih suma na dan kad se desi nesrećni slučaj. – Primjenjuje se na dobrovoljna osiguranja koja se zaključuju na godinu i duže. – Premija se obično fakturiše i naplaćuje putem obustava od zarada zaposlenih.
Sa godišnjim obračunom premije i fiksnim iznosima osiguranih suma i premije osiguranja	<ul style="list-style-type: none"> – Osigurana suma i premija ugovaraju se u fiksnim iznosima, uz mogućnost korigovanja putem aneksa uz polis. – Primjenjuje se onda kad su uslovi osiguranja u toku godine stabilni, pa nema potrebe usklađivati premije i osigurane sume. – Primjenjuje se i u slučajevima kad je mali iznos godišnje premije, a nije racionalno ugovarati osiguranje za period kraći od godine, odnosno ako nije moguće vršiti obračun premije za kraći period ili je taj obračun neizvodljiv.
Sa promjenljivim osiguranim sumama za ugovoreni procenat, uz godišnji ili kvartalni obračun premije	<ul style="list-style-type: none"> – Ugovorena osigurana suma u polisi važi za prvi mjesec trajanja osiguranja. Svakog narednog mjeseca ta suma se lančano povećava za ugovoreni procenat u toku obračunskog perioda osiguranja. – Zaključuje se kod dobrovoljnih osiguranja koja traju najmanje godinu dana. – Obaveze osiguravača utvrđuju se na osnovu važećih osiguranih suma na dan dešavanja nesrećnog slučaja.

dođatak

Kod osiguranja od prolazne nesposobnosti za rad primjenjuje se tzv. karenca – vrijeme u toku kojeg za osiguravača ne nastaje obaveza kad se dogodi osigurani slučaj iako je osiguranje na snazi. Osiguranik stiče pravo na dnevnu nadoknadu tek nakon ugovorene karence.

Tarifa premija je temeljni poslovni akt osiguravača pri ugovaranju osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja, slično kao i kod putnog. Ovaj dokument donosi osiguravač, pa se zato tarifa premija za iste

Bitni pojmovi
način ugovaranja osiguranja, tarifa premija, premijska stopa, obrazac polise osiguranja

Tarifa premija – cjenovnik svih ponuđenih programa osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja. Pokazuje visinu premije koju je potrebno uplatiti za jednu jedinicu osigurane sume, uzimajući u obzir starost osiguranika, trajanje osiguranja i period plaćanja premije.

Premijska stopa – cijena po jedinici osiguranja koja je najčešće iskazana u promilima. Tako iskazana, pokazuje iznos na 1000 jedinica osnovice za obračun premije.

osigurane slučajeve (premijske jedinice) može razlikovati kod različitih osiguravača. U tarifi premija predviđene su određene tarifne grupe u koje su grupisane pojedine vrste rizika (osiguranih slučajeva).

Premija se obračunava najčešće za svaki rizik posebno na osnovu ugovorenih osiguranih suma i tarifne grupe kojoj taj rizik pripada. Moguće je i da je u tarifi premija određen ukupan iznos premije za sve rizike. Dakle, premijska jedinica može biti jedan ili više vrsta rizika. **Premijske stope** obično su date u promilima, pa se premija izračunava po formuli:

$$\text{Premija} = \frac{\text{osigurana suma} \times \text{premijska stopa}}{1000}$$

Kada osiguravač preuzima obavezu isplate dnevne nadoknade, premija se izračunava po formuli:

$$\text{Premija} = \frac{\text{ugovoreni iznos naknade} \times \text{premijska stopa}}{1000}$$

primjer

Ako je ugovorena osigurana suma za slučaj smrti usljed nezgode 20.000 eura, a premijska stopa iz tarife premija 0,90%, onda je premija osiguranja (godišnja) po jednom licu:

$$20.000 \times 0,90/1.000 = 18$$

Godišnja premija osiguranja po jednom licu iznosi 18 eura.

Premija se obično izračunava za godinu dana, odnosno za godišnje trajanje osiguranja. Ukoliko je osiguranje zaključeno za period kraći od godine dana, premija se obračunava po tabeli iz tarife za kraće trajanje osiguranja. Na slici 3.2.1. prikazane su osigurane sume i premija po osiguraniku za učenike srednjih stručnih škola i studente koje nudi jedan od osiguravača u Crnoj Gori.

OSIGURANE SUME I PREMIJA PO OSIGURANIKU ZA UČENIKE SREDNJIH ŠKOLA I STUDENTE NA FAKULTETU					
Smrt nesrećnim slučajem	Invaliditet	Troškovi liječenja	Dnevna naknada	Bolnički dan usljed nezgode	Premija
900,00 EUR	900,00 EUR	512,00 EUR	0,12 EUR	0,20 EUR	2,00 EUR
1.350,00 EUR	1.350,00 EUR	765,88 EUR	0,18 EUR	0,30 EUR	3,00 EUR
1.800,00 EUR	1.800,00 EUR	1.017,00 EUR	0,24 EUR	0,40 EUR	4,00 EUR
2.250,00 EUR	2.250,00 EUR	1.275,00 EUR	0,30 EUR	0,50 EUR	5,00 EUR
2.700,00 EUR	2.700,00 EUR	1.531,76 EUR	0,36 EUR	0,60 EUR	6,00 EUR
3.150,00 EUR	3.150,00 EUR	1.782,00 EUR	0,42 EUR	0,70 EUR	7,00 EUR
3.600,00 EUR	3.600,00 EUR	2.042,35 EUR	0,48 EUR	0,80 EUR	8,00 EUR
4.050,00 EUR	4.050,00 EUR	2.297,65 EUR	0,54 EUR	0,90 EUR	9,00 EUR
4.500,00 EUR	4.500,00 EUR	2.547,00 EUR	0,60 EUR	1,00 EUR	10,00 EUR
6.750,00 EUR	6.750,00 EUR	3.817,00 EUR	0,90 EUR	1,50 EUR	15,00 EUR

Izvor: www.lo.co.me

Slika 3.2.1. Osigurane sume i premija po osiguraniku za učenike srednjih stručnih škola i studente

Jedna od mogućih formi polise osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja data je na slici 3.2.2.

OBNOVA / ZAMENA POLISE:	
POL-00142280	
Tip obnove:	Obnova
Broj ponude:	PON-.....

POLISA - RAČUN POL-00168503

Naziv ugovarača	D.O.O. - PODGORICA	MB
Adresa, 81000 PODGORICA_GRAD, Crna Gora	Telefon
Osiguranik	Zaposlena lica		
Period osiguranja	15.03.2022 (24:00) - 15.03.2023 (24:00)	Period obračuna	15.03.2022 - 15.03.2023
Predmet osiguranja	Zaposlena lica: SVI ZAPOSLENI PREMA DOSTAVLJENOM SPISKU, Broj lica: 14		
Raspored djelatnosti u razrede opasnosti	Trgovinske organizacije - sa teškom robom (gvožđe, metali, mašine, staklo, kolonijalni i poljoprivredni proizvodi, nameštaj), ogrevni i građevinski materijal) - II		
Vrsta osiguranja		Suma osiguranja u EUR	Premija u EUR
Kolektivno osiguranje radnika - smrt usljed bolesti		1.500,00	52,50
Kolektivno osiguranje radnika - smrt usljed nezgode		3.000,00	33,60
Kolektivno osiguranje radnika - invaliditet		6.000,00	67,20
Kolektivno osiguranje radnika - troškovi liječenja		1.250,00	70,00
Kolektivno osiguranje radnika - dnevna naknada		1,00	70,00
Doplaci i popusti			
Ukupno - doplaci			
Ukupno - popusti			-29,33
Ukupna premija sa porezom			263,97
Način plaćanja: U cjelosti.			

Osiguranje je zaključeno u skladu sa Opštim uslovima za osiguranje lica od posljedica nesrećnog slučaja koji su usvojeni 18.09.2019.godine (OU-NEZ-09/19) i koji su sastavni dio ugovora o osiguranju.

Osiguranje je zaključeno u skladu sa Posebnim uslovima za kolektivno osiguranje zaposlenih lica od posljedica nesrećnog slučaja koji su usvojeni 18.09.2019.godine (PU-NEZ-ZAP-09/19) i koji su sastavni dio ugovora o osiguranju.

Polisa se smatra računom. Oslobođeni plaćanja PDV-a po članu 27. zakona o PDV-u. Osiguravač zadržava pravo ispravke računске ili neke druge greške učinjene od strane zastupnika. Obaveza osiguravača iz ugovora o osiguranju počinje po isteku 24-og časa dana koji je u ugovoru o osiguranju naveden kao početak osiguranja, ali nikako prije isteka 24-og časa dana kada je Ugovarač osiguranja uplatio ugovorenu premiju u cjelosti ili prvu ratu premije osiguranja, a prestaje 24-og časa onog dana koji je u ugovoru označen kao istek osiguranja.

Na međusobne odnose ugovarača osiguranja/osiguranika i osiguravača koji nijesu definisani ugovorom o osiguranju primjenjuju su odredbe Zakona o obligacionim odnosima.

Potpisom polise ugovarač osiguranja potvrđuje da je primio Uslove zaključenog osiguranja.

Ugovaraču osiguranja je uručena Informacija za ugovarača osiguranja prije zaključenja ugovora za osiguranje lica od posljedica nesrećnog slučaja (nezgode) u skladu sa članom 81d Zakona o osiguranju i svojim potpisom potvrđuje da je istu primio.

Ugovarač osiguranja je dužan da plati premiju u cjelosti prilikom zaključenja ugovora o osiguranju.

Svo međusobna nesporazume stranke će rješavati mirnim putem, a u slučaju spora ugovaraju nadležnost u Podgorici.

Zastupnik: **WVH DRUŠTVO ZA ZASTUPANJE U OSIGURANJU, D.O.O.**,
27-001

M.P. Osiguravač

UGOVARAČ OSIGURANJA
(puno ime i prezime)

Sektor za prodaju osiguranja, Podgorica, dana 21.02.2022

POLISA: POL-.....

Datum štampa: 22.02.2022, 11:20

Aktionarsko društvo Sava osiguranje. Adresa sjedišta: ul. Svetlane Kane Radevic br.1, 81000 Podgorica, Crna Gora; E-mail: info@sava.co.me
Call centar: +382 (0) 20 40 30 20 Žiro račun: Nlb banka 530-12245-41, Erste banka 540-394-30, Hipotekarna banka 520-528105-61
PDV: 30/31-04077-8 M.B. 02303388 CRPS reg. br. 40004670

Strana 1 od 1

izvor: www.uniqa.me

Slika 3.2.2. Forma polise osiguranja lica od posljedica nesrećnog slučaja

Po tarifi premije, koju objavljuje Dunav osiguranje, jedna od poznatijih osiguravajućih kompanija u okruženju, može se lako uočiti postojanje osam tarifa u okviru kojih se navode pojedine grupe tarifa.

Tarifa 1: Osiguranje lica od posljedica nesrećnog slučaja pri obavljanju i van obavljanja radnog zanimanja ima četiri grupe tarifa. Prva se odnosi na pojedinačno (individualno) osiguranje lica, druga na kolektivno osiguranje radnika, treća na osiguranje članova domaćinstva, a četvrta na paušalno osiguranje. Unutar prve dvije tarifne grupe osiguranici se razvrstavaju u razrede opasnosti, prema vrsti zanimanja osiguranika, odnosno djelatnosti poslovnih subjekata. Premijska stopa zavisi od razreda opasnosti.

Tarifa 2: Osiguranje lica od posljedica nesrećnog slučaja u motornim vozilima i pri obavljanju posebnih djelatnosti ima šest grupa.

Tarifa 3: Osiguranje djece, učenika i studenata od posljedica nesrećnog slučaja ima dvije grupe tarifa.

Tarifa 4: Posebna osiguranja omladine od posljedica nesrećnog slučaja ima četiri grupe tarifa.

Tarifa 5: Osiguranje gostiju, posjetilaca i turista od posljedica nesrećnog slučaja i osiguranje odgovornosti ugovarača osiguranja ima tri grupe tarifa (na primjer, osiguranje posjetilaca kulturno-umjetničkih, sportskih i drugih priredbi).

Tarifa 6: Osiguranje potrošača, pretplatnika i korisnika drugih javnih usluga od posljedica nesrećnog slučaja ima dvije tarifne grupe (na primjer, osiguranje potrošača plina).

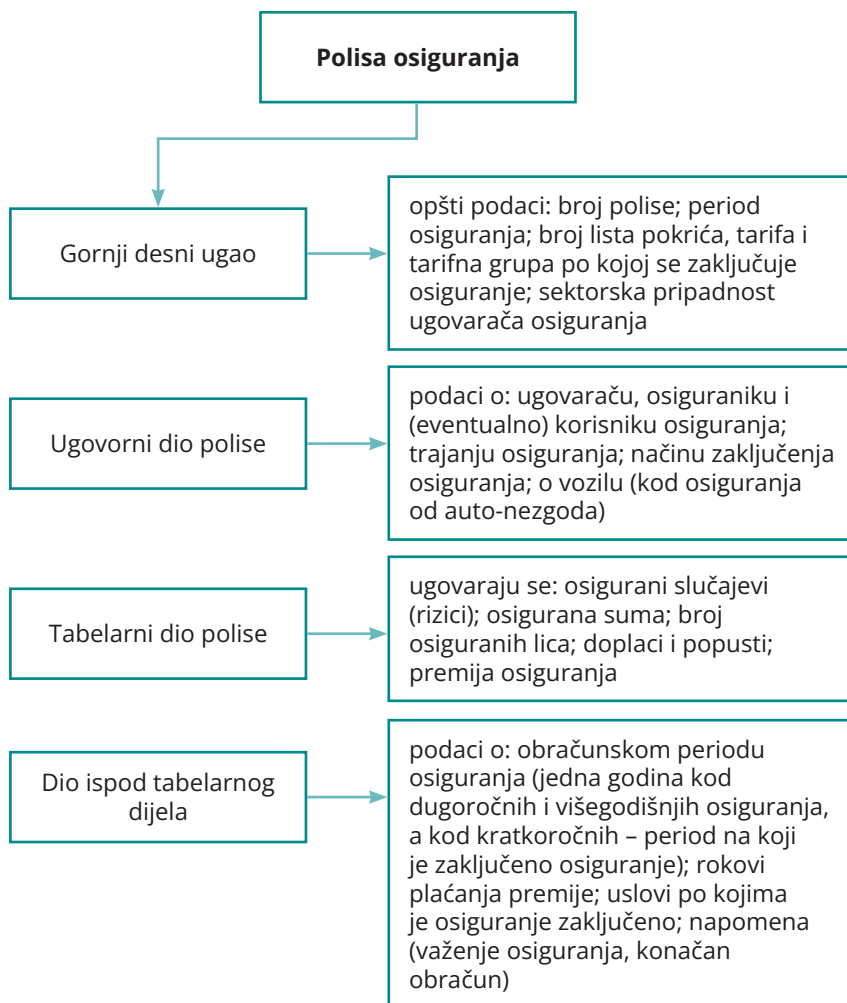
Tarifa 7: Posebna osiguranja lica od posljedica nesrećnog slučaja ima čak 11 tarifnih grupa (na primjer, osiguranje kaskadera i lica koja učestvuju u akrobacijama i drugim opasnim radnjama prilikom snimanja filmova).

Tarifa 8: Obavezno osiguranje putnika u javnom prevozu od posljedica nesrećnog slučaja nije podijeljeno u tarifne grupe.

U sklopu tarifa premija, osiguravač obično daje i pregled rasporeda zanimanja, djelatnosti i sportova u razrede opasnosti.

Obrazac polise osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja omogućava lako snalaženje prilikom popunjavanja. Koji se podaci upisuju u određenom dijelu obrasca polise, prikazano je na šemi 3.2.1.

Šema 3.2.1. Podaci koji se unose u obrazac polise osiguranja

Izmjene, ispravke i raskid ugovora (polise) osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja mogući su, slično kao i kod putnog osiguranja. Osiguravači bliže i preciznije propisuju te mogućnosti u opštim uslovima osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja. Uobičajeno je da osiguravači predviđaju da svaka ugovorna strana može otkazati ugovor o osiguranju sa neodređenim trajanjem, ako osiguranje nije prestalo iz nekih drugih razloga. Ugovor se otkazuje pismenim putem, najmanje tri mjeseca prije isteka tekuće godine osiguranja. U slučaju da je osiguranje zaključeno na pet i više godina, svaka strana može raskinuti ugovor prije tog roka, uz otkazni rok od šest mjeseci i uz pismeno saopštenje drugoj strani.

Ugovor o osiguranju sa neodređenim trajanjem – ugovor u kome je dogovoren rok trajanja s mogućnošću da se ugovor produži za jednak period trajanja ako ni jedna od strana prije dospelosti premije ne otkáže ugovor.

Ako dođe do promjene opasnosti u toku trajanja osiguranja (promjena rizika), ugovarač osiguranja treba da prijavi osiguravaču tu promjenu (promjena redovnih radnih zadataka koje obavlja ugovarač osiguranja). Ako se usljed ove promjene smanji opasnost, osiguravač će predložiti ugovaraču da se premija osiguranja smanji; a u slučaju porasta opasnosti, povećanje premije ili povećanje osiguranih suma. Ovako određene premije i sume važe od dana promjene redovnih zadataka osiguranika. Ukoliko ugovarač osiguranja u roku od 14 dana ne prijavi promjenu redovnih zadataka niti prihvati povećanje odnosno smanjenje premije u roku, a nastane osigurani slučaj, osigurane sume se smanjuju ili povećavaju srazmjerno odnosu između plaćene premije i premije koja bi morala biti plaćena.

Pitanja i zadaci

1. Navedi osnovne načine ugovaranja osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja.
2. Opiši sadržaj tarife premija.
3. Analiziraj elemente polise osiguranja kao formalizovanog obrasca.
4. Daj primjer toga kako se tarifa premija koristi za obračun premije za slučaj invaliditeta.
5. Nabavi obrazac polise osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja, analiziraj ga i popuni.
6. Ako je ugovorena osigurana suma za slučaj smrti usljed nezgode 25.000 eura, a premijska stopa iz tarife premija 0,80%, koliko iznosi godišnja premija osiguranja po jednom licu?

„Osim ako si besmrtna, treba ti životno osiguranje“, upozorava nepoznati autor. Razmisli o smislu ovih riječi.

3.3. Procedura (postupak) realizacije osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja pri nastupanju osiguranog slučaja

Ugovorom o osiguranju od posljedica nesrećnog slučaja obuhvaćeni su rizici – osigurani slučajevi opisani u prethodnim lekcijama. Ako ili kada se ostvari osigurani slučaj, predviđeno je da osiguravač isplati osiguranu sumu korisniku osiguranja. Procedure prijave osiguranog slučaja i realizacija naplate osigurane sume unaprijed su utvrđene i obavezujuće za ugovorne strane. Poslovni akti na osnovu kojih se sprovodi procedura likvidacije osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja su: ugovor o osiguranju od posljedica nesrećnog slučaja, uslovi osiguranja i tabela invaliditeta.

Prijavu nastanka osiguranog slučaja osiguranik vrši pismenim putem u roku koji mu dozvoljava zdravstveno stanje. Dakle, čim bude u mogućnosti, treba da prijavi osigurani slučaj. Za pismenu prijavu koristi se osiguravačev obrazac za prijavu štete. Moguća forma takvog obrasca prikazana je na slici 3.3.1.

Na slici 3.3.2. prikazana je forma obrasca Prijava odštetnog zahtjeva od posljedica nesrećnog slučaja koju popunjava osiguranik.

Prijavu nastanka osiguranog slučaja osiguranik vrši pismenim putem u roku koji mu dozvoljava zdravstveno stanje.

Bitni pojmovi

obrazac za prijavu štete, faze u realizaciji osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja

Broj polise	<input type="text"/>	<input type="text"/>
	Broj polise	Broj štete (ako je poznat)
Ugovarač osiguranja	<input type="text"/>	
	Prezime, ime / naziv pravnog lica	Broj telefona
	<input type="text"/>	<input type="text"/>
	Pošanski broj	Mjesto, ulica i kućni broj
Osigurani (osoba koja je pretrpjela nezgodu)	<input type="text"/>	
	Prezime, ime i matični broj	Datum rođenja
	<input type="text"/>	<input type="text"/>
	Pošanski broj	Mjesto, ulica i kućni broj
	<input type="text"/>	<input type="text"/>
	Zanimanje (u trenutku nastanka nezgode)	Broj telefona
	<input type="text"/>	<input type="text"/>
	Sporedno zanimanje i djelatnost za koju prima naknadu (npr. učitelj, tenisa, poljoprivreda i dr.)	
	<input type="text"/>	

Opšti podaci o nezgodi (molimo, navedite tačne, detaljne podatke)

Podaci o nezgodi	Datum	Vrijeme nezgode
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Mjesto nezgode	<input type="text"/>	
<input type="text"/>		
Detaljan opis nezgode	<input type="text"/>	
<input type="text"/>		

Je li osiguranik sam uzrokovao nezgodu?	☐ da ☐ ne
Nezgodu na radu	☐ da ☐ ne
Ima li povrijeđeni obavezno zdravstveno osiguranje?	☐ da ☒ ne Kod kog Zavoda za zdr. osiguranje? Navesti ime i prezime ljekara opšte prakse i adresu ustanove u kojoj radi.
Ima li osiguranik kod drugih osiguravača ugovor o osiguranju od nezgode?	☐ da ☒ ne Ako da navesti drugog / druge osiguravače i broj polise.
Je li izvršen uvidaj na licu mjesta nezgode, odnosno kom MUP-u je prijavljena nezgodu?	☐ da ☒ ne Naziv policijske stanice MUP-a ili druge ustanove
Da li je osiguranik u posljednjih 12 sati prije nezgode konzumirao alkohol/narkotike?	☐ da ☒ ne Koji? U kojoj količini?
Je li sastavljen zapisnik o alkotestiranju?	☐ da ☐ ne Ako je sastavljen zapisnik o alkotestiranju potrebno ga je priložiti.

U slučaju saobraćajne nezgode navedite sljedeće podatke

	vozilo koje je uzrokovalo nezgodu	vozilo drugog učesnika u nezgodi
Registarski broj	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Ime i prezime vozača	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Vozačka dozvola važi do	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Navesti osiguravača kod kojeg je vozilo osigurano i broj polise	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Odgovarajuće označite

101-2101

Slika 3.3.1. Obrazac prijave nezgode kod osiguranja od nezgode (izvor: www.uniqa.me)

Punomoć osiguravaču i izjava za isplatu naknade

Ovlašćujem ljekare i zdravstvene ustanove kod kojih se liječim ili sam se liječio, kao i nosioce privatnog ili obaveznog osiguranja, da UNIQA NEŽIVOTNOM OSIGURANJU a.d. Pogdorica daju na uvid i predaju dokaze i podatke koji se odnose na moje zdravstveno stanje i liječenje (Ljekarske nalaze, istoriju bolesti, otpusne liste i sl.) i oslobađam ih obaveze čuvanja profesionalne tajne. Ovlašćujem UNIQA NEŽIVOTNO OSIGURANJE a.d. Pogdorica da od svih državnih organa, ustanova, sudova (MUP i sl.) traži i ima pravo uvida u dokumentaciju sadržanu u spisima koji se vode kod tih subjekata u vezi sa prijavljenom nezgodom.

Naknadu isplatite na račun broj _____

Ime i prezime vlasnika računa _____

Kod banke (navesti banku i žiro račun banke) _____

Svojim potpisom potvrđujem da sam na sva pitanja u ovom obrascu odgovorio potpuno i istinito i da je potpis originalan.

Mjesto i datum

Potpis povrijeđene osobe (osiguranika)

Potpis ugovarača osiguranja

Podaci o liječenju (popunjava ljekar)

Kada je zbog povreda u nezgodi pružena prva ljekarska pomoć?

Datum, vrijeme, u kojoj ustanovi, ime i prezime ljekara

Posljedice nezgode

Molimo navedite tačne podatke o pretrpljenim povredama (navedite dijagnozu)

Trajanje nesposobnosti za rad - bolovanja

Potpuna (100%-tna) nesposobnost za rad →

od _____ do _____

Djelimična →

od _____ do _____

Da li je povrijeđena osoba bila na bolničkom liječenju? da →

ne →

Naziv bolnice ili druge ustanove, trajanje liječenja

Ima li nezgoda kao posljedicu trajnu invalidnost? da →

moguće →

ne →

Detaljan opis, dijagnoza i procenat trajne invalidnosti

Bolesti i oštećenja prije nezgode

Navesti bolesti, tjelesna oštećenja ili degenerativne promjene koje je povrijeđena osoba imala prije nezgode, a posebno: ograničenje pokretljivosti udova i dijelova tela, amputacije, povrede ili bolesti kičme, meniskus, bolesti srca, dijabetes, zavisnost o alkoholu ili drugim drogama, epilepsiju, ograničenja sluha ili vida i sl. da →

ne →

Jesu li ranije bolesti, tjelesna oštećenja, zdravstvena ograničenja, uticaj alkohola ili droga imali uticaja u nastanku nezgode i posljedicama nezgode? da →

moguće →

ne →

Ako da u kojem smislu i mjeri?

Mjesto i datum

vozilo koje je uzrokovalo nezgodu
Potpis i pečat mjerodavnog ljekara

vozilo drugog sudionika u nezgodi

Odgovarajuće oznacite

Generali osiguranje Montenegro AD Podgorica
Kralja Nikole 27a / VI
81000 Podgorica / Crna Gora
T +382.20.444.800
F +382.20.444.810
general@generali.me
generali.me

Broj polise

Prijava odštetnog zahtjeva od posljedica nesrećnog slučaja

Obavezno odgovoriti na sva postavljena pitanja

Ugovornik osiguranja _____
(naziv preduzeća, radne organizacije, društva, škole, ustanove)

Adresa _____ Telefon _____

Osiguranik	
1. Prezime i ime JMBG Broj pošte i mjesto boravka Ulica i broj Kontakt telefon	_____ _____ _____ _____ _____
2. Datum nastanka nesrećnog slučaja	_____ godine u _____ časova
3. Detaljan opis nastanka nesrećnog slučaja (mjesto, pri kojoj djelatnosti i ko je kriv za povredu)	
4. Vrsta povrede (šta je povrijeđeno)	
5. Da li se usljed nesrećnog slučaja vodi istraga i ko je vodi?	
6. U kojoj zdravstvenoj ustanovi je pružena prva pomoć?	
7. Do kog datuma ste bili nesposobni za rad?	
8. Da li ste prije ovog nesrećnog slučaja imali neku tjelesnu manu? Koju?	
9. Da li ste ranije imali istu povredu kao u ovom nesrećnom slučaju i sa kakvim posljedicama?	
10. Da li ste u trenutku nezgode bili pod dejstvom alkohola ili droga i da li ste se od istih liječili?	

Slika 3.3.2. Obrazac prijave odštetnog zahtjeva od posljedica nesrećnog slučaja (izvor: www.generali.me)

Molim da mi se odšteta isplati na

Na moj žiro račun (upisati broj računa, naziv i sjedište banke)

Izjavljujem da sam na sva pitanja odgovorio istinito i potpuno. Ovlašćujem ljekare koji me liječe ili su me liječili, organe koji su vodili ili vode bilo kakvu istragu u vezi sa prijavljenim nesrećnim slučajem, da mogu dati sve podatke koje bi tražilo Generali osiguranje Montenegro AD Podgorica.

U _____ 20____ god. _____ svojeručni potpis osiguranika/korisnika

Potvrda preduzeća, radne organizacije, društva, škole, ustanove (kod kolektivnog osiguranja)

1. G-din (-đa) _____ je naš radnik, član, učenik, student neprekidno od _____ Na dan nesrećnog slučaja bio je zapošljen (u svojstvu) kao _____

2. Do dana nastanka nesrećnog slučaja nije dao izjavu da ne želi da bude osiguran.

Podaci o korisnicima osiguranja (samo u slučaju smrti osiguranika)

Prezime, ime i adresa zakonskog nasljednika	JMBG	Srodstvo
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

Potpisom na zahtjevu za isplatu štete osiguranik potvrđuje da je upoznat da će njegove lične podatke koji su sadržani u ovom zahtjevu, kao i sve druge relevantne podatke koji u postupku obrade štete budu utvrđeni i prikupljeni od trećih lica, osiguravač čuvati, obrađivati, koristiti i prenijeti svojim zaposlenima i trećim licima sa kojima osiguravač ima zaključen ugovor o pružanju usluga, reosiguranju ili saosiguranju, a u svrhu izvršenja obaveza određenih ugovorom o osiguranju. Svojom potpisom osiguranik potvrđuje da je izričito saglasan da osiguravač njegove podatke iz prethodnog stava može čuvati, obrađivati i koristiti u statističke svrhe u svrhe praćenja rizika u toku trajanja osiguranja i procjene rizika pri obnovi i zaključenju budućih ugovora o osiguranju, kao i da ih može prosljediti članicama svim članicama Generali grupe, članovima svojih organa, svojim akcionarima, zaposlenima, trećim licima sa kojima osiguravač ostvaruje saradnju u postupku likvidacije štete i trećim licima koja po zakonu i prirodi posla koji obavljaju moraju imati pristup tim podacima.

U _____

_____ 20____ god.

M.P.

Svojeručnim potpisom ovlašćeno lice potvrđuje tačnost navedenih ličnih podataka osiguranika i tvrdi da je osiguranik/korisnik osiguranja lično potpisao ovu prijavu štete.

_____ potpis ovlašćenog lica

Nakon prijave, osiguravač provjerava ugovor o osiguranju i osiguraniku daje uputstva o **dokumentaciji** koja će biti potrebna da bi se dokazao nastali osigurani slučaj i njegove posljedice, kako bi se sproveda dalja procedura likvidacije osiguranja. Ovu dokumentaciju uglavnom prikuplja osiguranik, i podnosi je osiguravaču. Pravo na osiguranje dokazuje se polisom osiguranja, potvrdom poslovnog subjekta – ugovarača osiguranja o zaposlenju korisnika osiguranja, putnom ispravom i sl. Nastanak nesrećnog slučaja može se dokazati: prijavom povrede na radu, zapisnikom o uviđaju, medicinskim izvještajima i dr.

Neka dokumenta o osiguranom slučaju može o svom trošku da pribavi i osiguravač. To može podrazumijevati obavljanje dodatnog ljekarskog pregleda. Neka dokumenta osiguravač pribavlja po službenoj dužnosti (npr. obdukcioni nalaz, izvještaj o analizi krvi na alkohol ili droge).

Sljedeći korak u proceduri realizacije osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja jeste **utvrđivanje prava na nadoknadu**. Osiguravač u ovoj fazi utvrđuje pravni osnov za isplatu osigurane sume i njenu visinu. Pri tome se uzima u obzir da li je ugovorena fiksna ili promjenljiva osigurana suma i eventualno plaćena dodatna premija za dodatne osigurane slučajeve. Kad su u pitanju promjenljive osigurane sume u toku trajanja osiguranja, za izračunavanje osigurane sume primjenjuju se odgovarajući koeficijenti. Ti koeficijenti dati su u posebnim uslovima osiguranja. Osigurana suma smanjuje se ako nije plaćena doplatna premija za određeni rizik, po formuli:

$$\text{Smanjenje osigurane sume} = \frac{\text{osigurana suma} \times \text{plaćena premija}}{\text{premija koju je trebalo platiti}}$$

Ocjena od strane ljekara – cenzora jeste sljedeća faza realizacije ovog osiguranja koja je neophodna radi utvrđivanja trajnih posljedica nesrećnog slučaja – invaliditeta i visine naknade po osnovu invaliditeta.

Nadoknada po osnovu invaliditeta izračunava se po formuli:

$$\text{Naknada po osnovu invaliditeta} = \frac{\text{osigurana suma}}{\text{osigurana suma}} \times \text{procenat invaliditeta (utvrđen od ljekara – cenzora)}$$

Naknada po osnovu prolazne nesposobnosti za rad utvrđuje se po formuli:

$$\text{Naknada po osnovu prolazne nesposobnosti za rad} = \frac{\text{broj dana privremene nesposobnosti za rad (najviše 200 dana)}}{\text{broj dana privremene nesposobnosti za rad}} \times \text{ugovoreni iznos dnevne naknade}$$

Troškovi liječenja utvrđuju se na osnovu ocjene ljekara i podnijetih originalnih računa vezanih za liječenje.

Izgubljena zarada se, u skladu sa uslovima osiguranja, utvrđuje prema podnijetim dokazima o izgubljenoj zaradi usljed privremene nesposobnosti za rad.

Osiguranje od posljedica nesrećnog slučaja konačno se likvidira kroz faze kao što su odobravanje isplate, popunjavanje obrazaca platnog prometa za isplatu, evidentiranje isplate i arhiviranje predmeta.

Obrasci platnog prometa – nalog za uplatu, nalog za isplatu, nalog za prenos.

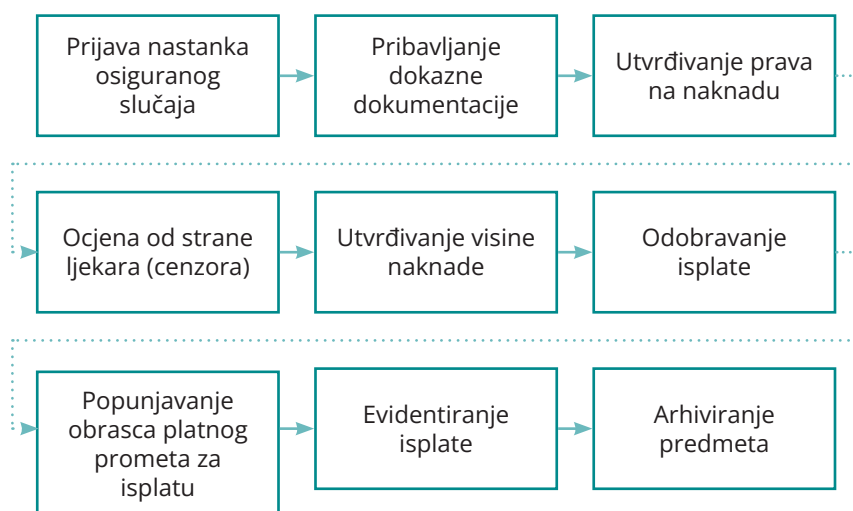
Arhiviranje – trajno ili privremeno čuvanje predmeta.

Za određivanje troškova liječenja neophodna je ocjena ljekara.

Faze kod procedure realizacije osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja, usljed nastupanja osiguranog slučaja, prikazane su u šemi 3.3.1.

Šema 3.3.1. Faze prilikom realizacije osiguranja od posljedice nesrećnog slučaja

Kumuliranje osiguranih suma ili naknada

– mogućnost da se osigurane sume ili nadoknade po raznim osnovama (invaliditet, liječenje), a po istom osiguranom slučaju, mogu sabirati, tj. ne isključuju jedna drugu.

primjer

Ako je ugovorena osigurana suma za invaliditet 30.000 eura, a procenat invaliditeta 20%, iznos za isplatu je 6.000 eura.

$$30.000 \times 0,20 = 6.000$$

Ako je ugovoreni iznos dnevne nadoknade 10 eura, a trajanje prolazne nesposobnosti za rad 45 dana, iznos za isplatu na ime dnevne nadoknade jeste 450 eura.

$$45 \times 10 = 450$$

dodatak

Osigurana suma za slučaj smrti i osigurana suma za slučaj invaliditeta ne mogu se kumulirati. Ako smrt nastupi godinu od dana nastanka osiguranog slučaja, a na ime invaliditeta je već isplaćen određeni iznos (usljed istog osiguranog slučaja), onda je osiguravač dužan da isplati samo eventualnu razliku do iznosa osigurane sume za slučaj smrti. Kako je regulisano uslovima osiguranja, osiguravač je dužan da isplati 50% ugovorene osigurane sume ako smrt osiguranika nastupi u prvih šest mjeseci trajanja osiguranja. Ukoliko je smrt nastupila nakon perioda dužeg od šest mjeseci od dana ugovaranja osiguranja, osiguravač treba da isplati ugovorenu cijelu osiguranu sumu. Naknada za slučaj invaliditeta, naknada troškova liječenja i dnevna nadoknada mogu se akumulirati.

Pitanja i zadaci

1. Nabroj korake koji su potrebni da bi se realizovalo osiguranje od posljedica nesrećnog slučaja pri nastanku osiguranog slučaja.
2. Opiši jednu od faza realizacije osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja.
3. Objasni značaj dokazne dokumentacije koju treba da pribavi osiguranik i one koju može da pribavi osiguravač.
4. Izračunaj iznos za isplatu naknade invaliditeta ako je ugovorena osigurana suma za invaliditet 40.000 eura, a procenat invaliditeta 60%.
5. Nabavi obrazac za prijavu štete od posljedica nesrećnog slučaja. Popuni ga i pokaži nastavniku/nastavnici radi provjere. Obrazac možeš nabaviti tako što ćeš posjetiti osiguravajuće društvo u svom okruženju ili pronaći i odštampati obrazac koji se nudi na internetu.

Sažetak

Osiguranje od posljedica nesrećnog slučaja jeste osiguranje kod kojeg osiguravač preuzima obavezu da prilikom nastanka osiguranog slučaja isplati korisniku osiguranja osiguranu sumu ili naknadu štete koju je taj slučaj izazvao. Dobrovoljno osiguranje jeste osiguranje lica koje nastaje isključivo putem ugovora osiguravača i ugovarača osiguranja. Obavezno osiguranje nastaje putem ugovora između osiguravača i ugovarača osiguranja, ili se temelji na zakonskim odredbama. Lica koja se mogu osigurati od posljedica nesrećnog slučaja su, po pravilu, ona koja imaju između navršenih 14 i 75 godina života, imaju radnu i poslovnu sposobnost. Visina osigurane sume utvrđuje se u polisi osiguranja, sporazumom između ugovarača osiguranja i osiguravača, a u skladu sa odlukom nadležnih organa osiguranja. Ugovor o osiguranju od posljedica nesrećnog slučaja jeste saglasnost volja osiguravača i ugovarača osiguranja koju svi oni moraju potpisati u polisi osiguranja ili listu pokrića. Predmet ovog ugovora jeste život i zdravlje osiguranika. Trajanje ugovora o osiguranju od posljedica nesrećnog slučaja može biti na određeno vrijeme (za vrijeme jedne godine ili kraće, za vrijeme duže od godinu ili više godina) i na neodređeno vrijeme (trajanje se nastavlja iz godine u godinu).

Ugovaranje osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja vrši se na osnovu uslova osiguranja (opštih, dopunskih, posebnih), tarifa, premija i drugih akata osiguravača. Premija se obračunava najčešće za svaki rizik posebno, na osnovu ugovorenih osiguranih suma i tarifne grupe kojoj taj rizik pripada. Polisa osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja jeste obrazac putem kojeg se zaključuju sve vrste dobrovoljnih i obaveznih vrsta ovog osiguranja.

Prijavu nastanka osiguranog slučaja osiguranik vrši pismenim putem u roku koji mu dozvoljava zdravstveno stanje. Nakon prijave, osiguravač provjerava ugovor o osiguranju i daje osiguraniku uputstva u vezi s dokumentacijom koja će biti potrebna da bi se nastali osigurani slučaj i njegove posljedice dokazali i da bi se sproveda dalja procedura likvidacije osiguranja. Sljedeći korak procedure realizacije osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja jeste utvrđivanje prava na nadoknadu. Ocjena od strane ljekara – cenzora naredna je faza realizacije ovog osiguranja koja je neophodna radi utvrđivanja trajnih posljedica nesrećnog slučaja – invaliditeta i visine naknade po osnovu invaliditeta. Troškovi liječenja utvrđuju se na osnovu ocjene ljekara i podnijetih originalnih računa vezanih za liječenje. Izgubljena zarada se, prema uslovima osiguranja, utvrđuje prema podnijetim dokazima o zaradi izgubljenoj usljed privremene nesposobnosti za rad. Osiguranje od posljedica nesrećnog slučaja konačno se likvidira kroz faze, kao što su odobravanje isplate, popunjavanje obrazaca platnog prometa za isplatu, evidentiranje isplate i arhiviranje predmeta.

Zadatak za rad u grupi

Cilj zadatka

Sagledavanje prednosti ugovaranja osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja.

Neka tri učenika, koji se dobrovoljno jave, posjete jedno od osiguravajućih društava. Posjetu unaprijed zakažite i objasnite menadžerima osiguravajućeg društva svrhu posjete. Dogovorite se o vremenu zadržavanja u društvu, koje ne bi trebalo biti duže od 40 min.

Učenici/učenice treba da od službenika osiguravajućeg društva detaljno saznaju postupak sklapanja ugovora o osiguranju od nesrećnog slučaja, posebno ugovaranje premije osiguranja i rok realizacije osiguranja kod nastanka osiguranog slučaja, tj. nezgode. Poželjno je da učenici zapišu, uz nadzor službenika, neophodne informacije koje su im pružene.

Na posebnom času ova tri učenika usmeno prezentuju detalje posjete osiguravajućem društvu, sa fokusom na proceduru zaključenja polise osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja i tok realizacije osiguranja nakon nastanka osiguranog slučaja. Osnovne korake i zaključke o ovim pitanjima bilježe na tabli u vidu teza ili šeme, a moguće je napraviti i Power Point prezentaciju. Prezentacija treba da bude upotpunjena i ličnim utiscima učenika/učenica o posjeti osiguravajućem društvu: prijemu, ambijentu, ljubaznosti službenika, međuljudskim odnosima, broju klijenata koji su trenutno bili ondje, dužini zadržavanja klijenata i drugo.

Nakon prezentacije, učenici koji su bili u ulozi slušalaca javljaju se za riječ i iznose utiske o prezentaciji svojih drugova/drugarica, osiguravajućem društvu koje je bilo predmet posjete i uočenim prednostima osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja.

Zadatak za rad u grupi

Cilj zadatka

Izrada ponude i polise osiguranja. Dodatno, zadatak treba da podstakne razvoj kreativnosti, kulture diskutovanja i kritičkog mišljenja kod učenika/učenica.

Formirajte četiri grupe od po četiri do pet učenika/učenica.

Prva grupa ima zadatak da za vrijeme trajanja jednog školskog časa izradi inovativnu ponudu i polisu osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja, ako je osigurani rizik smrt usljed nesrećnog slučaja.

Druga grupa ima zadatak da za vrijeme trajanja jednog školskog časa izradi inovativnu ponudu i polisu osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja, ako je osigurani rizik prolazna nesposobnost za rad.

Treća grupa ima zadatak da za vrijeme trajanja jednog školskog časa izradi inovativnu ponudu i polisu osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja, ako je osigurani rizik trajni gubitak opšte sposobnosti za rad.

Četvrta grupa ima zadatak da za vrijeme trajanja jednog školskog časa izradi inovativnu ponudu i polisu osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja, ako je osigurani rizik narušeno zdravlje koje traži ljegarsku pomoć.

Na posebnom času prezentujte završene zadatke. Poželjno je da koristite Power Point prezentaciju. Nakon toga, korisno je razviti diskusiju o pojedinim aspektima izrađenih ponuda i polisa. Na kraju se može proglasiti grupa učenika koja je kreirala najpotpuniju ponudu i polisu osiguranja.

4

Rizik dolazi iz neznanja što radite.

Voren Bafet (vlasnik američke kompanije Berkshire Hathaway)

OSIGURANJE MOTORNIH VOZILA

U ovom poglavlju saznaćeš:

- šta obuhvata pojam osiguranja motornih vozila
- šta obuhvata pojam osiguranja od odgovornosti ili auto-odgovornosti
- šta podrazumijeva pravilo bonusa i malusa kod osiguranja od odgovornosti
- koji su elementi osiguranja motornih vozila (ugovor o osiguranju i polisa osiguranja)
- o postupku obračuna premije osiguranja kod osiguranja motornih vozila
- o postupku u slučaju nastanka osiguranog slučaja kod osiguranja motornih vozila.

Po usvajanju sadržaja ovog poglavlja bićeš sposoban/sposobna da sprovedeš postupak osiguranja motornih

vozila u skladu sa kategorijom vozila i propisanim pravilima za utvrđivanje vrijednosti vozila.

Da li si saglasan/saglasna sa riječima nepoznatog autora: „Sigurno je ono što je osigurano“? Pronađi primjere iz života koji ih potvrđuju.

Bitni pojmovi

osiguranje putničkih automobila, osiguranje od auto-odgovornosti, premija osiguranja od auto-odgovornosti, bonus-malus sistem, potpuno i djelimično kasko osiguranje

Motorno vozilo – vozilo na sopstveni pogon koje se kreće po kopnu i priključno vozilo, izuzimajući vozila koja se kreću po šinama i vozila koja su se u vrijeme nastanka štete koristila kao mašina van saobraćaja.

Putnički automobil – motorno vozilo koje je namijenjeno za prevoz lica i koje, pored sjedišta za vozača, ima najviše osam sjedišta.

i

Pojedinačno gledano, Kina je ubedljivo najveći proizvođač automobila na planeti. U toj zemlji se svakog minuta proizvede skoro 50 automobila. Kada je riječ o auto-kompanijama, najviše vozila u jednoj minuti proizvede *Toyota*, a zatim grupacija *Folksvagen*.

4.1. Pojam i vrste osiguranja motornih vozila

Industrija motornih vozila jedna je od vodećih industrija. Ona ima velik uticaj na razvoj nacionalnih ali i globalne ekonomije. Pitanje je da li je proizvođači automobile čovjek proizveo sredstvo za samo-uništenje. Saobraćajne nesreće odnose mnogobrojne ljudske živote i uzrokuju ogromnu materijalnu štetu. Pored toga, automobili prave nenasnosnu buku i zagađuju vazduh izduvnim gasovima. Ipak, svjetska industrija motornih vozila proizvede na milione novih automobila tokom godine.

Sa razvojem ove industrije razvijalo se i **osiguranje motornih vozila**, a u okviru njega **osiguranje putničkih automobila**. Osiguranje motornih vozila spada u osiguranje imovine. Pored osiguranja putničkih automobila, razvijeno je osiguranje teretnih vozila, autobusa, vučnih vozila, specijalnih vozila, motocikala, prikolica, kontejnera, automehaničarskih i autoremontnih radionica, šinskih vozila, motornih vozila inostrane registracije itd.

Osiguranje putničkih automobila dijelimo u dvije grupe:

- osiguranje od odgovornosti, odnosno auto-odgovornosti (obavezno osiguranje)
- kasko osiguranje (dobrovoljno osiguranje).

Osiguranje od odgovornosti ili auto-odgovornosti podrazumijeva osiguranje korisnika motornog vozila od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima koje nastaju upotrebom motornog vozila. Ovo je najčešći oblik obaveznog osiguranja koje, prema Zakonu o obaveznom osiguranju u saobraćaju, moraju da ugovore vlasnici/korisnici motornih vozila. Nijednu štetu koju prouzrokuje vozač motornog vozila osiguranog od auto-odgovornosti, neće platiti vozač već osiguravajuća kuća koja je izdala polis. Osiguravač oštećenom nadoknađuje materijalnu ili imovinsku štetu (uništenje, oštećenja ili nestanak stvari) i nematerijalnu ili neimovinsku štetu (tjelesna oštećenja, narušeno zdravlje ili smrt).

Ovo osiguranje je u početku bilo na dobrovoljnoj osnovi, da bi zbog učestalosti šteta kasnije preraslo u obavezno. Danas rijetko koja država nema obavezno osiguranje od auto-odgovornosti.

Iako je zakonom obavezno, pravni odnos ne nastaje po automatizmu, već zaključivanjem ugovora o osiguranju. Takođe, nijedna osiguravajuća organizacija nema monopolsku poziciju na tržištu ovog osiguranja. Zato između osiguravajućih organizacija postoji izražena konkurencija za ovu vrstu osiguranja.

Prvi predlog za donošenje zakona o obaveznom osiguranju, koji nije bio prihvaćen, pripremljen je u Belgiji davne 1906. godine. Kao preteča prvog obaveznog osiguranja od auto-odgovornosti, u Norveškoj se 1912. god. pojavila odredba da se vozilo smije staviti u pogon ako je automobilista položio depozit od 1.200 norveških kruna. Prvu zakonsku obavezu zaključivanja ugovora o auto-odgovornosti uvela je Danska 1918. godine. Između dva svjetska rata došlo je do intenzivnog razvoja obaveznog osiguranja od auto-odgovornosti. U Jugoslaviji je to osiguranje postalo obavezno 1930. god. Danas u Evropi nema zemlje bez obaveznog osiguranja od auto-odgovornosti.

Osiguranje od auto-odgovornosti u Crnoj Gori je regulisano posebnim Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju, koji je na snazi od 2007. godine. Do tada je ovaj vid osiguranja bio regulisan Zakonom o obaveznom osiguranju imovine i lica, koji je važio 1996. godine.

Osiguranje od auto-odgovornosti **odnosi se na vozilo, a ne na lice koje njime upravlja**, što znači da je potencijalnu štetu u obavezi da nadoknadi osiguravajuća kuća kod koje je kupljena polisa auto-odgovornosti, bez obzira na to ko je upravljao vozilom koje je prouzrokovalo štetu. Ukoliko se promijeni vlasnik, odnosno korisnik vozila, polisa osiguranja i dalje je na snazi.

U slučaju nastanka štete, gornju granicu obaveze osiguravajuće organizacije predstavlja suma osiguranja. Ona je propisana zakonom. **Premija osiguranja** zavisi od vrste i namjene vozila, snage motora, nosivosti, načina eksploatacije i slično.

Ukoliko osiguranik upravlja vozilom bez važeće vozačke dozvole ili je u momentu nastanka saobraćajne nezgode bio pod uticajem alkohola, droga i drugih narkotika, gubi pravo iz osiguranja.

Osiguranje od auto-odgovornosti sastoji se iz dva pravna odnosa. Prvi, **između vlasnika prevoznog sredstva i osiguravajuće organizacije**, i drugi, **između organizacije za osiguranje i trećeg, oštećenog lica**. U određenim zakonom predviđenim uslovima, treće lice ima pravo na naknadu štete i kada nije zaključen ugovor.

Registracija motornog vozila ne može da se izvrši ako se ne podnese polisa osiguranja auto-odgovornosti. **Naknada iz osiguranja od auto-odgovornosti** ne isplaćuje se osiguraniku, već trećem oštećenom licu, za štetu koju upotrebom motornog i priključnog vozila vlasnik prevoznog sredstva pričinu trećem licu (usljed smrti, povrede tijela, narušavanja zdravlja, uništenja ili oštećenja stvari – osim za štetu na

Premija osiguranja od auto-odgovornosti

– između ostalog, zavisi i od premijskog razreda. Ukoliko nije bilo štete po prethodnoj polisi od auto-odgovornosti, vlasniku/korisniku motornog vozila odobrava se **bonus** (popust). Ukoliko je imao štetu po prethodnoj polisi, vlasniku/korisniku se obračunava **malus**, i svrstava se u viši premijski razred.

Regres – ako vlasnik/korisnik motornog vozila nije zaključio ugovor o obaveznom osiguranju od auto-odgovornosti, žrtve neosiguranog motornog vozila zaštićene su institucijom garantnog fonda, pri čemu garantni fond stiče pravo regresa, odnosno pravo na povraćaj isplaćenog iznosa od vlasnika neosiguranog vozila, odnosno štetnika.

Bonus – popust na premiju ukoliko osiguranik uopšte nije imao štetu u prethodnom periodu osiguranja, zbog čega se umanjuje premija osiguranja kod sljedeće obnove osiguranja.

Malus – kazneni doplatka na premiju koji plaća osiguranik, a zaračunava se osiguranicima koji su u protekloj godini ili proteklom godinama imali dvije ili više šteta.

stvarima koje je primio na prevoz). Korisnik motornog vozila odgovoran je prema trećim licima, koja ne učestvuju u automobilskom saobraćaju, ali i prema oštećenim putnicima.

Žrtve neosiguranog motornog vozila zaštićene su institucijom garantnog fonda, pri čemu isplatom štete oštećenom licu garantni fond stiče pravo regresa prema vlasniku neosiguranog vozila, odnosno štetniku.

Kada se prilikom vožnje pričini šteta trećem licu, obavezu naknade štete preuzima osiguravajuća organizacija kod koje je ugovoreno obavezno osiguranje vozila. **Pravo na naknadu štete po osnovu osiguranja auto-odgovornosti** imaju sve osobe koje su se nalazile u vozilu koje je izazvalo saobraćajnu nezgodu, kao i sve osobe koje su se nalazile u drugom vozilu koje je učestvovalo u saobraćajnoj nezgodi. Pravo na naknadu štete ne može ostvariti vlasnik, suvlasnik i drugi imalac vozila koji nije upravljao vozilom u momentu nastanka štete, lice koje je učestvovalo u protivpravnom oduzimanju vozila čijom je upotrebom prouzrokovana šteta, kao ni vozač motornog vozila koji je odgovoran za nastalu štetu.

Ukoliko najniži osigurani iznosi na koje je ugovoreno osiguranje od auto-odgovornosti nijesu dovoljni da se nadoknadi ukupna šteta, **prioritet ima nadoknada štete nad licima, u odnosu na štetu nad stvarima**. Ukoliko je osigurani iznos manji od nadoknade ukupne štete nad licima, onda se srazmjerno smanjuju prava oštećenih lica prema osiguravajućim organizacijama.

dodatak

Ako želite da putujete u inostranstvo, neophodno je obezbijediti zeleni karton. To je obavezan dokument, odnosno dokaz o postojanju osiguranja od auto-odgovornosti za štete nanijete trećim licima upotrebom motornog vozila u inostranstvu. Vlasnicima vozila iz Crne Gore omogućeno je da putuju u zemlje članice Evropske unije, Veliku Britaniju, Norvešku, Island, Andoru, Švajcarsku, Bosnu i Hercegovinu te Srbiju bez kontrole postojanja zelenog kartona.

Kod osiguranja od auto-odgovornosti posebnu primjenu nalaze **pravila o bonusu i malusu**. Suština bonus-malus sistema jeste da ukoliko osiguranik nije imao prijavljene štete prouzrokovane njegovom odgovornošću u toku jednogodišnjeg perioda osiguranja od auto-odgovornosti, odobrava mu se jedan premijski stepen niže od premijskog stepena po prethodnoj polisi, a najviše do prvog premijskog stepena (najviši bonus). Pravo bonus-malus vezano je za vlasnika vozila i ne prenosi se na novog vlasnika vozila.

Kasko osiguranje je osiguranje na dobrovoljnoj osnovi, što znači da vlasnik samostalno procjenjuje da li će zaključiti ugovor o osiguranju sa osiguravajućom organizacijom. Kasko osiguranjem može biti obuhvaćeno **svako prevozno sredstvo u svim vrstama prevoza**. Iako je prvobitno nastalo u pomorskom osiguranju, kada se pomene kasko osiguranje najčešće mislimo na osiguranje motornih vozila.

Kasko – riječ španskog porijekla koja označava trup broda.

primjer

GRAWE osiguranje pokriva kasko osiguranjem sljedeće rizike (koji mogu uzrokovati nastanak oštećenja ili uništenja osiguranog vozila ili njegovog dijela): saobraćajne nezgode – sudar, udar, prevrtanje, iskliznuće, survavanje, požar, iznenadno termičko ili hemijsko djelovanje spolja, pad ili udar nekog predmeta, pad vazdušne letjelice ili njenih djelova, manifestacije i demonstracije, vandalizam, oštećenje tapacirunga prilikom pružanja pomoći, namjerno prouzrokovanje štete radi sprečavanja veće štete, udar životinja, direktni udar groma, oluja, grad, sniježna lavina, odron zemljišta, poplave, bujice, visoke vode, provalna krađa, razbojništvo i razbojnička krađa.

(Dostupno na <https://www.grawe.me/osiguranja-vozila/kasko-osiguranje/>)

Kasko osiguranje ima svrhu da nadoknadi štetu na vozilu, nastalu u saobraćajnoj nezgodi **i onda kada je osiguranik za nju odgovoran**. Pri tome, predviđeno je pokriće većine štete na motornom vozilu prouzrokovane za vrijeme vožnje, u mirovanju ili na parkingu.

Osnovno pravilo kod auto-kaska jeste da se osiguranje zaključuje na sumu koju osiguranik sam utvrđuje. Ipak, utvrđeno je da osnovica za obračun premije kasko osiguranja ne smije u momentu zaključenja ugovora biti niža od 50% novonabavne vrijednosti vozila koje je predmet osiguranja, niti viša od iste vrijednosti. U principu, premija osiguranja zavisi od namjene i vrijednosti vozila.

U zavisnosti od obuhvaćenih osiguranih opasnosti, postoji potpuno i djelimično kasko osiguranje. Kod **potpunog (punog) kasko osiguranja** registrovana osiguravajuća organizacija obavezna je da u potpunosti nadoknadi štetu kada je osigurani predmet uništen ili oštećen. To osiguranje pokriva širok dijapazon šteta nastalih usljed: kretanja i mirovanja (saobraćajne nezgode, sudar, prevrtanje, proklizavanje vozila, pad vozila, udar ili pad nekog predmeta, snijeg, ledenica), prirodnih nepogoda (požar, zemljotres, grom, iznenadno spoljašnje toplotno i/ili hemijsko djelovanje, eksplozija, oluja, grad, sniježna lavina, klizanje tla, poplava, bujice i visoke vode), radnje trećih lica, posebnih događaja,

Franšiza – učestvovanje osiguranika u nadoknadi štete sa unaprijed utvrđenim iznosom.

Potpuno (puno) kasko osiguranje sa odbitnom franšizom – osiguranik učestvuje u šteti do ugovorenog iznosa, uz nižu premiju osiguranja.

oštećenja ili uništenja stvari (od glodara, divljih i domaćih životinja), provalnih krađa, razbojništva i razbojničkih krađa itd.

Puno kasko osiguranje može se ugovoriti **bez franšize** ili **sa odbitnom franšizom**. Franšiza znači da dio nastale štete na vozilu snosi sam osiguranik u slučaju da je šteta manja od iznosa franšize ili jednaka njoj. Kod punog kasko osiguranja, premija osiguranja zavisi od vrijednosti i godine proizvodnje vozila, od obima pokrića rizika (koje rizike klijent želi pokriti), kao i od toga da li je ugovoreno puno kasko osiguranje bez franšize ili sa odbitnom franšizom.

primjer

UNIQA osiguranje nudi mogućnost izbora između odbitne i integralne franšize. (Dostupno na https://www.uniqa.hr/UserDocImages/dokumenti/cesta_pitanja/UNIQA%20fransiza%20u%20osiguranju.pdf?vel=201792)

Kod odbitne franšize, osiguranik isplaćuje naknadu za štetu samo ako je iznos štete veći od visine odbitne franšize.

Primjer 1:

Ugovorena odbitna franšiza u iznosu od	1.000 EUR
Šteta je	1.500 EUR
Osiguranje (isplaćuje štetu iznad odbitne franšize)	500 EUR

Kod integralne franšize, za iznos štete niži od iznosa ugovorene franšize, odšteta se ne isplaćuje. Ako je šteta iznad visine franšize, odšteta se isplaćuje u cijelosti.

Primjer 2:

Ugovorena integralna franšiza u iznosu od	1.000 EUR
Šteta je	1.500 EUR
Osiguranje (isplaćuje štetu iznad odbitne franšize)	1.500 EUR

Primjer 3:

Ugovorena integralna franšiza u iznosu od	1.000 EUR
Šteta je	900 EUR

Kod **djelimičnog kasko osiguranja** ugovaraju se kombinacije različitih grupa rizika: eksplozija, oluja, požari, udari groma, grad, zemljotres, štete koje prouzrokuje divljač i domaće životinje itd.

primjer

SAVA osiguranje, u okviru djelimičnog kasko osiguranja loma i oštećenja standardno ugrađenog stakla na putničkim vozilima, nudi pokriće od:

- loma i oštećenja standardno ugrađenog stakla, osim:
- krovnog stakla
- stakla na svijetlećim tijelima
- ogledala
- samo na putničkim vozilima.

Kasko osiguranjem vazduhoplova pokriva se fizički gubitak ili oštećenje koje nastane na osiguranom vazduhoplovu dok leti, dok je usidren ili je na zemlji, kao i troškovi prenosa oštećenog vazduhoplova do mjesta popravke.

Lovćen osiguranje ponudilo je novitet na tržištu osiguranja, poznat pod nazivom „Kasko sudar osiguranje“, i to u okviru dva paketa:

- Kasko sudar Start
- Kasko sudar Plus.

Kasko sudar Start paket pokriva štete prilikom saobraćajne nezgode usljed sudara osiguranog vozila sa drugim poznatim motornim vozilom.

Kasko sudar Plus paket pokriva štete obuhvaćene Start paketom, kao i štete na osiguranom vozilu usljed grada, oluje, udara groma, poplave, bujice ili visoke vode i krađe vozila.

Primjer premije osiguranja kod Kasko sudar Start paketa:

Premija osiguranja		LIMIT POKRIĆA (u EUR)				
Franšiza	Starost vozila	1.000	2.000	3.000	4.000	5.000
bez	do 5 god.	56,00	75,60	89,60	96,60	103,60
bez	6-7 god.	48,00	64,80	76,80	82,80	88,80
bez	11 i više god.	40,00	54,00	64,00	69,00	74,00

Primjer premije osiguranja kod Kasko sudar Plus paketa:

Premija osiguranja		LIMIT POKRIĆA (u EUR)				
Franšiza	Starost vozila	1.000	2.000	3.000	4.000	5.000
bez	do 5 god.	71,90	100,12	121,62	134,72	147,80
bez	6-7 god.	62,38	87,16	106,26	118,16	130,06
bez	11 i više god.	52,70	74,20	90,90	101,60	112,30

Kod kasko osiguranja posebno se insistira na nepromjenljivosti osiguranika. Ukoliko dođe do promjene prava svojine na osiguranom vozilu, ugovor o osiguranju prestaje da važi. Raniji vlasnik ima pravo na povraćaj premije za neiskorišćeno vrijeme osiguranja, pod uslovom da se do tada nije ostvario osigurani slučaj.

Pored ugovarača osiguranja, samo saosigurane osobe mogu upravljati vozilom i biti pokrivene kasko osiguranjem. To mogu biti članovi užeg domaćinstva, bliski srodnici, osobe kojima je ugovarač osiguranja prepuštao upravljanje vozilom i o tome pismeno obavijestio osiguravajuću organizaciju, a ona to prihvatila.

U slučaju da je došlo do djelimičnog nastanka štete, vozilo i dalje ostaje osigurano. Ako je došlo do totalne štete na vozilu, nakon isplate naknade štete dolazi do prestanka osiguranja. Pravilima su definisane situacije kada osiguravajuća organizacija nije u obavezi da nadoknadi štetu vlasniku motornog vozila, kao i situacije kada dolazi do gubitka prava iz osiguranja.

Gubitak prava iz kasko osiguranja nastupa kada vozilom upravlja lice bez važeće vozačke dozvole (osim u određenim izuzecima), kada se vozilom upravlja pod dejstvom alkohola, droga ili drugih narkotika, ukoliko osiguranik usljed grube nemarnosti krši važeće saobraćajne propise (prođe vozilom na znak crvenog svjetla, pretiče na mjestu na kojem to nije dozvoljeno – znak zabrane, puna linija – ili vozi brzinom koja je za 100% veća od dozvoljene), kada je šteta prouzrokovana namjerno ili prevarom od strane ugovarača osiguranja, osiguranika ili članova njihove uže porodice koji sa njima žive u istom domaćinstvu.

Pitanja i zadaci

1. Navedi osnovnu podjelu osiguranja putničkih automobila.
2. Objasni osnovne karakteristike osiguranja od auto-odgovornosti.
3. Prepoznaj situacije kada osiguranik gubi pravo iz osiguranja od auto-odgovornosti.
4. Protumači rizike koji se pokrivaju kasko osiguranjem i procijeni prednosti i nedostatke punog kasko osiguranja bez franšize i sa odbitnom ili integralnom franšizom.
5. Pronađi na sajtovima društava za osiguranje ponude za auto-kasko osiguranje i uporedi uslove pod kojima se nudi taj vid osiguranja.

Na osnovu svog dosadašnjeg znanja i iskustva, protumači latinsku pravnu izreku: „Forma daje suštinu stvari.“ Pokušaj da je povežeš sa određenim situacijama sa kojima si se već sreo/srela.

4.2. Elementi osiguranja motornih vozila – ponuda, polisa osiguranja

Bitni pojmovi

ponuda, ugovor (polisa osiguranja) od auto-odgovornosti, polisa auto-kasko osiguranja, osigurana suma, bonus-malus sistem

Specijalna vozila – vozilo za stanovanje, blindirano vozilo, ambulantno vozilo, vozilo za prevoz umrlih, vozilo prilagođeno za invalidska kolica, kamp-prikolica itd.

Kako je već istaknuto, osiguranje od auto-odgovornosti je zakonom definisana obaveza vlasnika motornih vozila. Zaključuje se prilikom registracije vozila kako bi se obezbijedila zaštita od štete koja je vozilom pričinjena trećem licu, nezavisno od toga ko je upravljao vozilom u trenutku nezgode.

Prema Zakonu o obaveznom osiguranju u saobraćaju (član 27), **ugovor o osiguranju od auto-odgovornosti, tj. polisa osiguranja, jednoobrazna je u Crnoj Gori.** Obrazac polise osiguranja utvrđuje Agencija za nadzor osiguranja, na predlog Udruženja društava za osiguranje. Društvo za osiguranje obavezno je da ugovor zaključi u skladu sa Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju, uslovima osiguranja i tarifama premija.

Predmet osiguranja od auto-odgovornosti jesu sljedeće grupe vozila: putnička vozila, teretna vozila, autobusi i slična vozila, vučna vozila, specijalna motorna vozila, motocikli i slična vozila, priključna vozila i radna vozila.

Regulatorni organ uređuje obrazac ugovora o osiguranju i društva za osiguranje dužna su da svoje polise osiguranja usklade sa obrascem ugovora o osiguranju.

Vlasnik/korisnik motornog vozila **ima obavezu zaključenja ugovora o osiguranju od auto-odgovornosti** prije nego što se prevozno sredstvo uvede u saobraćaj. Obaveza osiguravajuće organizacije iz ugovora počinje po isteku 24. sata dana koji je u ispravi o osiguranju naveden kao početak osiguranja. Ukoliko se osiguravajućoj organizaciji oduzme dozvola za rad (ili pak prestane da postoji, pokrenut je postupak likvidacije), vlasnici prevoznih sredstava su u obavezi da zakluče ugovor o obaveznom osiguranju sa drugom osiguravajućom organizacijom. U slučaju likvidacije osiguravajuće kuće, osiguranik ima pravo da se iz likvidacione mase obešteti u dijelu neiskorišćenog dijela plaćene premije obaveznog osiguranja.

Kod novozaključenih ugovora i **promjene skadence** obavezno se, sem dana, u polisu unosi čas i minut početka važenja ugovora o osiguranju. Ugovor o osiguranju se, po pravilu, zaključuje na period od godinu dana. Ako se ugovori da osiguranje traje kraće od godinu, utvrđena je premija za kraće trajanje osiguranja koja se odnosi na sve tarifne grupe.

Osiguravajuća organizacija **utvrđuje uslove osiguranja od auto-odgovornosti, odnosno tarife premija** koje mora odobriti Agencija za nadzor osiguranja. Pri tome se moraju poštovati aktuarska pravila i načela struke. Kod ove vrste osiguranja posebno su aktuelna pravila o bonusu, tj. umanjenju visine premije, ukoliko nije bilo štete u prethodnom periodu.

Ugovorom o osiguranju od auto-odgovornosti utvrđuje se **osigurana suma**. Ona ne može biti niža od sume utvrđene Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju. Njime je propisana **najniža osigurana suma** na koju može biti ugovoreno osiguranje od auto-odgovornosti, i to:

1) za štetu zbog smrti, tjelesnih povreda i narušenog zdravlja:

- za autobuse i teretna vozila 750.000 eura
- za druga motorna i nepoznata vozila 550.000 eura
- vozila kojima se prevoze opasne materije 800.000 eura;

2) za štetu zbog uništenja ili oštećenja stvari:

- za autobuse i teretna vozila 500.000 eura
- za druga motorna vozila 300.000 eura
- vozila kojima se prevoze opasne materije 550.000 eura.

Ukoliko je, zbog većeg broja oštećenih lica, najniža osigurana suma nedovoljna da pokrije ukupnu pričinjenu štetu, onda se prava oštećenih lica srazmjerno smanjuju do najniže osigurane sume, od strane društva za osiguranje. Ako je društvo za osiguranje jednom oštećenom licu isplatilo veći iznos od iznosa koji mu pripada (jer nije znalo niti je moglo znati da postoje i druga oštećena lica), ostalim oštećenim licima srazmjerno snižava naknadu i ostaje prema tim oštećenim licima u obavezi samo do visine preostalog iznosa osigurane sume.

Bruto premiju osiguranja od auto-odgovornosti čini funkcionalna premija (tehnička premija i doprinos za preventive) i režijski dodatak. Na bruto premiju obračunava se porez u skladu sa Zakonom o porezu na premije osiguranja.

Skadence – period važenja ugovora o osiguranju, odnosno period za koji važi osiguravajuće pokriće.

Aktuarstvo – pojam izveden iz pojma aktuarske matematike, koja se kao naučna disciplina bavi kvantitativnom analizom u osiguranju (proračunom tarifa osiguranja, rizika, rezervi u osiguranju itd.).

Osigurana suma kod AO – maksimalna obaveza društva za osiguranje po jednom štetnom događaju koja ne može biti niža od sume definisane Zakonom.

Funkcionalna premija sastoji se od tehničke premije i doprinosa za preventivu. Visinu godišnje premije osiguranja utvrđuje udruženje Nacionalni biro osiguravača Crne Gore. Tehnička premija iznosi 78,74% od bruto premije osiguranja. Koristi se za plaćanje šteta, ugovorenih suma osiguranja i za druge namjene u skladu sa Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju i Uslovima za osiguranje od auto-odgovornosti. Doprinos za preventivu iznosi 2% od tehničke premije, odnosno 1,57% od bruto premije. Koristi se za sprovođenje mjera radi sprečavanja i suzbijanja rizika koji ugrožavaju imovinu i lica.

Režijski dodatak iznosi 25% od tehničke premije, odnosno 19,69% od bruto premije osiguranja. Koristi se za pokriće troškova za sprovođenje osiguranja. Najveći iznos naknade, tj. provizije koja se može platiti za poslove posredovanja, odnosno zastupanja u osiguranju, kao i za vršenje drugih poslova neposredno povezanih sa poslovima osiguranja, iznosi do 10% od bruto premije osiguranja.

Određivanje premije osiguranja vrši se s obzirom na: vrstu i namjenu vozila, tehničke karakteristike vozila (snaga motora, nosivost, radna zapremina motora, broj registrovanih mjesta u vozilu), osnovnu tehničku premiju, oblik osiguranja, visinu pokrića, obim pokrića, nemanje šteta (odnosno visina isplaćenih šteta ili broj osiguranih slučajeva), tj. tehnički rezultat, trajanje osiguranja i druge osnove.

Smanjenje ili povećanje premije osiguranja pod uticajem je **bonus-malus sistema**. Ukoliko nije bilo podnijetih (prijavljenih) zahtjeva za naknadu štete u toku jednogodišnjeg perioda osiguranja od auto-odgovornosti, smanjuje se premija za narednu godinu. Ukoliko je bilo podnijetih (prijavljenih) zahtjeva za naknadu štete u toku jednogodišnjeg perioda osiguranja od auto-odgovornosti, bez obzira na datum nastanka štete, premija se povećava (malus) zavisno od broja prijavljenih šteta. Bonus-malus sistem čini 13 premijskih razreda, kako je prikazano u tabeli 4.2.1.

Tabela 4.2.1. Bonus-malus sistem kod osiguranja od auto-odgovornosti

PREMIJSKI RAZREDI												
BONUS (POPUST)						OSNOVNI	MALUS					
RP1	RP2	RP3	RP4	RP5	RP6	RP7	RP8	RP9	RP10	RP11	RP12	RP13
PROCENAT PREMIJE OSIGURANJA OD OSNOVNOG PREMIJSKOG RAZREDA												
70	75	80	85	90	95	100	105	115	130	170	190	210

dodatak

Vlasnik (imalac) odnosno korisnik motornog i priključnog vozila koji prvi put zaključuje osiguranje razvrstava se u premijski razred PR7. Ukoliko obnavlja (produžava) osiguranje, razvrstava se od PR1 do PR6 ako ima pravo na popust (bonus), odnosno od PR8 do PR13 ukoliko je obavezan da plati malus u zavisnosti od broja prijavljenih šteta u prethodnom jednogodišnjem periodu trajanja osiguranja od auto-odgovornosti, bez obzira na datum nastanka šteta koje je pričinio trećim licima za koje je odgovoran.

Polisa osiguranja od auto-odgovornosti predstavlja oblik ugovora o osiguranju koji ima tretman obrasca stroge evidencije. Njime se zadužuje ovlašćeno lice.

U slučaju neispravno popunjene polise ili neupotrebljivih primjeraka, na svim primjercima polise povlače se dijagonalno dvije paralelne linije i između njih se upisuje STORNO.

Polisa mora biti čitko popunjena u tri primjerka, štampanim slovima (ukoliko se ispisuje ručno). Primjer popunjene polise osiguranja od auto-odgovornosti prikazan je na slici 4.2.1.

Obavezno osiguranje od auto-odgovornosti zakonski je propisana obaveza svih vlasnika ili korisnika motornih vozila. Polisom osiguranja auta, osiguravate svoju odgovornost prema trećim osobama za štete uzrokovane upotrebom svog vozila u zemlji i inostranstvu.

Bulevar Džordža Vašingtona 98/4, 81000, Podgorica
 Tel: +382 20 444 700
 E-mail: info@uniqa.me
 Žiro-račun: 550-11755-29; PIB: 02717557
 Filijala / Zastupnik: _____

POLISA
 osiguranja vlasnika, odnosno korisnika
 motornih vozila od odgovornosti za štete
 prčinjene trećim licima

Polisa broj: _____

Zamjena _____

IS br. polise _____

Registarska oznaka vozila

ZA MUP

Podaci o ugovorniku osiguranja

Ime i prezime / Naziv		JMBG/PIB
Grad	Ulica i broj	Br. tel.

Podaci o osiguraniku

Ime i prezime / Naziv		JMBG/PIB
Grad	Ulica i broj	Br. tel.

Podaci o vozilu

Vrsta	JMBG/PIB
Marka i tip	Snaga KW
Broj šasije	Zapremina ccm
Broj motora	Broj mjesta
Namjena	Nosivost kg

Trajanje osiguranja

Osiguranje počinje _____ godine u _____ časova i traje do _____ godine u _____ časova

I Autoodgovornost – Osiguranje od autoodgovornosti sa sumom osiguranja po jednom štetnom događaju u skladu sa ZOOS.

Tar. Grupa	Tar. Podgrupa	Osnovna premija	Prem. razred
Doplatak/Popust			Premija

II Proširenje osiguravajućeg pokrivača

II-a Osiguranje lica od posljedica nezgode

Vozač	Putnika	Osig. suma za slučaj smrti	Osig. suma za slučaj invaliditeta	Premija
-------	---------	----------------------------	-----------------------------------	---------

II-b

			Suma osiguranja	Premija
--	--	--	-----------------	---------

II-c

			Suma osiguranja	Premija
--	--	--	-----------------	---------

Napomena

	PREMIJA	
	POREZ	ZA NAPLATU
I		
II-a		
II-b		
II-c		
S V E G A:		

Na ovo osiguranje primjenjuju se Uslovi osiguranja, koji čine sastavni dio ugovora i uručeni su osiguraniku.

Osiguravač:
 Ime i prezime _____
 Šifra _____
 Br. Ovlašćenja _____
 Potpis _____

Ugovornik osiguranja

U _____ dana _____ godine

Slika 4.2.1. Primjer popunjene polise od auto-odgovornosti – UNIQA osiguranje

Kod **kasko osiguranja**, koje je na dobrovoljnoj osnovi, sumu osiguranja utvrđuje sam osiguranik. Maksimalna obaveza društva za osiguranje po štetnom događaju jeste suma osiguranja, koja ne može biti veća od stvarne vrijednosti vozila na dan likvidacije štete (ukoliko se radi o totalnoj šteti), odnosno od ugovorene sume, koja se može korigovati ili revalorizovati u skladu sa ugovorom o osiguranju. Obračun **premije osiguranja** za auto-kasko osiguranje prikazan je u Primjeru koji slijedi.

primjer

Obračun premije auto-kasko osiguranja

1. Premija: osigurana suma (nova nabavna vrijednost vozila) × premijska stopa (na osnovu izabranog paketa osiguranja, vrste i iznosa franšize)
2. – bonus / + malus – odrediti grupu premija
3. + doplate
4. – popusti
5. + porez 3%
6. Naplata:
 - jednokratna – popust 10%
 - na rate – maksimalno šest rata, rata ne može biti niža od 50 eura, sav porez se plaća sa prvom ratom, trajni nalog u banci.

Kasko osiguranje vozila omogućava dobijanje naknade za materijalnu štetu na vozilu.

Premija za kasko osiguranje je pod uticajem tehničkog rezultata osiguranika u prethodnom periodu osiguranja – tzv. **bonus-malus sistem**, kako je prikazano na sljedećem primjeru.

Bonus-malus sistem kod kasko osiguranja

BONUS-MALUS								
Grupe premija								
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Stepeni osnovne premije za osiguranje u %								
50	50	50	50	60	70	80	90	100

Bonus:

- za svako novo osiguranje premija se određuje po 9. grupi premija, odnosno po stepenu od 100% od osnovne premije za osiguranje
- svaka osiguravajuća godina bez priznate štete omogućava raspoređivanje niže za jednu grupu premije u sljedećoj osiguravajućoj godini, što znači za 10% nižu premiju.

Malus:

Svaka priznata šteta u protekloj osiguravajućoj godini znači raspoređivanje za dvije grupe premija više u narednoj osiguravajućoj godini, što znači gubljenje 20% bonusa, odnosno kada se pređe 9. grupa premija:

- kod prve štete ne obračunava se malus
- za drugu štetu malus iznosi 15% od štete
- za treću štetu malus iznosi 30% od štete
- za četiri i više šteta malus iznosi 50% od štete.

Uobičajeno je da su sva vozila za koja se može ugovoriti kasko osiguranje razvrstana u sljedeće grupe premija: putnički automobili, teretna vozila, autobusi, vučna vozila, specijalna motorna vozila, motorbicikli, priključna vozila i motorna vozila inostrane registracije, vozila na popravci, radna vozila, šinska vozila.

Praksa je da se u okviru potpunog (punog) auto-kasko obuhvata i rizik od krađe putničkog automobila u zemlji i inostranstvu, u vidu dopunskog rizika za koji se plaća poseban dodatak uz odgovarajuću premiju za potpuni (puni) auto-kasko.

Poslije zaključenja polise, zastupnik/prodavac zajedno sa obrascem OS-4 (dokument za razduženje obrazaca stroge evidencije – polisa) društvu za osiguranje dostavlja:

- dva primjerka polise osiguranja motornog vozila (prvi primjerak daje ugovaraču osiguranja/osiguraniku, a drugi zadržava za sebe)
- sve pristupnice za trajni nalog (tri popunjena primjerka) ukoliko se premija plaća na rate
- uplatnicu, ukoliko se premija plaća odjednom
- zapisnik o izvršenom pregledu vozila radi kasko osiguranja (jedan primjerak), fotografije
- fakturu i carinsku deklaraciju za nova vozila
- potvrdu o registraciji vozila (kopiju saobraćajne dozvole) za starija vozila
- primjerak upitnika.

Polisu mora potpisati i pečatirati ugovarač osiguranja/osiguranika (ako se radi o pravnom licu). Na polisi mora stajati potpis zastupnika/prodavca. Zastupnik/prodavac ne izdaje fakturu osiguraniku. Na polisi obavezno mora biti i pečat društva za osiguranje.

Pitanja i zadaci

1. Koja je svrha primjene bonus-malus sistema kod osiguranja od auto-odgovornosti.
2. U čemu je smisao utvrđivanja minimalne osigurane sume kod osiguranja od auto-odgovornosti u Zakonu o obaveznom osiguranju u saobraćaju.
3. Od čega zavisi premija osiguranja od auto-odgovornosti?
4. Šta praktično znači da sumu osiguranja kod auto-kaska utvrđuje sam osiguranik.
5. Samostalno popuni blanko obrazac polise potpunog (punog) auto-kasko osiguranja pretpostavljajući da je tvoja porodica kupila to osiguranje.

Pronikni u smisao njemačke narodne poslovice „Ko na početku nije dovoljno pametan, njega će kraj opametiti“ i razmisli, iz ugla osiguranja, koliko je racionalno da nas kraj nauči pameti.

Bitni pojmovi

osigurani slučaj, postupak obrade odštetnih zahtjeva, visina naknade štete, direktno postavljanje odštetnog zahtjeva

Oštećeno lice – lice koje je pretrpjelo štetu od strane trećeg lica (štetnika) i koje podnosi zahtjev za naknadu štete.

4.3. Postupak u slučaju nastanka osiguranog slučaja

Postupak obrade štete podrazumijeva postupak obrade odštetnih zahtjeva, tokom kojeg je neophodno voditi računa o pravilnoj primjeni važećih zakonskih propisa, uslova osiguranja, ugovora o osiguranju, kao i opštih i pojedinačnih akata osiguravajućih društava. To je uslov da ovaj često složeni postupak bude ispoštovan u cjelini i da se time obezbijedi svrha osiguranja. Načelno, ovaj postupak uključuje sljedeće faze:

- realizovanje osiguranog slučaja i saznanje osiguranika i društva za osiguranje za štetni događaj, te prijava štete
- utvrđivanje pravne osnovanosti zahtjeva za naknadu štete u odnosu na odredbe ugovora o osiguranju
- procjena i utvrđivanje visine štete, odnosno odštete
- likvidacija i isplata štete.

U prvoj fazi postupka dolazi **do ostvarenja (nastupanja) osiguranog rizika**, nakon čega zainteresovane strane – osiguranik i osiguravač i/ili druga zainteresovana strana imaju saznanje o tom činu.

Da bi se utvrdila pravna osnovanost zahtjeva za naknadu štete, odnosno isplatu osigurane sume, potrebno je **pravno ustanoviti obavezu društva za osiguranje prema oštećenom licu**, na osnovu zakonskih propisa i odredbi zaključenog ugovora o osiguranju.

Poslije pravnog utvrđivanja obaveze društva za osiguranje, slijedi faza **tehničkog utvrđivanja visine obaveze društva za osiguranje**. Ova faza podrazumijeva procjenu štete, odnosno utvrđivanje iznosa štete/odštete od strane osoba specijalizovanih za pojedine vrste šteta (procjenitelji šteta na vozilu ljekari, itd.).

Posljednja faza podrazumijeva finalno sravnjivanje obaveza između osiguranika i društva za osiguranje, te konkretnu **isplatu štete osiguraniku od strane osiguravača**.

Shodno Zakonu o obaveznom osiguranju u saobraćaju, društvo za osiguranje dužno je da utvrdi **pravila postupka rješavanja odštetnih zahtjeva** uz pomoć kojih naročito treba da definiše: način evidentiranja odštetnih zahtjeva, dokaze potrebne za utvrđivanje osnova i iznosa naknade štete, način procjene štete, način utvrđivanja iznosa naknade i rok isplate, kao i postupak po žalbi podnosioca odštetnog zahtjeva. Društvo za osiguranje u obavezi je da ta pravila javno objavi na svojoj internet stranici ili na drugi pogodan način.

Visina naknade štete određuje se primjenom kriterijuma za:

- 1) određivanje pravične naknade za materijalne i nematerijalne štete nad licima
- 2) procjenu štete na vozilima
- 3) procjenu štete na pokretnoj i nepokretnoj imovini
- 4) utvrđivanje procenta trajnog gubitka opšte radne sposobnosti i procenta umanjenja opšte životne aktivnosti (invaliditeta) kao posljedice nesrećnog slučaja (nezgode).

Kod **osiguranja od auto-odgovornosti**, kada se dogodi osigurani slučaj, tj. saobraćajna nezgoda, oštećeno lice ima pravo da stupi u direktan kontakt sa društvom za osiguranje koje sa osiguranikom ima ugovor o osiguranju. Tada govorimo o slučaju **direktnog postavljanja zahtjeva** od strane oštećenog lica prema društvu za osiguranje. Društvo je dužno da odštetne zahtjeve evidentira u knjizi šteta, čiju sadržinu propisuje regulatorni organ.

Društvo za osiguranje u obavezi je da isplati naknadu štete u cjelosti, u roku osam dana od dana donošenja odluke, odnosno od dana zaključenja sporazuma o naknadi štete ako sporazumom nije drukčije određeno.

Oštećeno lice ima pravo na naknadu štete iz osiguranja i kada vlasnik/korisnik motornog vozila nije zaključio ugovor o obaveznom osiguranju od auto-odgovornosti. Isto tako, pravo na naknadu štete postoji i kada ju je prouzrokovalo nepoznato/neosigurano vozila ili kada se upravljalo vozilom bez ovlašćenja vlasnika/korisnika motornog vozila.

Ako društvo za osiguranje koje obavlja poslove obaveznog osiguranja od auto-odgovornosti isplati oštećenom licu naknadu u slučajevima predviđenim zakonom, u odnosu sa osiguranikom ima **pravo regresa**, odnosno pravo na povraćaj isplaćenog iznosa oštećenom licu.

Za aktiviranje osiguranja i nastajanje obaveze društva prema oštećenom licu potrebno je samo da do štete dođe **usljed upotrebe motornog vozila**, pri čemu nije bitno da li ju je prouzrokovalo određeno lice. Naime, oštećeno lice mora samo da dokaže da je pretrpjelo štetu koja mu je prouzrokovana upotrebom motornog vozila, kao i da dokaže da postoji uzročno-posljedična relacija između upotrebe datog motornog vozila i nastale štete.

Regresni zahtjev – ostvaruje se od vlasnika motornog vozila koji nije zaključio ugovor o obaveznom osiguranju, za iznos isplaćene naknade, kamate (od isplate naknade) i troškova postupka.

Shodno Zakonu o obaveznom osiguranju u saobraćaju, pravo na naknadu štete po osnovu osiguranja od auto-odgovornosti nema:

- vlasnik, suvlasnik i drugi korisnik motornog vozila čijom je upotrebom prouzročena šteta, odnosno ovlašćeni držalac motornog vozila za slučaj štete na stvarima, bez obzira na to da li je upravljao vozilom u momentu nastanka štete;
- vozač motornog vozila koji je izazvao saobraćajnu nezgodu i njegovi pravni sljedbenici za tjelesne povrede, oštećenje zdravlja ili smrt vozača;
- lice koje je izvršilo, odnosno učestvovalo u protivpravnom oduzimanju motornog vozila čijom je upotrebom prouzročena šteta, bez obzira na to da li je upravljalo vozilom u momentu nastanka štete;
- lice koje je dobrovoljno ušlo u vozilo znajući da je protivpravno oduzeto, ako odgovorno društvo dokaže da mu je ta okolnost bila poznata;
- lice koje je štetu pretrpjelo:
 - upotrebom motornog vozila za vrijeme – od nadležnog organa odobrenih – auto-moto i karting takmičenja i djelova tih takmičenja na zatvorenim stazama na kojima je cilj postizanje maksimalne brzine, kao i na probama (treningu) za ta takmičenja;
 - usljed zemljotresa;
 - usljed dejstva nuklearne energije tokom prevoza nuklearnog materijala;
 - usljed vojnih operacija, vojnih manevara, pobuna ili terorističkih akcija, ako postoji uzročna veza između tih dejstava i nastale štete.

Minimum potrebnih podataka za prijavu odštetnog zahtjeva:

- ime i prezime, adresa, kontakt telefon/e-mail osiguranika ili vlasnika i vozača vozila, odnosno trećeg lica – oštećenika
- registarski broj oštećenog vozila, kao i vozila kojim je prouzročena šteta (ili broj AO polise)
- mjesto, datum i vrijeme nastanka štetnog događaja
- vrsta štete i opis nastanka štetnog događaja

- podatak da li je vršen uviđaj nadležnog organa (MUP, sud) ili postoji „Evropski izvještaj o saobraćajnoj nezgodi“.

Minimum potrebne dokumentacije za kompletiranje i likvidaciju odštetnog zahtjeva (uredan odštetni zahtjev):

- zapisnik MUP-a sa skicom i izjavama učesnika ili izvještaj o saobraćajnoj nezgodi (u slučajevima kada je zakonom isključena obaveza obavještavanja nadležnih policijskih organa)
- kopija saobraćajne dozvole oštećenog vozila
- ovlaštenje za naplatu štete (ukoliko prijavljivač nije vlasnik vozila)
- broj tekućeg računa na koji se vrši uplata
- zapisnik o oštećenju i fotografije, sačinjeni od strane ovlaštenog lica društva za osiguranje
- medicinska dokumentacija (za neimovinske štete).

Oštećenom licu, **u slučaju neimovinske štete** najkasnije u roku od 30 dana, a u slučaju imovinske štete najkasnije u roku od 14 dana od dana prijema urednog odštetnog zahtjeva, osiguravač će dostaviti:

- obrazloženu ponudu za naknadu štete (ako su odgovornost za naknadu štete i visina štete nesporni) ili
- obrazložen odgovor (ako su odgovornost za naknadu štete ili visina štete sporni).

Ako je za utvrđivanje osnova i visine naknade štete po podnijetom odštetnom zahtjevu potrebno duže vrijeme, rok za odlučivanje o zahtjevu može se produžiti do 60 dana od dana prijema odštetnog zahtjeva. Obračunati iznos isplaćuje se u utvrđenom roku koji teče od dana donošenja odluke. Ukoliko oštećeni nije zadovoljan ponudom/ odgovorom društva, može podnijeti prigovor komisiji za prigovore, čiji su članovi zaposleni u društvu.

U slučaju da društvo za osiguranje ne ispuni svoju obavezu prema oštećenom licu (djelimično ili u cjelosti), oštećeno lice ima pravo da na drugi način ostvari pravo na nadoknadu štete. Naime, u toj situaciji može da **podnese tužbu nadležnom sudu** protiv društva za osiguranje ili istovremeno protiv osiguravača (društva za osiguranje) i osiguranika (štetnika). Sud uvidom u kompletnu dokumentaciju donosi odluku o osnovu i visini tužbenog zahtjeva.

U nastavku teksta prikazan je **tipičan postupak rješavanja odštetnih zahtjeva** kod društva za osiguranje.

POSTUPAK RJEŠAVANJA ODŠTETNOG ZAHTJEVA KOD „LOVČEN“ OSIGURANJA

PODNOŠENJE ODŠTETNOG ZAHTJEVA	<p>Odštetni zahtjev podnosi se na predviđenom obrascu koji se može dobiti na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - veb-stranici Lovćen osiguranja - na svim prodajnim mjestima Lovćen osiguranja - kod prodajnog zastupnika Lovćen osiguranja.
NADLEŽNOST ZA OBRADU ODŠTETNOG ZAHTJEVA	<p>Po ispunjavanju obrasca i uz pribavljanje potrebne dokumentacije, odštetni zahtjev podnosi se nadležnoj stručnoj službi Lovćen osiguranja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lično - putem pošte - putem elektronske pošte.
DODATNA POJAŠNJENJA/ DOKUMENTACIJA	<p>Ukoliko stručni saradnik ocijeni da je za rješavanje odštetnog zahtjeva potrebno priložiti dodatnu dokumentaciju, pojašnjenje ili obaviti dodatne preglede, o tome se klijent posebno (pismeno ili usmeno) obavještava.</p>
ODLUKA I OBAVJEŠTAVANJE	<p>Osiguravajuće društvo dužno je da najkasnije u roku od 30 dana (u slučaju neimovinske štete) odnosno u roku od 14 dana (u slučaju imovinske štete) od dana prijema urednog odštetnog zahtjeva oštećenom licu dostavi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obrazloženu ponudu za naknadu štete, ako su odgovornost za naknadu štete i visina štete nesporni - obrazloženi odgovor, ako su odgovornost za naknadu štete ili visina štete sporni. <p>Izuzetno, ako je za utvrđivanje osnova i visine naknade štete po podnijetom odštetnom zahtjevu potrebno duže vrijeme, rok za odlučivanje o zahtjevu može se produžiti do 60 dana od dana prijema odštetnog zahtjeva.</p>
ŽALBENI POSTUPAK	<p>Ukoliko oštećenik nije zadovoljan odlukom ili postupanjem Lovćen osiguranja prilikom obrade odštetnog zahtjeva, žalbu/prigovor može podnijeti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lično - putem pošte - putem elektronske pošte. <p>Primljenu žalbu/prigovor rješava žalbena komisija Lovćen osiguranja. Odluku o žalbi komisija mora donijeti u roku tri nedjelje od prijema potpune žalbe.</p>
INFORMACIJE TOKOM POSTUPKA RJEŠAVANJA ODŠTETNOG ZAHTJEVA	<p>Za sve informacije tokom obrade odštetnog zahtjeva i nakon toga, oštećenik se može obratiti stručnoj službi Lovćen osiguranja.</p>

Dostupno na <https://www.lo.co.me/prijava-stete/postupak-rjesavanja>

Pitanja i zadaci

1. Koje su faze postupka obrade šteta?
2. Navedi podatke koji su potrebni za prijavu odštetnog zahtjeva i sagledaj minimum potrebne dokumentacije za kompletiranje i likvidaciju odštetnog zahtjeva.
3. Prouči što se dešava u slučaju da društvo za osiguranje ne ispuni svoju obavezu prema oštećenom licu.
4. Prepoznaj lica na koja se, shodno Zakonu o obaveznom osiguranju u saobraćaju, ne odnosi pravo na naknadu štete po osnovu osiguranja od auto-odgovornosti.
5. Posjeti najbliže društvo za osiguranje i raspitaj se koliki je bio procenat pozitivno riješenih odštetnih zahtjeva kod osiguranja motornih vozila u prethodnoj godini. Na posebnom času prezentuj podatke do kojih si došao/došla.

Sažetak

Sa razvojem industrije motornih vozila, razvijalo se i osiguranje motornih vozila, koje spada u osiguranje imovine. Osiguranje putničkih automobila dijelimo u dvije grupe: osiguranje auto-odgovornosti (obavezno osiguranje) i kasko osiguranje (osiguranje na dobrovoljnoj osnovi). Osiguranje od auto-odgovornosti je obavezno, i podrazumijeva osiguranje korisnika motornog vozila od odgovornosti za štete trećim licima koje nastaju upotrebom motornog vozila. Premija osiguranja zavisi od vrste vozila, namjene vozila, snage motora, nosivosti, načina eksploatacije itd. Ako želite da putujete u inostranstvo, neophodno je obezbijediti zelenu kartu (dokaz o postojanju osiguranja od auto-odgovornosti). Kod osiguranja od auto-odgovornosti posebnu primjenu nalaze pravila o bonusu i malusu.

Kasko osiguranje je osiguranje na dobrovoljnoj osnovi. Njegova je svrha da nadoknadi štetu nastalu na vozilu u saobraćajnoj nezgodi i onda kada je osiguranik za nju odgovoran. Kod potpunog (punog) kasko osiguranja, registrovana osiguravajuća organizacija obavezna je da u potpunosti nadoknadi štetu kada je osigurani predmet uništen ili oštećen. Može se ugovoriti bez franšize ili sa odbitnom franšizom. Kod djelimičnog kasko osiguranja ugovaraju se kombinacije različitih grupa rizika.

Prema Zakonu o obaveznom osiguranju u saobraćaju, ugovor o osiguranju od auto-odgovornosti ima formu polise osiguranja. Polisa osiguranja od auto-odgovornosti predstavlja oblik ugovora o osiguranju, koji ima tretman obrasca stroge evidencije, sa kojim se ovlašćeno lice zadužuje.

U slučaju osiguranja od auto-odgovornosti, za aktiviranje obaveze društva prema oštećenom licu potrebno je samo da dođe do štete usljed upotrebe motornog vozila, pri čemu nije bitno da je nju prouzrokovalo određeno lice. U slučaju da društvo za osiguranje ne ispuni svoju obavezu prema oštećenom licu (djelimično ili u cjelosti), oštećeno lice ima pravo da podnese tužbu nadležnom sudu, protiv društva za osiguranje ili istovremeno protiv društva za osiguranje i osiguranika (štetnika).

Zadatak za rad u grupi

Cilj zadatka

Izrada seminarskih radova, razvoj tehnika prezentovanja i diskutovanja.

Podijelite se u dvije grupe sa zadatkom da uradite seminarski rad.

Tema prve grupe: Pojam i karakteristike osiguranja od auto-odgovornosti

Tema druge grupe: Dokumentacija koja prati osiguranje motornih vozila

Cilj seminarskog rada prve grupe jeste detaljno upoznavanje sa pojmom i specifičnostima osiguranja od odgovornosti ili auto-odgovornosti. Stavite akcenat na objašnjenje osigurane sume i premije osiguranja, kao i na primjenu sistema bonus-malus i mogućnost osiguranja bez odbitne franšize ili sa njom. Organizovana posjeta nekom društvu za osiguranje može biti od koristi za pribavljanje dodatnih informacija, pored korišćenja stručne literature i interneta.

Za izradu drugog seminarskog rada pribavite od društva za osiguranje primjerke obrazaca koji prate osiguranje motornih vozila. Neka jedan od zadataka bude njihovo popunjavanje. Drugi zadatak je tumačenje svrhe svakog od obrazaca, kao i analiza pojedinih elemenata na njima.

Na posebnom času predstavnik/predstavnica grupe prezentuje seminarski rad. Učenici/učenice se uključuju u diskusiju na određenu temu, postavljajući pitanja i/ili komentarišući određene aspekte prezentacije.

5

Tok događaja u životu ne zavisi od nas, nikako ili vrlo malo, ali način na koji ćemo događaje podnijeti, zavisi u dobroj mjeri od nas samih, dakle na to treba trošiti snagu i obraćati pažnju.

Ivo Andrić (dobitnik Nobelove nagrade za književnost)

OSIGURANJE IMOVINE FIZIČKIH I PRAVNIH LICA

U ovom poglavlju saznaćeš:

- šta obuhvata pojam osiguranja imovine
- koja su osnovna načela imovinskog osiguranja
- šta podrazumijevaju pojmovi nadosiguranja i podosiguranja imovine
- šta može biti predmet osiguranja imovine
- koje su osnovne grupe imovinskog osiguranja i koja osiguranja obuhvataju
- o elementima osiguranja imovine (ponuda, ugovor, polisa osiguranja imovine)
- o primjeni malus/bonus sistema kod osiguranja imovine
- o postupku u slučaju otkaza ili izmjene ugovora o osiguranju imovine.

Po usvajanju sadržaja ovog poglavlja bićeš sposoban/sposobna da sprovedeš postupak osiguranja imovine

fizičkih i pravnih lica u skladu sa predviđenim pravilima.

Protumači misao Džeralda Forda, nekadašnjeg predsjednika SAD:
„Neodlučnost je nekad gora od pogrešne akcije“ i poveži je sa potrebom osiguranja imovine.

Bitni pojmovi

imovina, imovinsko osiguranje, imovinski interes, imovinska šteta, osiguranje civila, osiguranje industrije

Transportno osiguranje – predmet je detaljne obrade u narednom poglavlju knjige.

Imovina – pokretne i nepokretne stvari, kao i druge ekonomske vrijednosti i prava, izraženi u materijalnom, nematerijalnom i novčanom obliku.

Predmet osiguranja – sve stvari koje se mogu osigurati i koje su navedene u ugovoru o osiguranju.

5.1. Pojam i vrste osiguranja imovine

Obezbjeđenje od štete na stvarima odnosno **nadoknada ekonomskog gubitka** koji bi mogao nastati zbog mogućnosti ostvarenja rizika kojima je imovina izložena, osnovna je svrha imovinskog osiguranja. Osiguravamo zgrade, mašine, staklo... kako bismo se obezbijedili od štete na njima koja nastaje kao rezultat djelovanja brojnih opasnosti (one mogu da prouzrokuju oštećenje ili čak uništenje).

Pored osiguranja stvari, **osigurava se imovinski interes**, odnosno pravo, kako bismo se obezbijedili od mogućeg gubitka ili umanjenja imovine. S tim u vezi, govorimo o osiguranju od odgovornosti, garancijskom osiguranju, osiguranju kredita, osiguranju od prekida rada itd. Ovom vrstom imovinskog osiguranja obezbeđuje se zaštita osiguranika od mogućeg gubitka, odnosno umanjenja njegove imovine.

Osim osiguranja stvari i imovinskih interesa, u širem smislu posmatrano, u osiguranje imovine spada i **transportno osiguranje**. Njime se obezbeđujemo od realizacije raznih rizika za vrijeme prevoza, čime se vrši zaštita određenih imovinskih koristi u vezi sa prometom robe.

Osnovna načela imovinskog osiguranja su:

- naknada štete iz imovinskog osiguranja ne može da bude veća od stvarno nastale štete i
- prava iz imovinskog osiguranja može da ima samo lice koje je u trenutku nastanka štete imalo materijalni interes da se šteta ne dogodi.

Imovinska šteta podrazumijeva štetu koja se zbila na imovini. Javlja se u dva oblika – kao stvarna šteta ili kao izgubljena dobit.

Nadosiguranje se javlja u situaciji kada osigurana suma prevazilazi vrijednost osigurane stvari. Međutim, osiguranik ne može da obezbijedi naknadu štete koja je veća od vrijednosti učinjene štete (čak i u slučaju da je istu stvar osigurao kod više društava za osiguranje). U tom slučaju, suma osiguranja snižava se do iznosa stvarne vrijednosti osigurane stvari, dok se premija osiguranja srazmjerno smanjuje.

Podosiguranje se javlja ako je osigurana suma niža od stvarne vrijednosti osigurane stvari. Ukoliko se ovaj slučaj utvrdi na početku ugovorenog perioda, onda se iznos naknade srazmjerno smanjuje (osim ako je drugačije ugovoreno).

Predmeti osiguranja kod imovinskog osiguranja su: građevinski objekti – kuće, stanovi, zgrade, roba i zalihe, muzeji i izložbene stvari, pozorišta, bioskopi i cirkusi, sajmovi i slične priredbe, zalihe drva i

uglja na slobodnom prostoru, šume i srušena stabla na šumskom prostoru, niskogradnja (željezničke pruge, brane, uređene obale...), lukobrani, propusti, nasipi, mostovi, putevi, ograde, avionske piste, mreže vodovoda, kanalizacije, telefona itd.

U praksi osiguranja izvršena je **podjela imovinskih osiguranja** na dvije velike grupe:

- osiguranje civila i
- osiguranje industrije.

Osiguranje civila je pojam koji u osiguranju obuhvata:

- osiguranje od opasnosti požara i nekih drugih opasnosti (izuzev osiguranja od požara u industriji)
- osiguranje od opasnosti provalne krađe i razbojništva
- osiguranje stakla od loma
- osiguranje različitih priredbi od atmosferskih padavina
- osiguranje stvari sajamskih izlagača
- osiguranje stambenih pokretnosti itd.

Osigurani rizici kod civilnog osiguranja mogu biti osnovni i dopunski.

Osnovni rizici su oni kojima je pretežno izložena svaka vrsta imovine, kao što su: požar, udar groma, eksplozija, oluja, grad, pad letjelice, zemljotres, demonstracije itd. **Dopunski rizici**, za koje se plaća dopunska premija, jesu rizici kojima nije izložena svaka, već određena vrsta imovine. Takvi su rizici: poplava i bujica, klizanje tla i odronjavanje, sniježna lavina, curenje tečnosti i gasa, izlivanje vode iz instalacija, samozapaljive zalihe, užarene tečnosti i rastopljene mase itd.

Bitni elementi za utvrđivanje rizika kod osiguranja civila su: građevinska kategorija (masivna, mješovita, slaba građevinska kategorija), klasa zaštitnih mjera (u zavisnosti od blizine vatrogasne jedinice) i klasa opasnosti robe.

Osiguranjem od požara i nekih drugih opasnosti mogu se osigurati sve vrste objekata i svi njihovi djelovi, uključujući temelje i podrumske zidove, sve ugrađene instalacije i druga ugrađena mehanička oprema. Osim nekretnina, predmet ovog osiguranja mogu biti i pokretne stvari u zgradama ili na otvorenom prostoru (lične stvari ili oprema). Pored rizika od požara, ovo osiguranje pokriva i opasnosti kao što su: udar groma, eksplozija, oluja, grad, udarac motornog vozila, pad letjelice, sportske manifestacije, demonstracije, kao i neke dodatne nestandardne opasnosti.

Osiguranje civila – engl. *commercial insurance*.

Osiguranje industrije – engl. *industrial risks insurance*.

Požarna polisa je osnovna polisa kojom se štiti imovina od požara i drugih opasnosti koje mogu da nanesu ogromnu štetu.

Kod **osiguranja od provalne krađe**, od tog rizika stvari su osigurane samo dok se nalaze u zatvorenim i zaključanim prostorijama. Novac, nakit, hartije od vrijednosti itd. osigurani su samo ako se nalaze na posebnom zaključanom mjestu (čelična kasa, trezor).

dodatak

Provalnom krađom i razbojništvom smatra se krađa čiji izvršilac provali u prostorije u kojima se nalaze osigurane stvari. To može uraditi razbijanjem ili obijanjem vrata i prozora ili provaljivanjem tavanice, zida, podova ili ukoliko mjesto osiguranja otvori lažnim ključem ili nekim drugim sredstvom koje nije namijenjeno redovnom otvaranju, kao i na druge slične načine.

Kod **razbojništva** se radi o oduzimanju osigurane stvari upotrebom prijetnje da će se ugroziti život ili zdravlje osiguranika. Kod ove vrste osiguranja značajno je kako se utvrđuje vrijednost osigurane stvari, kao i obuhvatanje stvari koje su u posjedu osiguranika ali nijesu u njegovom vlasništvu. Kod ove vrste osiguranja, moguća povreda lica ili smrt imaoaca stvari, kao i pretrpljeni strah i bol, nijesu predmet osiguranja.

Osiguranje od provalne krađe i razbojništva pokriva štetu usljed odnošenja, uništenja ili oštećenja stvari – tokom provale ili pokušaja provale.

Osiguranje stakla od loma često je civilno imovinsko osiguranje, jer staklo ima specifična fizička svojstva, a rasprostranjeno je na mnogo vrsta imovine. Tako se u okviru ove vrste osiguranja osigurava: staklo svih vrsta slika, ulična ogledala za regulisanje saobraćaja, natpisi i ukrasi izrađeni na osiguranom staklu, svijetleći natpisi, neonske i ostale svijetleće cijevi, mermerne ploče ili ploče sa vještačkim kamenom, porcelanski umivaonici, kulturni, istorijski i nadgrobni spomenici itd.

Staklo je odličan materijal, ali stakleni proizvodi usljed krhkosti su vrlo osjetljivi, zbog čega je poželjno razmisliti o njihovoj zaštiti putem osiguranja.

INSURANCE

Osiguranjem stambenih pokretnosti mogu se osigurati i boje na zidu, razne vidljive zidne, plafonske i podne obloge, kao i lom ili pucanje prozora, vrata, staklenih zidova i pregrada u stanovima.

Osiguranje stambenih pokretnosti obuhvata osiguranje stvari koje služe uređenju stana, gotovog novca, hartija od vrijednosti, dragocjenosti, umjetnina, zbirki predmeta, stakala na prozorima i vratima stana, električnih aparate u domaćinstvu itd. Kod ove vrste osiguranja osnov za obračun premije jeste minimalna vrijednost koju na osnovu veličine stana procjenjuje osiguravač.

Kod **osiguranja sportskih, umjetničkih i sličnih priredbi** pokriven je imovinski interes osiguranika, odnosno prihod koji se očekuje od održavanja priredbe – za slučaj da je realizacija onemogućena usljed atmosferskih padavina (kiša, snijeg, grad, slana).

Osiguranje stvari sajamskih izlagača odnosi se na sajamske izlagače koji imaju stalne izložbene prostorije, pri čemu se osiguranje odnosi na sve eksponate, opremu i pomoćni materijal koji se nalaze u tim prostorijama na području sajma. Tim osiguranjem nadoknađuje se oštećenje osiguranih stvari (uključujući i rizike od provalnih krađa i krađa) dok se nalaze na sajmištu.

Izagači svoju robu ili sajamsku opremu (policke, pultovi, ormari, stolovi) na izložbenim prostorima osiguravaju od oštećenja ili uništenja od gotovo svih opasnosti.

Druga velika grupa imovinskog osiguranja jeste **osiguranje industrije**. Ono obuhvata osiguranja od niza rizika koji ugrožavaju nepokretnu i pokretnu imovinu, prvenstveno u industriji. Najznačajniji vidovi osiguranja industrije su:

- osiguranje od loma i nekih drugih opasnosti
- osiguranje mašina od loma
- osiguranje objekata u izgradnji
- osiguranje objekata i opreme u montaži
- osiguranje od prekida rada usljed požara i drugih opasnosti
- osiguranje od odgovornosti iz djelatnosti
- osiguranje filmskih preduzeća

- osiguranje skladištene robe u hladnjačama
- osiguranje imovine u jamama rudnika
- osiguranje računara, procesora i sličnih uređaja i komponenti
- osiguranje imovine elektroprivrednih preduzeća
- garancijsko osiguranje itd.

Kod **osiguranja od loma i nekih drugih opasnosti** osiguravaju se stvari industrijskih ili proizvodnih pogona koje su izložene lomu ili nekoj drugoj opasnosti. Predmet ovog osiguranja jesu mašine, mašinski uređaji, električni uređaji, aparati, instalacije, dalekovodi, kablovski vodovi visokog napona, cjevovodi (gasovodi, naftovodi, toplovodi), vodna i kanalizaciona mreža, instalacije centralnog grijanja, računari itd.

Osiguranje objekata u izgradnji pokriva sljedeće rizike: požar, udari groma, eksplozije, oluja, izlivanje vode, sniježne lavine, mraz, snijeg, grad, slijeganje tla, zemljotres, građevinske nezgode, nemar drugog lica, provalne i obične krađe, poplave i bujice, visoke vode i podzemne vode, klizanje tla, odgovornosti iz djelatnosti izvođača građevinskih radova itd. Pored osiguranja objekata u izgradnji, radi se i **osiguranje objekata u montaži**, kod koga se osiguravaju: metalne konstrukcije, mašine, mašinska i elektro-oprema, instalacije i aparati, montažna oprema i pomoćni objekti koji služe montaži (npr. skele, skladišta, radionice, menze za radnike itd.).

Osiguranje od prekida rada usljed požara i drugih opasnosti (ili šomažno osiguranje) zaključuje se kao dopunsko osiguranje – ako je prije toga ili istovremeno sa njim zaključeno osiguranje osnovnih sredstava i nenovčanih obrtnih sredstava radi zaštite od požara ili nekih drugih opasnosti. Ugovor o šomažnom osiguranju pokriva imovinski interes osiguranika, odnosno dobit/profit, kao i određene troškove u slučaju prekida rada, usljed požara ili neke druge opasnosti. Specifičnost ove vrste osiguranja jeste obaveza osiguranika da obavijesti osiguravača o neposrednoj opasnosti koja treba da nastupi ili se već počela ostvarivati.

Kod **osiguranja od odgovornosti iz djelatnosti** pokrivena je odgovornost osiguranika za štetu koju pričini nečijim stvarima tokom obavljanja svoje djelatnosti ili ukoliko dođe do narušavanja zdravlja, povreda ili smrti lica. Kod ove vrste osiguranja pojavljuju se tri lica: osiguranik, osiguravač i oštećeno lice (oštećeni). Ovo osiguranje može se zaključiti kao kombinovano za lica i stvari, zajedničko za lica i stvari, suma za lica i suma za stvari.

Osiguranje objekata u izgradnji i montaži – namijenjeno je prvenstveno investitorima, izvođačima i proizvođačima.

Šomaž (*shomage*) – francuska riječ koja označava zastoj, mirovanje, tj. prekid proizvodnje.

Za garancijsko osiguranje potrebno je da postoji naglašeno uzajamno povjerenje i pažnja ugovornih strana.

Garancijsko osiguranje pokriva štete za greške na isporučenim proizvodima u slučaju da je osiguranik preuzeo servisiranje u garantnom roku. Osigurava se predmet/proizvod za koji je osiguranik dao garanciju, nakon isporuke proizvoda ili predaje montažnog objekta. Ovo osiguranje pokriva konstrukcijske greške, greške u materijalu, greške u proizvodnji, pogrešne tehničko-računske kalkulacije, pogreške učinjene u radionici ili montaži itd. Pri tome obaveza osiguravača traje samo tokom garantnog roka proizvoda (obično od šest mjeseci do godinu).

Osnovni uslov osiguranja zaliha jeste uredno vođenje knjigovodstva zaliha.

Za osiguranje nenovčanih obrtnih sredstava, odnosno zaliha, vezuje se **osiguranje zaliha**. Predmet osiguranja zaliha su sirovine, rezervni dijelovi, sitan inventar, investicioni materijal, poluproizvodi, gotovi proizvodi, trgovačka roba. U principu, zalihe su osigurane po jediničnim cijenama po kojima se vode u evidenciji osiguranika. Osnovica za obračun premije jeste prosječna vrijednost zaliha (na nivou mjeseca ili kvartala), s tim da je uz saglasnost osiguravača i osiguranika moguće izvršiti korekcije ugovorenih vrijednosti, odnosno sume osiguranja, zbog mogućih promjena vrijednosti zaliha tokom godine.

Pitanja i zadaci

1. Poveži pojam osiguranja imovine sa pojmom osiguranja imovinskog interesa.
2. Prepoznaj i pojasni osnovna načela imovinskog osiguranja.
3. Razgraniči dva oblika imovinske štete – stvarna šteta i izgubljena dobit. Objašnjenje poveži sa konkretnim primjerima.
4. Među navedenim vidovima imovinskih osiguranja, navedi ličnu preferenciju. Argumentuj svoj izbor.
5. Koristeći internet, stručnu literaturu i individualna iskustva (sa kojima si upoznat/upoznata), iz ekonomskog ugla detaljnije sagledaj potrebu određenih vidova osiguranja u okviru osiguranja civila.

Sjeti se poznate narodne poslovice „Lakše je steći nego sačuvati“ i razmisli koliko ti osiguranje imovine može pomoći da sačuvaš ono što stekneš.

Bitni pojmovi

upitnik za pripremu ponude, ponuda osiguranja imovine, polisa osiguranja imovine, prijava štete po osiguranju imovine, subrogacija

Ponuda – izražavanje volje kojom se inicira sklapanje ugovora.

Ponuđač – lice koje daje ponudu za osiguranje svoje imovine.

5.2. Elementi osiguranja imovine – ponuda i polisa osiguranja imovine

Ugovor o osiguranju imovine zaključuje se na osnovu usmene ili pismene ponude ponuđača. Zaključen je kad ugovarači potpišu **polisu osiguranja**. Ponuda za osiguranje imovine može se dati usmeno i pismeno. U cilju pripreme ponude/polise osiguranja, vlasnik imovine popunjava **upitnik**.

Usmena ponuda za osiguranje imovine ne obavezuje ni ponuđača ni osiguravača. Ponuđača obavezuje **pismena ponuda** koju daje osiguravaču. Ako osiguravač u roku od osam dana (osim ako nije određen drugi rok) ne odbije ponudu, smatra se da je prihvatio ponudu i da je **ugovor o osiguranju imovine zaključen**. Osiguravač može da traži dopunu ili izmjenu ponude, pa će se kao dan prijema ponude smatrati dan kada osiguravač primi dopunjenu ili izmijenjenu ponudu.

Osiguravač je dužan da upozna lice koje ugovara osiguranje imovine sa **opštim i posebnim uslovima osiguranja imovine**, koji su sastavni dio ugovora, i da mu preda njihov tekst ukoliko nije štampan na samoj polisi.

Osigurani slučaj uvijek je budući, neizvjestan i nezavisan od isključive volje osiguranika. S tim u vezi, ugovor o osiguranju je ništav ako je u času njegovog zaključenja već nastao osigurani slučaj ili je bio u nastupanju. Ukoliko se dogodi više osiguranih slučajeva (jedan za drugim), za svaki od njih određuje se i isplaćuje naknada u potpunosti, bez umanjenja za iznos isplaćenih naknada. Ukoliko nastupi uništenje stvari – tzv. totalna šteta, ili kad se stvari po ugovoru o osiguranju smatraju uništenim, za tu stvar prestaje osiguranje.

Ugovor o osiguranju imovine zaključuje se na određenu **sumu osiguranja** koju odredi lice koje ugovara osiguranje imovine, u okvirima **posebnih uslova osiguranja, tarife premija ili zakonskih propisa**. Ugovor o osiguranju može da se zaključi sa određenim rokom trajanja i sa neodređenim rokom trajanja, kad se nastavlja iz godine u godinu.

U nastavku je dat **primjer kombinovanog osiguranja stana i stvari u stanu sa definisanom sumom osiguranja (limiti pokrića)** po metru kvadratnom (m²) stana za rizike koji su ovom polisom osigurani.

Primjer kombinovanog osiguranja stana i stvari u stanu sa definisanim limitima pokrića (suma osiguranja)

Ovom polisom osiguran je građevinski dio stana/kuće sa pripadajućom instalacijom (vodovodna, kanalizaciona, toplovodna i elektroinstalacija), bojama, oblogama i podovima, pokretnosti (namještaj i oprema), stakla na vratima i prozorima, odgovornost za štete pričinjene trećim licima i njihovim stvarima.

Opasnosti (rizici) od kojih ovo osiguranje štiti jesu: požar, udar groma, eksplozija, oluja, grad (tuča), pad letjelice, manifestacije i demonstracije, izliv vode iz instalacija, provalna krađa i razbojništvo, lom stakla na prozorima i vratima, lom pripadajućih instalacija stana, obijest i zla namjera trećih lica, odgovornost iz okvira korišćenja stana prema trećim licima i njihovim stvarima.

Minimalna osnovna suma osiguranja po m² iznosi 500 EUR, od čega je građevinska vrijednost objekta 400 EUR/m², a vrijednost stvari 100 EUR/m². Osnovna suma osiguranja predstavlja proizvod osnovne sume po m² i neto korisne površine stana.

Sume osiguranja definisane su za svaki rizik posebno, kao procenat od osnovne sume osiguranja. Sume osiguranja (limiti pokrića) po m², za rizike koji su ovom polisom osigurani, predstavljene su u sljedećoj tabeli (prema tarifi):

R. br.	Rizik	Predmet osiguranja	Suma osiguranja (limiti)	Iznos
1.	Požar i neke dr. opasnosti		100% od osnovne sume osiguranja	500 EUR po m ²
1.1.		građ. dio stana sa pripadajućim instalacijama i	80% od osnovne sume osiguranja	400 EUR po m ²
1.2.		stvari u stanu	20% od osnovne sume osiguranja	100 EUR po m ²
2.	Izliv vode iz vodovodnih i kanalizacionih cijevi	građ. dio stana sa pripadajućim instalacijama i stvari u stanu	10% od osnovne sume osiguranja	50 EUR po m ²
3.	Provalna krađa i razbojništvo	stvari u stanu	5% od osnovne sume osiguranja	25 EUR po m ²
4.	Lom stakla	staklo na vratima i prozorima stana	1% od osnovne sume osiguranja	5 EUR po m ²
5.	Lom instalacija	ugrađene instalacije u stanu	5% od osnovne sume osiguranja	25 EUR po m ²
6.	Obijest i zla namjera trećih lica	građ. dio stana sa pripadajućim instalacijama i stvari u stanu	5% od osnovne sume osiguranja	25 EUR po m ²
7.	Odgovornost prema trećim licima i/ili njihovim stvarima	odgovornost iz okvira korišćenja stana	5% od osnovne sume osiguranja	25 EUR po m ²

Prije nego dođe do isteka tekućeg perioda osiguranja (skadence) **osiguravač može da izmijeni uslove osiguranja imovine**, o čemu je dužan pismeno ili na drugi način da obavijesti osiguranika. U tom slučaju, po prijemu obavještenja, osiguranik ima pravo da otkáže ugovor o osiguranju. Međutim, ukoliko osiguranik ne otkáže ugovor o osiguranju, ugovor se mijenja u skladu sa izvršenim izmjenama u uslovima osiguranja, odnosno tarifama premija.

Kao i kod osiguranja motornih vozila, i osiguranje imovine poznaje bonus-malus sistem. Tako pod određenim uslovima osiguranik stiže **bonifikaciju (popust)** u vidu sniženja premije za sljedeći period, ili mu se povećava premija za sljedeći period u vidu **malusa**.

Osiguranik je dužan da plati **premiju osiguranja** prilikom zaključenja osiguranja: po pravilu odjednom, a može se platiti i u ratama u ugovorenim rokovima. Ako se premija ne plati u ugovorenom roku, može se zaračunati zatezna kamata.

U **polisi osiguranja imovine** (slika 5.2.1) navedeni su sljedeći elementi:

- ugovorne strane
- osigurana stvar
- rizik obuhvaćen osiguranjem
- trajanje osiguranja i period pokrića
- suma osiguranja ili da je osiguranje neograničeno
- premija
- datum izdavanja polise i
- potpisi ugovornih strana.

U vezi sa osiguranim slučajem, osiguranik je dužan da preduzme propisane, ugovorene i sve ostale mjere potrebne **da se spriječi nastupanje osiguranog slučaja**, a ukoliko osigurani slučaj nastupi, dužan je da preduzme sve što je u njegovoj moći da se ograniče štetne posljedice.

Osiguravač je obavezan da isplati naknadu osiguranja za štetu prozrokovanu nastankom osiguranog slučaja po odredbama opštih i posebnih uslova za onu vrstu osiguranja po kojoj je zaključen ugovor o osiguranju. Ako je ugovor zaključen **sa ugovorenim samopridržajem (franšiza)**, na osiguranika otpada dio štete u visini ugovorenog samopridržaja. Samopridržaj ili franšiza predstavlja sopstveni udio osiguranika u šteti, koji je kao novčani iznos ili procenat štete definisan ugovorom o osiguranju. Postoji odbitna i uslovna franšiza. Ukoliko osiguranik snosi dio štete u svakom slučaju, nezavisno od njene visine, radi se o **odbitnoj franšizi**. Ukoliko šteta u cjelosti pada na teret osiguranika, u slučaju da je ona niža od ugovorenog iznosa, riječ je o **uslovnoj franšizi**. Iako se korišćenjem franšize odstupa od načela punog obeštećenja u osiguranju, franšiza je uobičajena u praksi osiguranja. Njena je svrha da osiguranik preduzima sve da do štete ne

Ugovoreni samopridržaj (franšiza) – ugovor je zaključen tako da na osiguranika otpada dio štete, u visini ugovorenog samopridržaja.

dođe ili da ona bude što manja. S druge strane, osiguravač se oslobađa od visokih troškova po osnovu nadoknade sitnih šteta.

Broj polise: [redacted]
Saradnik/zastupnik: WVP d.o.o. za zastupanje
Kontakt telefon:
E-mail:

OBRAČUNSKA POLISA
Kombinovano osiguranje domaćinstva
Obračunski period od 17.12.2022. do 17.12.2023. godine

PODACI O UGOVARAČU OSIGURANJA / OSIGURANIKU

Ugovarač osiguranja:	[redacted]	Matični broj:	[redacted]
Adresa:	[redacted]		
Mjesto:	[redacted]		
Osigurani:	[redacted]	Matični broj:	[redacted]
Adresa:	[redacted]		
Mjesto:	[redacted]		

UGOVORNI ELEMENTI

Početak osiguranja:	17.12.2012	Istek osiguranja:		Trajanje osiguranja:	neodređeno
Predmet i mjesto osiguranja:	Kuća, P = 97.00 m ² , na adresi [redacted] Crna Gora, Opis objekta				
Izabrani paketi (objekat/stvari/nezgoda):	Ekskluziv/Ekskluziv/-				

I KOMBINOVANO OSIGURANJE DOMAĆINSTVA

Redni broj	Predmet osiguranja	Način osiguranja	Suma osiguranja (EUR)	Premija (EUR)
1.	Građevinski objekat: Nastanjena kuća			
1.1.	Osnovni rizici (1 m ² = 500 eur)	Na sumu osiguranja	48.500,00	21,83
1.2.	Izliv vode iz instalacija	Na I rizik	2.425,00	9,70
1.3.	Lom stakla	Na sumu osiguranja	485,00	7,28
1.4.	Lom instalacija	Na sumu osiguranja	7.275,00	21,83
1.4.4.	Doplatak za otkup učešća u šteti 20%			4,37
	Ukupna godišnja premija za osiguranje građevinskog objekta po svim navedenim rizicima			65,01
2.	Građevinski objekat – stvari u kući			
2.1.	Osnovni rizici	Na sumu osiguranja	14.550,00	6,55
2.2.	Izliv vode iz instalacija	Na I rizik	727,50	2,91
2.3.	Provalna krađa i razbojništvo	Na I rizik	2.910,00	23,28
2.3.4.	Doplatak za otkup učešća u šteti 20%			4,66
	Ukupna godišnja premija za osiguranje stvari domaćinstva po svim navedenim rizicima			37,40
3.	Pomoćni objekat – zgrada – garaža P = 13.00 m²			
3.1.	Osnovni rizici (1 m ² = 250 eur)	Na sumu osiguranja	3.250,00	1,46
	Ukupna godišnja premija za osiguranje pomoćnog objekta po svim navedenim rizicima			1,46
	Dodatna pokrića:			

UNIQA NEŽIVOTNO OSIGURANJE A.D.
Bul. Džordža Vašingtona 98/4, 81000 Podgorica
PIB: 02717557

Telefon: 020/ 444 700, Fax: 020/ 244 340
E-mail: info@uniqa.me
www.uniqa.me

25.11.2022 15:30:16 1/3

Slika 5.2.1. Primjer polise osiguranja imovine – UNIQA osiguranje

		Broj polise: ██████████	
1d.	Odgovornost za štete prčinjene trećim licima - Podaci o objektu	Na sumu osiguranja	1.455,00 11,64
1.4.d	Doplatak za otkup učešća u šteti 20%		2,33
Ukupna godišnja premija za Odgovornost za štete prčinjene trećim licima			13,97
		Ukupno premija:	117,84
	Popust za dinamiku plaćanja	10.00%	-9,79
	Popust na neodređeno trajanje	10.00%	-10,90
	Bonus 30%	30.00%	-26,45
	Ukupno popusti*:		-47,14
	Ukupno premija:		70,70
	Porez:		6,35
	I UKUPNO PREMIJA SA POREZOM:		77,05

*Maksimalno umanjeње premije po osnovu pripadajućih popusta je 40%

UKUPNO PREMIJA SA POREZOM I:	77,05
-------------------------------------	--------------

Premija osiguranja je obračunata za period od 17.12.2022 godine do 17.12.2023 godine u iznosu od 77,05 eur - dinamikom plaćanja godišnje. U premiju je uračunat porez u iznosu od 9%.

Polisa je urađena prema uslovima osiguranja: Opšti uslovi za osiguranje imovine od 18.06.2008. godine, Posebni uslovi za kombinovano osiguranje stanova ili kuća i stvari u njima i članova domaćinstva od posljedica nesrećnog slučaja od 07.12.2016. godine

Klauzule:

Obaveza osiguravača iz ugovora o osiguranju počinje po isteku 24-og časa dana koji je u ugovoru o osiguranju naveden kao početak osiguranja, ali nikako prije isteka 24-og časa dana kada je Ugovarač osiguranja uplatio ugovorenu premiju ili ugovoreni dio premije osiguranja, a prestaje 24-og časa onog dana koji je na ugovoru o osiguranju označen kao istek osiguranja (shodno članu 1010 stav 1 Zakona o obligacionim odnosima: („SL RCG br. 47/08“).

Ugovarač osiguranja je dužan da plati premiju odnosno prvu ratu premije, ukoliko je ugovoreno plaćanje premije na rate, prilikom zaključivanja ugovora o osiguranju, a ostale rate u ugovorenim rokovima.

Potpisom polise ugovarač osiguranja/osiguranik potvrđuje da je primio naznačene uslove i fakturu koji predstavljaju sastavni dio ugovora o osiguranju.

Osiguravač zadržava pravo ispravke računskih i drugih grešaka.

Ugovarač osiguranja/osiguranik je saglasan da osiguravač može vršiti obradu ličnih podataka koje pribavi po osnovu ovog ugovora o osiguranju, kao i da iste može proslijediti na obradu povezanom pravnom licu, odnosno pravnom licu angažovanom u cilju obavljanja poslova koji su u vezi sa predmetnim ugovorom o osiguranju.

Osiguravač se obavezuje da će pri obradi podataka koje je dobio od Ugovarača osiguranja postupiti u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti podataka o ličnosti.

Ugovarač osiguranja/osiguranik garantuje za tačnost i valjanost podataka koje je u vezi sa zaključenjem Ugovora o osiguranju dao Osiguravaču, te se obavezuje da će o svakoj promjeni podataka relevantnoj za predmetni ugovor u roku od 15 (petnaest) dana pismeno obavijestiti Osiguravača. U protivnom, Ugovarač osiguranja snosi svu eventualno nastalu štetu.

Ugovorne strane su saglasne da će u međusobnoj komunikaciji koristiti adrese naznačene u ovoj polisi. U slučaju izmjene adresa, ugovorne strane su saglasne da su u obavezi da pismeno obavijeste drugu stranu, uz obavezu Ugovarača osiguranja da navede i polise na koje se odnosi predmetna izmjena.

U slučaju da se u međusobnoj komunikaciji koristi preporučena poštaljka koju druga ugovorna strana ne primi iz bilo kog razloga koji ne spada u višu silu, ugovorne strane su saglasne da otposljanje preporučene pošiljke za koju nije izvršen prijem ima isto pravno dejstvo kao i uredno uručenje preporučene pošiljke drugoj ugovornoj strani.

Ovom polisom ugovoren je asistentijski servis "Kućna asistencija". Kontakt centar Coris Assistance doo je dostupan 24h dnevno, 7 dana u nedjelji, u zemlji i inostranstvu na telefonski broj: 020-444-777

Danilovgrad, 25.11.2022

UNIQA NEŽIVOTNO OSIGURANJE A.D.
Bul. Džordža Vašingtona 98/4, 81000 Podgorica
PIB: 02717557

Telefon: 020/ 444 700, Fax: 020/ 244 340
E-mail: info@uniqa.me
www.uniqa.me

25.11.2022 15:30:16

2/3

Slika 5.2.1. Primjer polise osiguranja imovine – UNIQA osiguranje

Broj polise: [blurred]

Dokument važi sa elektronskim pečatom i potpisom

[blurred signature]

Za osiguravača

UNIQA NEŽIVOTNO OSIGURANJE A.D.
Bul. Džordža Vašingtona 98/4, 81000 Podgorica
PIB: 02717557

Telefon: 020/ 444 700, Fax: 020/ 244 340
E-mail: info@uniqa.me
www.uniqa.me

25.11.2022 15:30:15

3/3

Slika 5.2.1. Primjer polise osiguranja imovine – UNIQA osiguranje

Kad nastane osigurani slučaj, osiguranik je obavezan da obavijesti osiguravača o nastupanju osiguranog slučaja odmah po saznanju, a najdalje u roku od tri dana od kada je to saznao. U nastavku je dat **obrazac prijave štete po osiguranju imovine** (slika 5.2.2).

Molimo Vas da odgovorite na sva pitanja koja se tiču štete koju ste imali kako biste nam omogućili brže rješavanje Vašeg zahtjeva.

PRIJAVA ŠTETE PO OSIGURANJU IMOVINE

Podaci o ugovaraču osiguranja	
Ime i prezime (firma) ugovarača osiguranja	
Broj police osiguranja	
JMBG/OIB	
Adresa	
Kontakt telefon i email	
Da li je ugovarač osiguranja vlasnik osiguranog objekta? Ukoliko nije, navedite ime i prezime (firmu), te kontakt vlasnika objekta.	
Podaci o štetnom događaju	
Adresa osiguranog objekta	
Datum i vrijeme nastanka štetnog događaja	
Da li je štetni događaj prijavljen policiji? Ukoliko jeste, navedite kojoj policijskoj upravi.	
Da li je za štetni događaj odgovorna treća osoba?	
Da li je štetnim događajem oštećena i treća osoba? Ukoliko jeste, navedite ime i prezime, te kontakt telefon.	
Koliko iznosi, po Vašem mišljenju, približna visina štete u konvertibilnim markama?	
Molimo Vas navedite način nastanka i tok štetnog događaja, te obim oštećenja.	

Slika 5.2.2. Primjer obrasca za prijavu štete po osiguranju imovine – Grawe osiguranje

Koje osigurane stvari su uništene, oštećene ili otuđene?	
--	--

1 / 2

Svojevoljno i pod punom moralnom, materijalnom i krivičnom odgovornošću izjavljujem da su sve gore navedene informacije istinite i potpune, te da ću snositi sve zakonske posljedice u slučaju neistinitih i/ili nepotpunih informacija. Upoznat sam sa pravom GRAWE osiguranja na naplatu regresnih potraživanja prema trećim licima odgovornim za nastanak štetnog događaja.

Da li ste saglasni da se informacije o cjelokupnom predmetu, te obradi istog, mogu ustupiti zastupniku? Ukoliko jeste, molimo Vas da navedete ime i prezime zastupnika kojem će se ove informacije ustupiti.

Punomoć

Svojim potpisom opunomoćujem GRAWE osiguranje d.d. Sarajevo za prikupljanje akata svih sudskih, izvršnih, te drugih organa vlasti, relevantnih za obradu ovoga zahtjeva.

Datum i mjesto podnošenja prijave	
Potpis podnosioca prijave	
Potpis ovlaštenog primaoca prijave	
Datum dospjeća u Odjel šteta	

Slika 5.2.2. Primjer obrasca za prijavu štete po osiguranju imovine – Grawe osiguranje

Subrogacija – isplatom naknade štete osiguraniku, sva osiguranikova prava prema licu, koje je po bilo kom osnovu odgovorno za štetu, prelaze na osiguravača.

Osiguravač je dužan, najkasnije u roku od tri dana od prijave nastalog osiguranog slučaja, da pristupi **utvrđivanju i procjeni štete**. Ukoliko to ne učini, osiguranik može početi otklanjanje štete, uz uslov da se prethodno komisijски utvrdi uzrok nastanka osiguranog slučaja i obim oštećenja.

Utvrđivanje i procjenu štete vrše zajedno osiguranik i osiguravač, odnosno njihovi ovlašćeni predstavnici. Za slučaj da se osiguranik ne složi sa utvrđenim uzrokom i procjenom štete, može zatražiti da utvrđivanje i procjenu štete izvrši **vještak**. U tom slučaju, obje ugovorne strane imenuju svog vještaka. Treći vještak se imenuje i daje svoje mišljenje samo u slučaju kada su nalazi prve dvojice vještaka različiti.

Kada osiguravač isplati naknadu iz osiguranja, sva osiguranikova prava prema licu koje je po bilo kom osnovu odgovorno za štetu prelaze na osiguravača – **subrogacija**, po samom zakonu – do visine isplaćene naknade. Ukoliko ne bi postojala subrogacija, onda bi lice koje je prouzrokovalo štetu (štetnik) bilo oslobođeno od bilo kakvih obaveza. Definisano je da prelaz prava sa osiguranika na osiguravača ne može biti na štetu osiguranika. U slučaju da je iz bilo kog razloga naknada štete niža od štete koju je osiguranik pretrpio, osiguranik ima pravo da iz sredstava odgovornog lica isplati ostatak naknade, prije osiguravača. Postoje i izuzeci od pravila o subrogaciji: ako je lice koje je prouzrokovalo štetu u bliskom srodstvu sa osiguranikom ili živi u istom domaćinstvu sa osiguranikom, ili za čije postupke osiguranik odgovara itd. Ako je neko od ovih lica bilo osigurano od odgovornosti, osiguravač može da zahtijeva naknadu iznosa koji je isplatio osiguraniku od njegovog osiguravača.

Pitanja i zadaci

1. Objasni razliku između usmene i pismene ponude za osiguranje imovine.
2. Na primjeru originalnog obrasca prepoznaj osnovne elemente polise osiguranja imovine i pojasni ih.
3. Koje radnje osiguranik treba da preduzme prije, a koje poslije nastupanja osiguranog slučaja?
4. Razgraniči pojmove odbitne i uslovne franšize, i pojasni obaveze osiguranika i osiguravača u oba slučaja ugovorenog samopridržaja/franšize.
5. Istakni svrhu pravila o subrogaciji i objasni izuzetke od njega.

5.3. Postupak u slučaju otkaza ili izmjene ugovora (polise) osiguranja imovine

Ukoliko ugovorom o osiguranju imovine nije definisan rok trajanja osiguranja, svaka ugovorna strana **može raskinuti ugovor danom isteka tekuće godine osiguranja**. O tome mora obavijestiti drugu stranu pismenim putem najmanje tri mjeseca prije isteka tekuće godine osiguranja.

Tokom trajanja perioda osiguranja može doći **do otkaza ili izmjene ugovora o osiguranju imovine**.

U slučaju da je ugovor o osiguranju zaključen na rok duži od pet godina, svaka ugovorna strana može, uz otkazni rok od šest mjeseci, pismeno izjaviti drugoj strani da raskida ugovor. Ukoliko raskine ugovor zaključen na duže od pet godina, korisnik osiguranja obavezan je da plati razliku premije koja mu je odobrena na ime popusta za višegodišnje trajanje osiguranja.

U slučaju da osiguravač izmijeni uslove osiguranja, u obavezi je da pismeno ili na drugi način obavijesti korisnika osiguranja prije nego što istekne skadencija (tekući period osiguranja). Po prijemu obavještenja, korisnik osiguranja ima pravo da **otkaže ugovor**, koji prestaje da važi istekom tekuće godine osiguranja. U slučaju da korisnik osiguranja ne otkáže ugovor, početkom sljedećeg perioda osiguranja **ugovor se mijenja – saglasno izmjenama u uslovima osiguranja**, odnosno tarifama premija.

Obaveza je korisnika osiguranja imovine da prilikom zaključenja ugovora **prijavi osiguravaču sve okolnosti koje su relevantne za ocjenu rizika**. Radi se o okolnostima koje su korisniku osiguranja poznate ili mu nijesu mogle ostati nepoznate. U slučaju da je korisnik osiguranja namjerno podnio netačnu prijavu ili prećutao određene okolnosti značajne za procjenu rizika, **osiguravač ima pravo da otkáže zaključeni ugovor o osiguranju imovine**. U tom slučaju, osiguravač zadržava premije koje su naplaćene i ima pravo da zahtijeva isplatu premije koja se odnosi na period osiguranja u kome je zahtijevao otkaz ugovora. Pravo osiguranja da otkáže zaključeni ugovor prestaje ako osiguravač nije, u roku tri mjeseca od dana saznanja za navedeno, obavijestio korisnika osiguranja da namjerava da koristi to pravo.

Ako korisnik osiguranja nije namjerno podnio netačnu prijavu ili nije namjerno propustio da pruži potrebno obavještenje, **osiguravač može da raskine ugovor** (u roku od mjesec dana) ili da **predloži povećanje premije** srazmjerno većem riziku. U prvom slučaju, ugovor prestaje da važi u roku 14 dana od izjave o raskidu, dok u drugom slučaju raskid

Sjeti se stare izreke „Poverenje je kao ljubav, ono se ne može zadobiti silom“ i razmisli o povjerenju kao faktoru stabilnog ugovornog odnosa.

Bitni pojmovi

otkaz ugovora, izmjena ugovora o osiguranju imovine, raskid ugovora po zakonu

Raskid ugovora – ugovor više ne proizvodi pravna dejstva.

Odgovoran odnos i povjerenje ugovornih strana neophodan je uslov za dobro izvršenje ugovora.

ugovora nastupa ukoliko korisnik osiguranja u roku od 14 dana nije prihvatio nove uslove. U slučaju da dođe do raskida ugovora, osiguravač je dužan da vrati dio premije do kraja perioda osiguranja.

Međutim, ukoliko su osiguravaču u momentu zaključenja ugovora bile poznate ili mu nijesu mogle ostati nepoznate okolnosti koje su bile relevantne za ocjenu rizika, osiguravač **ne može koristiti pravo raskida ugovora**, pozivajući se na netačnost prijave ili prećutkivanje od strane korisnika osiguranja. Isto pravo osiguravač ne može koristiti ako je saznao za te okolnosti za vrijeme trajanja osiguranja a nije se koristio zakonskim ovlašćenjima.

S druge strane, za slučaj da se poslije zaključenja ugovora o osiguranju smanji rizik, osiguranik ima pravo da zahtijeva odgovarajuće smanjenje premije, računajući od dana kad je osiguravača obavijestio o smanjenju rizika. Ukoliko se osiguravač ne saglasi, **osiguranik ima pravo da raskine ugovor**.

Istovremeno, osiguranik je u obavezi da osiguravača obavijesti o svakoj promjeni okolnosti koja može biti od značaja za ocjenu rizika. Bez odlaganja ga mora obavijestiti o povećanju rizika usljed nekog njegovog postupka, odnosno u roku od 14 dana ako se to desi bez njegovog učešća. U slučaju da je došlo do takvog povećanja rizika zbog kojeg osiguravač ne bi zaključio ugovor (da je rizik postojao u momentu njegovog zaključenja), on **može da raskine ugovor**. Ukoliko je povećanje rizika toliko da zahtijeva povećanje premije, osiguravač može osiguraniku samo predložiti novu stopu premije. Ako se osiguranik ne saglasi sa predlogom osiguravača u roku od 14 dana, **ugovor**

se raskida po sili zakona. Ako se ugovor ne raskine, osiguravač ne može više od korisnika osiguranja zahtijevati novu stopu premije ili raskinuti ugovor ukoliko to pravo nije iskoristio u roku od mjesec dana od saznanja za promjenu (uvećanje) rizika ili je prije tog roka primio premiju osiguranja, izvršio naknadu štete osiguranog slučaja itd.

Korisnik osiguranja u obavezi je da preduzme sve propisane i ugovorene mjere da bi spriječio da se osigurani slučaj desi, odnosno da ograniči štetne posljedice usljed dešavanja osiguranog slučaja. U slučaju da osiguranik ne ispuni ovu obavezu, a za to ne postoji opravdani razlog, osiguravač **ima pravo da umanja svoju obavezu u odnosu na osiguranika** za iznos štete koji je uvećan zbog neizvršavanja obaveze osiguranika.

Ukoliko korisnik osiguranja (ili neko drugo zainteresovano lice) ne plati premiju osiguranja do dospelosti, ugovor o osiguranju imovine **prestaje po zakonu**, po isteku 30 dana od dana kad je osiguraniku uručeno preporučeno pismo sa obavještenjem o dospelosti premije (ali ne prije nego što protekne 30 dana od dospelosti premije).

Ukoliko se jedna strana posluži prevarom i ugovori sumu osiguranja veću od stvarne vrijednosti osigurane stvari, druga strana **može tražiti poništenje ugovora**. Međutim, ako u tom slučaju nijedna strana nije postupila nesavjesno, ugovor ostaje na snazi – suma osiguranja se snižava (do iznosa stvarne vrijednosti osiguranih stvari), a premija osiguranja se srazmjerno tome smanjuje za tekući period.

Pitanja i zadaci

1. Razmotri okolnosti pod kojima osiguravač može da izmijeni uslove zaključenog osiguranja.
2. Razgraniči posljedice namjerne netačne prijave ili zaobilaženja okolnosti od strane osiguranika, značajnih za procjenu rizika od strane osiguravača.
3. Na konkretnom primjeru pojasni situaciju kada osiguravač ne može koristiti pravo raskida ugovora, pozivajući se na netačnost prijave ili prećutkivanje određenih okolnosti od strane korisnika osiguranja.
4. Razmotri situacije u kojima osiguravač ima pravo / nema pravo da umanja svoju obavezu u odnosu na osiguranika, za slučaj da osiguranik nije/jeste preduzeo sve propisane i ugovorene mjere kako bi spriječio da se osigurani slučaj desi.
5. Raspitaj se kod prijatelja i poznanika o individualnim iskustvima i razlozima raskida ili izmjene ugovora o osiguranju imovine.

Različite su okolnosti zbog kojih može doći do raskida ugovora (polise) o osiguranju imovine.

Sažetak

Osnovna svrha imovinskog osiguranja jeste obezbjeđenje od štete na stvarima, odnosno nadoknada ekonomskog gubitka koji bi mogao nastati zbog mogućnosti ostvarenja rizika kojima je imovina izložena. Osim osiguranja stvari i imovinskih interesa, u širem smislu posmatrano, u osiguranje imovine spada i transportno osiguranje. Osnovna načela imovinskog osiguranja su: naknada štete iz imovinskog osiguranja ne može da bude veća od stvarno nastale štete; prava iz imovinskog osiguranja može da ima samo lice koje je u trenutku nastanka štete imalo materijalni interes da se šteta ne dogodi.

U praksi društava za osiguranje, izvršena je podjela imovinskih osiguranja na dvije velike grupe: osiguranje civila i osiguranje industrije. Osiguranje civila obuhvata osiguranje: od opasnosti požara i nekih drugih opasnosti, od opasnosti provalne krađe i razbojništva, stakla od loma, različitih priredbi od atmosferskih padavina, stvari sajamskih izlagača, stambenih pokretnosti itd. Osigurani rizici kod civilnog osiguranja jesu osnovni i dopunski rizici.

Najznačajniji vidovi osiguranja industrije jesu osiguranja: od loma i nekih drugih opasnosti, mašina od loma, objekata u izgradnji, objekata i opreme u montaži, od prekida rada usljed požara i drugih opasnosti. Dodatno, u vidove osiguranja industrije ubraja se i osiguranje od odgovornosti iz djelatnosti, osiguranje filmskih preduzeća, skladištene robe u hladnjačama, imovine u jamama rudnika, računara, procesora i sličnih uređaja, imovine elektroprivrednih preduzeća, garancijsko osiguranje itd.

Ugovor o osiguranju zaključuje se na osnovu usmene ili pismene ponude ponuđača koja se može dati usmeno i pismeno. Zaključen je kad ugovarači potpišu polis osiguranja. Osiguravač je dužan, najkasnije u roku tri dana od prijave nastalog osiguranog slučaja,

da pristupi utvrđivanju i procjeni štete. Kada osiguravač isplati naknadu iz osiguranja, sva osiguranikova prava prema licu koje je po bilo kom osnovu odgovorno za štetu, prelaze na osiguravača – subrogacija, po samom zakonu, do visine isplaćene naknade.

Tokom trajanja perioda osiguranja može doći do otkaza ili izmjene ugovora o osiguranju imovine saglasno izmjenama u uslovima osiguranja.

Zadatak za rad u grupi

Cilj zadatka

Razvoj kulture diskutovanja i kritičkog mišljenja.

Na posebnom času organizujte diskusiju na temu: Za i protiv osiguranja imovine. Neka polovina odjeljenja iznosi argumente 'za' osiguranje imovine. Druga polovina pažljivo sluša i na iznijete argumente iznosi argumente 'protiv' osiguranja imovine.

Prije početka diskusije treba dati 10 min učenicima/učenicama da razmisle o temi. Nastavnik/nastavnica daje riječ i ograničava učešće u diskusiji svakog učenika na 5 min. Najprije diskutuje polovina učenika koja treba da izloži argumente 'za', a potom ona koja kritikuje takve stavove.

Preporuka je da se, kao podrška argumentaciji, eventualno koriste primjeri iskustava članova porodice, prijatelja, poznanika.

Za ovu diskusiju treba planirati jedan ili dva časa. Po završetku diskusije jedan učenik/učenica zadužuje se da napravi rezime zaključaka diskusije na poster-prezentaciji, koja će biti istaknuta u učionici na vidnom mjestu.

6

Nije toliko važno da čovjek ima precizan švajcarski sat, koliko je važno da je orijentisan u vremenu u kome živi.

Gustav Krklec (hrvatski književnik)

OSIGURANJE TRANSPORTA U DOMAĆEM I MEĐUNARODNOM PREVOZU

U ovom poglavlju saznaćeš:

- što obuhvata pojam transportnog osiguranja
- o kriterijumima za podjelu osiguranja transporta
- o fazama razvoja transportnog osiguranja kroz istoriju
- koje su osnovne karakteristike kasko i kargo osiguranja transporta
- o mogućim rizicima kod transportnog osiguranja
- o osnovnim elementima osiguranja transporta
- koji su mogući razlozi prestanka ili izmjene ugovora o osiguranju transporta
- o prenosu prava iz ugovora o osiguranju transporta.

Po usvajanju sadržaja ovog poglavlja bićeš sposoban/sposobna da sprovedeš postupak osiguranja transporta u

domaćem i međunarodnom prevozu u skladu sa važećim pravilima.

Poveži misao Leonarda da Vinčija, italijanskog slikara: „Baš kao što hrabrost ugrožava život, isto tako ga strah štiti“ sa mnogobrojnim izazovima i rizicima u životu. Razmisli o tome koliko nas strahovi sputavaju i čine život manje kvalitetnim.

Bitni pojmovi

transportno osiguranje, kasko osiguranje, kargo osiguranje, transportni rizici

Ordonans – uredba, odredba, odluka, propis, rješenje.

6.1. Pojam i vrste osiguranja transporta, transportni rizici

Transportno osiguranje je najstarija vrsta osiguranja. Kao takvo, ono predstavlja istorijski izvor svih ostalih vrsta osiguranja. Posmatrano sa ekonomskog stanovišta, ovaj vid osiguranja je najkompleksniji i najvažniji.

Ova vrsta osiguranja u neposrednoj je vezi sa robnim prometom, odnosno sa spoljnom trgovinom. Tokom transporta imovina je neprekidno izložena uticaju **raznih vrsta rizika** (prirodne sile, tehnički nedostaci, ljudske greške itd.). Transportno osiguranje obuhvata:

- osiguranje prevoznih sredstava
- osiguranje robe u prevozu
- osiguranje od odgovornosti prevoznika i
- osiguranje drugih interesa u transportu.

datak

Prva faza razvoja transportnog osiguranja obuhvata početne (primitivne) oblike osiguranja tokom robovlasništva i feudalističkog društveno-ekonomskog poretka, i proteže se sve do prvih samostalnih ugovora o transportnom osiguranju krajem srednjeg vijeka.

Tragove pomorskog osiguranja (kao dijela transportnog osiguranja) nalazimo u Lombardiji, a prvi sačuvani ugovor o osiguranju pronađen je u đenovskom notarskom arhivu i datira još iz 1347. godine.

Ozbiljan razvoj pomorskog osiguranja odvijao se u Italiji, odakle se brzo proširio na evropske države (Španija, Portugalija, Engleska, Francuska, Holandija...). Prvi zakon iz oblasti pomorskog osiguranja donijet je u Barseloni i Firenci u prvoj polovini 16. vijeka – barselonska i florentinska ordonansa. U Dubrovačkoj republici – koja je tokom 15. i 16. vijeka doživjela procvat trgovine, brodogradnje i osiguranja – davne 1568. godine donijet je najsveobuhvatniji zakon o pomorskom osiguranju.

Krajem 17. vijeka Edvard Lojd je u Londonu (u blizini rijeke Temze) otvorio kafanu „Lloyd’s Coffee House“, koja je postala glavno mjesto okupljanja mornara, trgovaca, brodovlasnika. U toj su se kafani počeli zaključivati prvi poslovi iz pomorskog osiguranja.

U kafani „Lloyd's Coffee House“ davne 1687. raspravljalo se o mnogim pitanjima u vezi sa pomorskim osiguranjem.

Transportno osiguranje ima **obeštećujući karakter**, kao i sve ostale vrste imovinskog osiguranja. To je štetovno osiguranje utvrđenog imovinskog interesa za transportno sredstvo ili transportno dobro koje se osigurava od raznih vidova opasnosti tokom kretanja ili tokom pripreme za kretanje.

Transportno osiguranje ima osnovne karakteristike bilo kojeg drugog imovinskog osiguranja, i to:

- Osiguranik ne može da zahtijeva od osiguravača plaćanje štete veće od iznosa štete.
- Osiguranik nema pravo da zahtijeva od više osiguravača naknadu štete koja bi u ukupnom iznosu bila veća od visine štete koju je pretrpio usljed osiguranog slučaja.
- U slučaju da je neko treće lice odgovorno za nastupanje osiguranog slučaja, korisnik osiguranja nema pravo da po osnovu iste štete ostvari naknadu po osnovu osiguranja i naknadu po osnovu odgovornosti za štetu.
- Isplatom naknade štete, prava korisnika osiguranja u odnosu na lice koje je odgovorno za nastupanje osiguranog slučaja, prelaze na osiguravača.

Osnovna podjela transportnog osiguranja:

- kasko osiguranje – osiguranje prevoznih sredstava u pomorskom, riječnom i avionskom saobraćaju

Hull Insurance – engl. termin za sve vrste kasko osiguranja.

Cargo Insurance – engl. termin za osiguranje robe u prevozu, odnosno kargo osiguranje

Štetovno osiguranje – ima za cilj da se osiguranikova materijalna situacija dovede u stanje koje je postojalo prije štetnog događaja.

- kargo osiguranje – osiguranje robe u pomorskom, riječnom, avionskom, željezničkom, kamionskom i poštanskom saobraćaju
- osiguranje od odgovornosti.

Osiguranje transportnih sredstava (kasko) označava osiguranje brodova i drugih transportnih sredstava od opasnosti kojima su izloženi (udar, sudar, požar, potonuće, nasijedanje). Vazduhoplovi se osiguravaju od opasnosti u vezi sa letom i redovnom eksploatacijom. Na sličan način mogu se osigurati i druga transportna sredstva u eksploataciji.

Kargo osiguranje (cargo) podrazumijeva osiguranje u transportu robe koja se prevozi iz jednog mjesta u drugo, bilo kojom vrstom prevoznog sredstva.

Osiguranjem robe u prevozu ostvarujete potpunu zaštitu robe od mnogobrojnih opasnosti koje prate robu u transportu.

Osiguranje od odgovornosti podrazumijeva osiguranje prevoznika od odgovornosti za štetu na robi primljenoj na prevoz i osiguranje od odgovornosti za štetu nanijetu trećim licima. Neke od ovih odgovornosti spadaju u kategoriju obaveznih osiguranja, a neke u dobrovoljno osiguranje.

Transportno osiguranje se **prema osnovnim obilježjima** dijeli:

- Prema vrsti interesa: kasko osiguranje i kargo osiguranje;
- Prema putevima samog transporta: pomorsko, kopneno, vazdušno, riječno, osiguranje poštanskih pošiljaka, kombinovano transportno osiguranje, osiguranje kredita, osiguranje cjevovodnog transporta;

- Prema trajanju osiguranja: kasko osiguranje (osiguranje jednog putovanja i osiguranje na vrijeme), kargo osiguranje (osiguranje jedne pošiljke i generalno osiguranje svih pošiljaka u određenom periodu).

Transportni rizici predstavljaju rizike kojima su za vrijeme prevoza izložena transportna sredstva i roba. Osnovne kategorije tih rizika su:

- osnovni rizici
- dopunski rizici
- štete usljed mana i prirodnih svojstava robe
- ratni i politički rizici.

U **osnovne transportne rizike** ubrajamo saobraćajne nezgode (sudari, udari, prevrnuće, nasukavanje, potonuće, iskliznuće, rušenje mostova i tunela, pad letilica). Pored ovih rizika, u grupu osnovnih rizika ubrajamo elementarne nepogode (oluja, poplava, zemljotres, sniježna lavina, talasi), kao i požare.

Osiguranje osnovnih transportnih rizika nije dovoljno da zaštiti transportna sredstva i robu tokom prevoza od nepredvidljivih okolnosti, čije nastajanje može dovesti do njihovog oštećenja ili potpunog uništenja. Zato korisnici transportnog osiguranja pribjegavaju osiguranju **dopunskih transportnih rizika**. Dopunski transportni rizici uključuju krađu ili neisporuku, manipulativne rizike i ostale dopunske rizike. Uz rizik od krađe, osigurava se rizik od neisporuke, koji je lakše dokazati od krađe (jer se ne utvrđuje uzrok manjka). Ako dođe do nastajanja ovog rizika, evidentan je manjak na robi. Manipulativni rizici odnose se na rizike prilikom manipulacije robom – utovar, istovar, pretovar.

Osnovni transportni rizici – ugovorom o osiguranju redovno osigurani rizici.

Manipulativni transportni rizici – rizici čije nastajanje uzrokuje brojne štete.

Iskliznuće transportnog sredstva spada u grupu osnovnih transportnih rizika, koji se redovno osigurava.

Ostali dopunski rizici odnose se na curenje tečnosti (koja se prevozi u tankerima), tzv. brodsko znojenje (kondenzacija vodene pare u skladištu broda), pokisnuće, rđu itd.

Osiguranjem manipulativnih rizika korisnik transportnog osiguranja se osigurava od loma robe, curenja, oštećenja ambalaže, rasipanja robe itd.

U grupu transportnih rizika ubrajaju se i štete usljed mana ili prirodnog svojstva robe. Riječ je o šteti do koje na robi dolazi bez uticaja spoljnih faktora, a kao proizvod mana ili prirodnih svojstava robe. Uzrok mana na robi mogu biti okolnosti tokom ili poslije proizvodnje, odnosno prepravke robe, usljed neadekvatne ambalaže itd. Tu su i rizici nastali usljed prirodnog svojstva robe, poput normalnog kala i rastura, kvara zbog prisustva mikroorganizama/insekata, korozija zbog uobičajene vlage u atmosferi, samozapaljenje, eksplozija itd. S obzirom na to da je nastajanje ovih rizika izvjesno, oni nijesu pokriveni osiguranjem osim ukoliko se posebno ne ugovore (uz dodatnu premiju).

Zabrana isplavljanja broda pripada grupi ratnih i političkih rizika.

Ratni i politički rizici uključuju rizike kao što je dejstvo mina, torpeda, raznih ratnih oruđa, rizike štrajka, kao i političke rizike (npr. zapljena robe od stranih vlasti, zabrana isplovljavanja broda, zadržavanje prevoznog sredstva i robe). Ratni rizici osiguravaju se u ratnim i mirnodopskim uslovima.

Pitanja i zadaci

.....

1. Pojasni obeštećujući karakter transportnog osiguranja i razgraniči osnovne karakteristike transportnog osiguranja koje ga svrstavaju u imovinsko osiguranje.
2. Razmotri osnovnu podjelu transportnog osiguranja.
3. Na primjeru pojedinih transportnih rizika, uoči razliku između osnovnih i dopunskih transportnih rizika.
4. Protumači razloge zbog kojih transportni rizici, u koje se ubrajaju štete usljed mana ili prirodnog svojstva robe, nijesu obuhvaćeni transportnim osiguranjem.
5. Razmisli o širim posljedicama ratnih i političkih rizika kod osiguranja transporta – kako oni mogu da utiču na političku situaciju, diplomatske odnose među zemljama, međunarodnu trgovinu itd. Na posebnom času diskutujte o ovome.

Protumači riječi Menandara, starogrčkog komediografa: „Kod svih stvari za uspjeh je presudan pravi trenutak.“ Razmisli o značaju pravog trenutka u djelatnosti osiguranja.

Bitni pojmovi

ponuda, ugovor o osiguranju, polisa osiguranja, list pokrića, certifikat, slip i *cover note*

Ugovarač osiguranja – može da zaključi ugovor o osiguranju za svoj račun, za račun trećeg lica ili za račun neodređenog lica (osiguranje „za račun koga se tiče“). Neka prava (npr. englesko) ne prave razliku između ugovarača osiguranja i osiguranika, pa se lice koje zaključuje ugovor i/ili ima pravo na naknadu štete naziva *assured*.

6.2. Elementi osiguranja transporta – ponuda i polisa osiguranja

Ugovor o transportnom osiguranju definiše sva prava i obaveze za određeni posao u međunarodnom transportu roba. Tim ugovorom osiguranik, shodno uslovima osiguranja, preuzima obavezu plaćanja premije osiguranja, a osiguravač obavezu isplate naknade štete osiguraniku (ili trećem licu) ukoliko dođe do nastajanja osiguranog slučaja. **Subjekti transportnog ugovora** su osiguravač, ugovarač osiguranja i osiguranik.

Da bi se zaključio ugovor, potrebno je **podnošenje ponude o transportnom osiguranju** koja mora da uključi bitne elemente uslova osiguranja. To su: predmet osiguranja, vrijednost predmeta koji se osiguravaju, suma osiguranja, osigurani iznos, rizici koji se osiguravaju, trajanje perioda osiguranja, premija osiguranja, franšiza. Ponudu može da dostavi osiguravač, ugovarač osiguranja ili sam osiguranik.

Specifičnost sklapanja ugovora o transportnom osiguranju jeste razlika između vremena zaključenja ugovora i vremena snošenja rizika. Ovo iz jednostavnog razloga što roba koja je predmet osiguranja u momentu zaključenja ugovora još nije izložena dejstvu određenih rizika. S tim u vezi, postoje četiri tipa ugovora o osiguranju transporta:

- ugovor na vrijeme – karakterističan za osiguranje brodova na određeno vrijeme, kada se pravi „polisa na vrijeme“ (*time polices*)
- ugovor na putovanje – karakterističan za osiguranje robe za vrijeme prevoza na određenoj relaciji, koja se utvrđuje ugovorom
- ugovor prema vrijednosti robe – ugovorena je maksimalna vrijednost robe koja se prevozi, bez obzira na prevozno sredstvo i broj putovanja
- ugovor prema količini robe – vrijednost osigurane robe iskazuje se njenom količinom.

Trajanje ugovora o transportnom osiguranju određuje se početkom i završetkom obaveze snošenja rizika koji su osigurani.

Karakteristična načela ugovora o transportnom osiguranju jesu načelo obeštećenja i načelo maksimalno dobre volje. **Načelo obeštećenja** podrazumijeva da korisnici transportnog osiguranja mogu biti samo lica koja imaju opravdan materijalni interes na osiguranim predmetima. Samo lica koja su pretrpjela materijalnu štetu mogu zahtijevati naknadu štete, a samo predmeti koji imaju vrijednost mogu biti predmet transportnog osiguranja. **Načelo maksimalno dobre volje** podrazumijeva poštovanje principa maksimalno dobre volje pri zaključenju ugovora, tokom trajanja ugovora, kao i kod likvidacije štete. Nepoštovanje ovog načela strogo se sankcioniše.

Najčešći je vid zaključenja ugovora o transportnom osiguranju pismenim putem. Prilikom zaključenja ugovora izdaje se **polisa osiguranja**, čime se potvrđuje da je ugovor o transportnom osiguranju zaključen (sklopljen).

Osnovni elementi polise osiguranja transporta su:

- ugovorne strane
- predmet osiguranja
- rizik/rizici obuhvaćeni osiguranjem
- trajanje osiguranja i vrijeme pokrića
- suma osiguranja
- premija osiguranja
- datum izdavanja polise
- potpisi ugovornih strana
- bonus-malus sistem i dr.

U osiguranju transporta postoji **nekoliko vrsta polisa osiguranja**, i to: generalna/opšta, pojedinačna, uvozna, izvozna, taksirana i netaksirana (valutirana i nevalutirana) i dr.

Generalne/opšte polise izdaju se u slučaju osiguranja ukupne robe u prevozu nekog osiguranika u određenom periodu. Obično se izdaju kod učestalih ugovornih odnosa istorodnog karaktera između osiguranika i osiguravača. Najčešće ih koriste špediteri, čija je djelatnost vezana za otpremu robe, pa prema tome i za njeno osiguranje. Zato je pogodna za kompanije sa većim brojem skladišta koje **ne mogu unaprijed** znati vrijeme, sredstvo i putanju pojedinačnih prevoza.

Špediteri najčešće koriste generalne/opšte polise osiguranja robe tokom transporta.

Polisa osiguranja transporta

– pisana isprava koja potvrđuje da je sklopljen/zaključen ugovor o osiguranju. Glasi na određeno lice ili na donosioca, a može se prenijeti na treće lice (ukoliko to ugovorom nije isključeno).

Cedirati – ustupiti, odustati od nečega u korist drugog, priznati nekome pravo prvenstva.

Generalna (opšta) polisa može biti **flotalna ili otpisna** (izdaje sa na ukupnu vrijednost pošiljki), **specificirana** (izdaje se na iznos pojedine vrste robe) i **blanket polisa** (kojom su obuhvaćene razne vrste robe, za koje se garantuje do ukupne sume osiguranja).

Za razliku od generalnih (opštih) polisa, **pojedinačne polise** izdaju se u slučaju osiguranja određene pošiljke, odnosno kod osiguranja jedne određene stvari.

Uvozne polise koriste se kod uvoza robe stranog porijekla, dok se **izvozne polise** izdaju kod izvoza robe za osiguranje robe u transportu. Izvozna polisa ima samo jedan potpis – potpis osiguravača. Zato osiguranik može cedirati svoja prava prilikom prodaje robe putem indosiranja, čistom predajom polise, osim ako je klauzulom „neprenosiva“ to onemogućeno. Bitno svojstvo izvozne polise jeste svojstvo legitimacionog papira – ukoliko dođe do štete, onaj koji se pojavi sa originalnom polisom stiče pravo na nadoknadu štete.

Polise osiguranja transporta mogu biti valutirane (taksirane) i nevalutirane (netaksirane, otvorene) polise. Kod **valutiranih polisa** tačno je određena osigurana suma (u fiksnom iznosu), dok je kod **nevalutiranih polisa** predviđen samo način na koji se ona može utvrditi.

dodatak

U praksi osiguranja pomorskog transporta najpoznatije su dvije vrste polisa:

- LLOYD'S S. G. polisa
- MAR (nova engleska pomorska polisa).

Polisa LLOYD'S S. G. dobila je ime po Edvardu Lojdu, vlasniku čuvene kafane u Londonu. Po ovoj polisi, osiguravaju se rizici koji nastaju na brodu (SHIP) i na robi (GOOD). Znači, radi se o polisi pomorskog kasko i kargo osiguranja. Polisa sadrži odredbe kojima se pokrivaju pomorski, ratni i politički rizici. Praksa je da danas polisa LLOYD'S S. G. služi samo kao osnova za osiguranje robe i broda, a dodaju joj se dopunske klauzule.

Osamdesetih godina prošlog vijeka usvojena je MAR – nova engleska pomorska polisa. To je u stvari blanko polisa jednostavne forme. Ona sadrži odredbe o pružanju osiguranja koje regulišu obaveze osiguravača. Ova polisa je bez posebnih odredbi osiguranja (kao što su širina pokrića, trajanje osiguranja i dr.). Primjenjuje se za osiguranje robe u pomorskom, vazdušnom i kopnenom prevozu. Sadrži pet kompleta klauzula Instituta osiguravača u Londonu – tri kompleta odnose se na osiguranje pomorskih rizika, a četvrti i peti komplet na osiguranje političkih i ratnih rizika.

U praksi je popularna i podjela polisa na kargo i kasko polise. **Kargo polisa** se odnosi na robu koja se osigurava, dok se **kasko polise** odnose na prevozno sredstvo koje se osigurava, i znače naknadu štete prouzrokovane osiguranim slučajem na samom vozilu.

Društva za osiguranje nude različite pakete kasko osiguranja za jahte, motorne čamce, glisere, skutere, jedrilice, kao i mala plovila bez motor-nog pogona.

Kada se ne raspolaže potrebnim elementima za izdavanje polise osiguranja, izdaje se isprava koja je poznata pod nazivom **list pokrića**. Kasnije se ova isprava zamjenjuje polisom osiguranja. List pokrića najčešće se upotrebljava u transportnom pomorskom osiguranju. U praksi, list pokrića uobičajeno potpisuje osiguravač, čime preuzima obavezu iz osiguranja. Izdavanje lista pokrića korisno je za obje ugovorne strane – osiguranik dobija zaštitu iz osiguranja odmah (ne čekajući na izdavanje polise), dok osiguravač ostvaruje pravo na naplatu premije odmah po izdavanju lista pokrića. U transportnom osiguranju list pokrića najčešće se izdaje kod osiguranja brodova.

U praksi transportnog osiguranja se, na osnovu važećeg opšteg ugovora o osiguranju, izdaje i **certifikat osiguranja** – kao skraćena forma polise osiguranja. Izdaje ga osiguravač. Ovaj dokument sadrži samo osnovne podatke o uslovima po kojima je zaključeno osiguranje. Koristi se kada se iz tehničkih razloga ne može izdati polisa osiguranja ili kada je ugovaraču osiguranja (osiguraniku) hitno potrebna isprava kao potvrda da je sklopljen ugovor o osiguranju. Certifikat osiguranja izdaje osiguravač, odnosno posrednik, broker ili špediter (koji su zaključili ugovor o osiguranju za račun svog klijenta).

Potvrda o sklopljenom osiguranju transporta najčešće se koristi kod osiguranja robe u uvozu.

Reosiguravač – kompanija koja preuzima dio obaveze po određenom riziku koji nosi osiguravač, po osnovu čega dobija premiju reosiguranja.

U slučaju procjene da neće biti potreban prenos polise osiguranja na treće lice, korisniku osiguranja izdaje se **potvrda o sklopljenom osiguranju transporta** kao dokaz da je zaključen ugovor o osiguranju. Potvrde o sklopljenom osiguranju nemaju funkcije polise, niti se mogu prenositi na treće lice.

Pored prethodno navedenih dokumenata, pismene izjave koje se u svijetu (posebno u Engleskoj) masovno koriste jesu „slip“ i „cover note“. Ove izjave najbliže su listu pokrića, i predstavljaju neku vrstu predugovora o osiguranju ili reosiguranju. **Slip** je dokument koji sadrži bitne uslove pod kojima se želi zaključiti ugovor o osiguranju ili reosiguranju (neka vrsta ponude za osiguranje). Pripremaju ga posrednici u osiguranju, i ima karakter ugovora u skraćenom obliku, pri čemu se ostali elementi moraju regulisati detaljnije u ugovoru. Na osnovu podataka iz slipa, posrednici u osiguranju ispostavljaju **cover note**, što predstavlja bilješku o pokriću na osnovu koje se korisnik osiguranja (osiguranik) obavještava o uslovima pod kojima je zaključen ugovor o osiguranju, odnosno reosiguranju, te o udjelu pojedinih osiguravača u njemu. Ovim dokumentom u praksi se potvrđuje da je osiguravač, odnosno reosiguravač, prihvatio uslove iz slipa i da je saglasan sa pokrićem osiguranog rizika.

Pitanja i zadaci

1. Razgraniči prava i obaveze subjekata osiguranja transporta.
2. Navedi osnovne vrste polisa transportnog osiguranja i ukaži na njihove osnovne elemente.
3. Uoč razlike između generalne/opšte i pojedinačne polise osiguranja transporta, kao i između valutiranih i nevalutiranih polisa.
4. Prepoznaj praktične razloge primjene pismenih izjava u praksi osiguranja transporta, kao što su slip i *cover note*.
5. Služeći se internetom i stručnom literaturom prouči detaljnije istoriju nastanka polise LLOYD'S S. G.

Analiziraj smisao i težinu pravne latinske izreke: „Ugovor neka bude stranama zakon.“

6.3. Ništavost, otkaz ugovora o osiguranju transporta, izmjene u ugovoru i prenos prava iz ugovora

Prestanak ugovora o osiguranju transporta vezujemo za redovne i vanredne razloge. Inače, razlozi prestanka ugovora predviđeni su standardnim/opštim ili posebno ugovorenim odredbama koje su uključene u polisu osiguranja.

Redovne načine prestanka ugovora o transportnom osiguranju vezujemo za:

- istek ugovorenog roka osiguranja ili otkaz na ugovoreni način
- ispunjenje ugovorene obaveze u cjelini, odnosno isplatu ukupne sume osiguranja usljed potpunog gubitka predmeta koji je bio predmet osiguranja
- promjenu ili smrt vlasnika stvari koje su bile predmet osiguranja itd.

Prilikom sklapanja ugovora za osiguranje brodova na vrijeme, razlozi za prestanak osiguranja mogu biti promjena, suspenzija, prekid, otkaz ili istek klase broda. Takođe, do prestanka osiguranja može doći usljed promjene vlasnika, promjene zastave ili uprave nad brodom, davanja broda pod zakup, kao i rekvizicije broda itd.

Promjenom zastave broda, osiguranje automatski prestaje (osim ako se osiguravač pismeno ne saglasi sa produženjem ugovora).

Insurer – engl. termin za osiguravača.

Policyholder – engl. termin za ugovarača osiguranja.

Warranties – engl. termin za posebne ugovorene ili prećutne uslove osiguranja.

Kod višegodišnjih ugovora o osiguranju može se dogoditi i **prijevremeno otkazivanje ugovora** uz obavezu poštovanja ugovorenog otkaznog roka.

Ukoliko osiguranik ili ugovarač osiguranja prilikom sklapanja ugovora, namjerno ili usljed krajnje nepažnje, ne prijave osiguravaču sve okolnosti koje su znali ili su morali znati (a koje značajno utiču na uslove osiguranja), osiguravač ima pravo da:

- traži poništenje zaključenog ugovora ili
- zahtijeva plaćanje dopunske premije osiguranja (koja bi odgovarala stvarnoj težini rizika).

S druge strane, osiguranik nema pravo da traži poništenje ugovora ako je do povrede došlo usljed nepažnje osiguravača.

Transportno osiguranje, a posebno pomorsko transportno osiguranje, poznaje dejstvo **tzv. posebnih ugovorenih (ili prećutnih) uslova osiguranja**. Nepoštovanje ovih uslova može da dovede do prestanka ugovora ili do uskraćivanja prava korisnika osiguranja na pokrivanje određene štete.

dodatak

Nepoštovanje posebnih ugovorenih uslova osiguranja može da dovede do prestanka osiguranja i direktno se vezuje za plaćanje nadoknade štete. Tako je praksa da brod nije pokriven osiguranjem ukoliko plovi u zabranjena područja, ili ukoliko vazduhoplov leti izvan utvrđenih granica letjenja. Takođe, osiguranje prestaje ukoliko brod uđe u neke luke koje su zabranjene za ulazak ili ukoliko prevozi zabranjenu ili opasnu robu. Razlog prestanka osiguranja može biti i neadekvatno pakovanje robe, smještanje robe na palubi broda, smještanje robe u blizini brodskih mašina itd.

Prema engleskoj praksi, osiguravač u slučaju nepoštovanja posebnih ugovorenih uslova osiguranja ima pravo na raskid ugovora, a naknadno može tražiti promjenu uslova osiguranja (po pravilu, plaćanje uvećane premije osiguranja). U našem pravu postupak je sličan, samo obrnut u dijelu redosljeda tih koraka.

Shodno prihvaćenoj praksi, nepoštovanje posebnih ugovorenih uslova osiguranja oslobađa osiguravača od njegove obaveze prema korisniku osiguranja od momenta kada je korisnik osiguranja izvršio prekršaj. Već stvorene obaveze ostaju na snazi, kao obaveza osiguravača prema korisniku osiguranja.

Ulazak broda u zabranjenu luku može da dovede do prestanka osiguranja.

Pored prestanka ugovora o osiguranju usljed djelovanja redovnih i vanrednih razloga, može se govoriti i o **ništavosti ugovora o osiguranju**. U tom slučaju primjenjuju se opšti propisi o ništavosti, kao i posebni propisi vezani za ugovor o osiguranju transporta. Tako se npr. osiguranje kontrabande ili poslova krijumčarenja svrstava u opšte razloge koji dovode do ništavosti ugovora. Dodatno, posebni razlog ništavosti ugovora može biti i osiguranje nepostojećeg rizika.

Ništavi ugovor – ugovor koji ne proizvodi nikakvo pravno dejstvo.

Osiguranje prevoza robe od značaja za vođenje ratnih operacija (tzv. kontrabanda) čini ugovor ništavim ili zabranjenim.

Pored nastanka okolnosti za prestanak i ništavost ugovora, u praksi može doći i do **promjena određenih elemenata u ugovoru osiguranja** koje se mogu odnositi na:

- lične podatke
- period osiguranja
- mjesto osiguranja
- vrijednost predmeta osiguranja
- isključenje iz osiguranja
- uključenje dodatnih predmetnih osiguranja
- namjenu predmeta osiguranja
- proširenje osiguravajućeg pokrića
- broj osiguranih lica itd.

Cesija – ustupanje, odnosno prenos potraživanja ili prava povjerioca (cedenta), na drugo lice (cesionar), o čemu dužnik mora biti obaviješten.

Praksa osiguranja transporta, posebno praksa pomorskog osiguranja, poznaje i **prenos prava iz ugovora o transportnom osiguranju**. Kada osiguranik prenese svoja prava iz ugovora na novog osiguranika, onda novi osiguranik preuzima njegova prava i obaveze. Treba imati u vidu da se prava iz osiguranja mogu prenositi prije i poslije nastanka osiguranog slučaja.

U engleskoj terminologiji pravo na prenos ugovora u osiguranju, odnosno polise, naziva se *assignment*, osiguranik koji prenosi svoja prava *assignor*, a novi osiguranik koji preuzima njegova prava i obaveze *assignee*.

dodatak

Pravo na naknadu štete iz osiguranja, prije nastanka štete, u praksi se najčešće ustupa banci koja je kreditirala kupovinu ili gradnju nekog broda. Tako se ustupanje prava iz osiguranja javlja kao oblik garancije (jemstva) da će se kredit redovno otplaćivati.

Pravo na naknadu štete iz osiguranja, poslije nastanka štete, obavlja se zaključenjem ugovora o ustupanju prava (tzv. cesija). Npr. kod osiguranja vazduhoplova, polisa se izdaje samo na ime i prenosi se na novog osiguranika samo putem ugovora o cesiji.

Osnovno je pravilo da se, promjenom osiguranika, osiguravač ne može naći u gorem položaju, odnosno novi osiguranik ne može doći u bolji položaj u odnosu na svog prethodnika. Prenos prava vrši se prenosom polise osiguranja putem *indosamenta* ili na drugi način, u zavisnosti od toga na koga je polisa izdata.

Pitanja i zadaci

.....

1. Prepoznaj redovne razloge za prestanak ugovora o osiguranju transporta. Navedi i komentariši razloge usljed kojih osiguranje automatski prestaje.
2. Uoči konsekvence ukoliko osiguranik prilikom sklapanja ugovora, namjerno ili usljed krajnje nepažnje, ne prijavi osiguravaču sve okolnosti koje značajno utiču na uslove osiguranja.
3. Koje su nesporne okolnosti za ništavost ugovora o osiguranju transporta?
4. Na konkretnim primjerima analiziraj situacije nepoštovanja posebnih ugovorenih (ili prećutnih) uslova osiguranja.
5. Razmisli o praktičnim prednostima prenosa prava iz ugovora o transportnom osiguranju.

Sažetak

Transportno osiguranje obuhvata osiguranje prevoznih sredstava (kasko osiguranje), osiguranje robe u prevozu (kargo osiguranje), osiguranje od odgovornosti prevoznika i osiguranje drugih interesa u transportu. Ima obeštećujući karakter, kao i sve ostale vrste imovinskog osiguranja. To je štetovno osiguranje utvrđenog imovinskog interesa za transportno sredstvo ili transportno dobro, koje se osigurava od raznih vidova opasnosti, prisutnih tokom kretanja ili tokom pripreme za kretanje.

Osiguranje transportnih sredstava (kasko) označava osiguranje brodova i drugih transportnih sredstava od opasnosti kojima su izloženi (udar, sudar, požar, potonuće, nasijedanje). Kargo osiguranje (cargo) podrazumijeva osiguranje robe u transportu koja se prevozi iz jednog mjesta u drugo, bilo kojom vrstom prevoznog sredstva ili na bilo koji način. Osiguranje od odgovornosti podrazumijeva osiguranje prevoznika od odgovornosti za štetu na robu primljenoj na prevoz i osiguranje od odgovornosti za štetu nanijetu trećim licima.

Osnovna podjela rizika kojima su sredstva i roba izloženi tokom transporta jeste na: osnovne rizike, dopunske rizike, štete usljed mana i prirodnih svojstava robe, na ratne i političke rizike.

Subjekti transportnog ugovora su osiguravač, ugovarač osiguranja i osiguranik. Da bi se zaključio ugovor o osiguranju transporta, potrebno je podnošenje ponude o transportnom osiguranju koja mora da uključi bitne elemente uslova osiguranja. Postoje četiri tipa ugovora o osiguranju transporta: ugovor na vrijeme; ugovor na putovanje; ugovor prema vrijednosti robe; ugovor prema količini robe.

U osiguranju transporta u upotrebi je nekoliko vrsta polisa osiguranja: generalna/opšta, pojedinačna, uvozna, izvozna, taksirana i

netaksirana (valutirana i nevalutirana) i dr. Pored polise osiguranja, u određenim okolnostima izdaju se i druga dokumenta, kao što su: list pokrića, certifikat osiguranja, pismene izjave („slip“ i „cover note“) itd.

Prestanak ugovora o osiguranju transporta vezujemo za redovne i vanredne razloge. Razlozi prestanka ugovora predviđeni su standardnim/opštim ili posebno ugovorenim odredbama koje su uključene u polis osiguranja. Pored prestanka ugovora o osiguranju usljed djelovanja redovnih i vanrednih razloga, može se govoriti i o ništavosti ugovora o osiguranju. Takođe, može doći i do promjena određenih elemenata u ugovoru osiguranja.

Zadatak za rad u grupi

Cilj zadatka

Posjeta društvu za osiguranje radi upoznavanja sa praktičnim iskustvima prilikom osiguranja transporta.

Ugovorite posjetu društvu za osiguranje iz vašeg neposrednog okruženja. Podijelite se u tri grupe (sa po tri učenika). Svaka grupa ima zakazan razgovor sa izabranim predstavnikom društva za osiguranje kako bi prikupila korisne informacije o iskustvima društva, na sljedeće teme:

- Kasko osiguranje prevoznih sredstava
- Kargo osiguranje robe
- Osiguranje od odgovornosti.

Radi prikupljanja informacija, svaka grupa koristi metod razgovora sa predstavnikom društva, kao i uvid u dokumentaciju koja prati različite vidove osiguranja transporta, a koja se može staviti na uvid. Učenici/učenice mogu obezbijediti kopije određenih obrazaca sa kojima se na času mogu upoznati i ostali učenici.

Nastojte da u razgovoru sa predstavnicima društva dođete do informacija o njihovom iskustvu sa zaštitom od rizika kojima su za vrijeme prevoza izložena transportna sredstva i roba. Neka vas upoznaju sa najčešćim razlozima vanrednog otkaza ugovora o osiguranju transporta.

Po obavljenoj posjeti, svaka je grupa u obavezi da objedini pribavljene informacije i da ih izloži na času. Ostali učenici/učenice pažljivo slušaju i dopunjuju diskusiju svojim zapažanjima na zadatu temu.

7

Napravi sebi kao naviku dvije stvari: pomaži, ili bar ne čini nikome štetu.

Hipokrat (najpoznatiji antički grčki ljekar)

POSTUPAK OBRADJE ZAHTJEVA ZA PRIJAVU ŠTETE, LIKVIDACIJA I ISPLATA ŠTETE

U ovom poglavlju saznaćeš:

- kakvo je pravno shvatanje štete, a kakvo je shvatanje štete u osiguranju
- koji su kriterijumi za podjelu štete
- o naknadi štete iz osiguranja
- o postupku procjene i likvidacije štete
- koji su modaliteti svotnog osiguranja.

Po usvajanju sadržaja ovog poglavlja bićeš sposoban/sposobna da sprovedeš postupak obrade zahtjeva i

dokumentacije za naknadu, likvidaciju i isplatu štete.

Razmisli o riječima Meše Selimovića, poznatog književnika: „Niko nikome ne može natovariti toliko muke na vrat, koliko može čovjek sam sebi.“ Poveži ih sa situacijama u kojima gubimo zbog svog činjenja ili nečinjenja. Da li ove riječi možeš staviti u kontekst teorije i prakse osiguranja?

Bitni pojmovi

šteta, vrste šteta, djelimična i totalna šteta, naknada iz osiguranja

7.1. Pojam i vrste šteta, naknada iz osiguranja

Pojam štete u pravnom smislu definiše se kao štetna radnja koja uzrokuje povredu nečijeg subjektivnog prava ili interesa. U tom smislu, šteta je posljedica štetne radnje. Oštećenje neke stvari, povreda fizičkog integriteta, neizvršavanje obaveza po osnovu duga itd., primjeri su očigledne povrede pravno priznatih interesa.

Šteta se zakonski definiše kao umanjenje nečije imovine (obična šteta) i sprečavanje njenog uvećanja (propuštena korist), kao i nanošenje drugome fizičkog ili psihičkog bola ili straha (tzv. nematerijalna šteta). Usljed štete nastupa uništenje ili pogoršanje pravno zaštićenih imovinskih ili neimovinskih dobara i interesa.

U zavisnosti od prirode oštećenih dobara, šteta se dijeli na materijalnu (imovinsku) i nematerijalnu (neimovinsku) štetu. **Materijalna šteta** podrazumijeva štetu na subjektivnim imovinskim pravima, dok **nematerijalna šteta** označava ugrožavanje fizičkog ili psihičkog integriteta oštećenog.

U zavisnosti od obuhvata, štete se dijele na pozitivne (stvarne), negativne (propuštena korist) i afektivne. **Pozitivna šteta** dovodi do umanjenja imovine oštećenog, dok **negativna šteta** predstavlja neostvarenu imovinsku vrijednost usljed štetne radnje.

I voćnjaci su predmet osiguranja imovine. Požar u voćnjaku primjer je negativne štete – zbog neostvarene imovinske vrijednosti, usljed izostanka ili umanjenja prinosa.

Afektivna šteta predstavlja oštećenje nekog objekta ili stvari, koji samo za oštećenog imaju visoku vrijednost, zbog lične sklonosti tom objektu.

Šteta na višekaratnom plavom dijamantu primjer je materijalne i pozitivne štete (zbog izrazito visoke novčane vrijednosti), ali i afektivne štete – ukoliko predmet ima neprocjenjivu vrijednost za oštećenog (koja se ne mjeri samo objektivnim mjerilima). Kod osiguranja stvari, štete obuhvaćene osiguranjem su, po pravilu, samo materijalne.

dodatak

Osnovne razlike između pravnog shvatanja i shvatanja štete u osiguranju su:

- shvatanje štete u osiguranju prevazilazi okvir pravno priznatih interesa i obuhvata štete koje su pravno irelevantne (npr. šteta usljed oluje, poplave, zemljotresa, grada itd.);
- praksa osiguranja, pored štete nastale drugima, obuhvata i štete koje su nastale sebi samim;
- shvatanje štete u osiguranju obuhvata ne samo štete koje su posljedica štetne radnje, već i štete koje su posljedica osiguranog slučaja;
- pravni pojam štete odnosi se na sve pravno priznate štete, dok praksa osiguranja priznaje samo ugovorene štete ili štete koje nijesu isključene.

U teoriji i praksi osiguranja postoji **više kriterijuma za podjelu štete**:

- kriterijum predmeta osiguranja: šteta na osobama, šteta na stvarima (imovini) i šteta iz odgovornosti
- kriterijum prirode rizika: šteta na kopnu, šteta na vodi i šteta u vazduhu
- kriterijum bilansiranja osiguranja: životne, neživotne i štete reosiguranja
- kriterijum grupa i vrsta osiguranja.

Prema **kriterijumu grupa i vrsta osiguranja**, štete se dijele na velik broj vrsta i podvrsta:

- štete po grupi osiguranja od nezgoda
- štete po grupi zdravstvenog osiguranja
- štete po grupi osiguranja cestovnih, šinskih i vazdušnih letjelica (kasko)
- štete po grupi osiguranja pomorskog, rječnog i jezerskog transporta (kasko)
- štete po grupi osiguranja robe u transportu
- štete po grupi osiguranja imovine od požara i drugih opasnosti
- štete po grupi osiguranja od automobilske odgovornosti, od odgovornosti u vazdušnom saobraćaju, od odgovornosti brodarar
- štete po grupi životnih osiguranja itd.

Nakon nastupanja osiguranog slučaja, osiguravač je u obavezi da isplati osiguraniku (ili nekom trećem licu) **naknadu iz osiguranja**. Štete obuhvaćene osiguranjem na stvarima imaju po pravilu karakter samo materijalne štete.

Šteta na ovom automobilu je primjer totalne štete. Opravka ovako uništene stvari nije ekonomski opravdana (tzv. ekonomska totalna šteta).

S obzirom na intenzitet štete, razlikujemo djelimične ili totalne štete (potpuni gubitak). **Djelimična šteta** podrazumijeva štetu kod koje troškovi popravke oštećene stvari i njeno dovođenje u stanje prije nastupanja osiguranog slučaja ne prelaze stvarnu vrijednost osigurane stvari. **Totalna šteta (potpuni gubitak)** podrazumijeva nestanak stvari, njeno potpuno uništenje ili takav stepen oštećenja koji ima za posljedicu ekonomski neopravdane troškove opravke.

Pri **isplati naknade iz osiguranja** kod osiguranja stvari mogu se primijeniti dva postupka:

- isplata po pogodbi (isplata osiguranika na osnovu procijenjene vrijednosti nastale štete)
- isplata po računima (isplata osiguranika na osnovu dostavljenih računa o izvršenoj popravci na oštećenoj stvari ili nabavci) nove stvari.

Ugovorom o osiguranju predviđen je način isplate štete. Ukoliko ovo pitanje nije ugovorom definisano, na korisniku osiguranja je da izabere način primanja naknade.

Kada nastupi osigurani slučaj, **visina naknade iz osiguranja** zavisi od više ključnih faktora: visina pretrpljene štete, suma osiguranja, stvarna vrijednost osigurane stvari i način osiguranja.

Visina pretrpljene štete opredjeljuje visinu naknade iz osiguranja tako da naknada iz osiguranja ne može biti veća od štete koju je osiguranik pretrpio usljed nastupanja osiguranog slučaja. Suma osiguranja (o kojoj osiguranik slobodno odlučuje) po pravilu predstavlja gornji limit obaveze osiguravača prema osiguraniku. Ona bi, opet – po pravilu, trebala da bude jednaka stvarnoj vrijednosti osigurane stvari, što je garancija da osiguranik ostvari naknadu iz osiguranja koja je jednaka punoj visini pretrpljene štete. Stvarna vrijednost osigurane stvari može se utvrditi na razne načine, i to kao novonabavna vrijednost, tržišna vrijednost, proizvodna cijena, cijena izgradnje objekata (umanjena za amortizaciju) itd.

Osnovno je pravilo da **iznos naknade ne može biti veći od stvarne štete koju je osiguranik pretrpio**, pa ni u slučaju kada je suma osiguranja veća od stvarne štete. S druge strane, ugovorom može biti utvrđen manji iznos naknade od iznosa pretrpljene štete.

Način osiguranja imovine usko je povezan sa utvrđivanjem sume osiguranja i visinom naknade štete. U praksi osiguranja imovine najviše se koriste različiti **modaliteti svotnog osiguranja**, i to:

- **Klasično svotno osiguranje** je ono kod kojeg suma osiguranja predstavlja gornji limit obaveze osiguravača prema osiguraniku. Osnovna karakteristika ovog osiguranja jeste nepromjenjivost sume (svote) osiguranja tokom trajanja ugovora o osiguranju. Ona

Djelimična šteta – šteta kod koje je popravka ili zamjena oštećenih dijelova u okvirima ekonomski opravdane popravke.

Ekonomska totalna šteta – najčešći oblik totalne štete kod koje su troškovi popravke stvari veći od tržišne vrijednosti, umanjene za vrijednost ostatka.

se isključivo može promijeniti samo zaključenjem novog ugovora ili aneksom postojećeg ugovora o osiguranju.

- Osiguranje **na novu vrijednost** – suma osiguranja utvrđuje se prema cijeni izgradnje nove stvari, predmeta osiguranja ili objekta.
- Osiguranje **na prvi rizik** je vid svotnog osiguranja kod kojeg se suma osiguranja utvrđuje prema sumi prvog rizika, odnosno očekivane štete. Pri tome je očekivana šteta manja od vrijednosti osiguranih stvari na mjestu osiguranja.
- Osiguranje **na ugovorenu vrijednost** – stvari se osiguravaju na stvarnu vrijednost, ali najviše do iznosa revalorizovane nabavne vrijednosti svake pojedine osigurane stvari, uvećane za koeficijent rasta cijena (usljed inflatornih očekivanja).

Pitanja i zadaci

1. Na konkretnim primjerima objasni razliku između pozitivne i negativne štete.
2. Kritički sagledaj shvatanje štete u pravu, u odnosu na shvatanje štete u osiguranju.
3. Razgraniči kriterijume za podjelu štete u osiguranju.
4. Razmotri uticaj ključnih faktora na visinu naknade štete iz osiguranja.
5. Razgraniči karakteristike različitih modaliteta svotnog osiguranja.

7.2. Dokumentacija za prijavu, procjenu i likvidaciju štete

Postupak procjene i likvidacije štete nije definisan posebnom zakonskom regulativom, već **unutrašnjim aktima društva za osiguranje**. Iako svaka grana osiguranja ima svoje posebne uslove, ukupan postupak procjene i likvidacije štete se sastoji od **sljedećih faza**:

- prijava štete
- evidentiranje i formiranje predmeta štete
- organizovanje izviđaja i procjene štete
- likvidacija štete
- kontrola štete u toku likvidacije
- naknadna kontrola
- postupak po prigovoru osiguranika
- rezervacija štete
- utvrđivanje uslova za regres
- postupak za štete po osnovu zaključenih ugovora o reosiguranju i saosiguranju.

Postupak procjene i likvidacije štete počinje **prijavom štete od strane osiguranika** (ili lica koje se ovlasti). S obzirom na to da je osigurani predmet u posjedu osiguranika, za osiguravača je veoma značajan momenat prijave štete. Šteta se prijavljuje popunjavanjem odgovarajućeg **obrasca za prijavu štete** (slika 7.2.1) koji se dostavlja poštom ili neposredno ovlašćenom radniku društva za osiguranje. Šteta se može prijaviti i telefonom, ali se naknadno mora dostaviti pismena prijava.

Naredna faza postupka procjene i likvidacije štete jeste **faza evidentiranja štete** u knjige šteta, redosljedom njihovog nastajanja. U knjizi štete trajno se registruje svaka pismena prijava štete. Iz knjige štete može se sagledati cjelokupan postupak prijave, izviđaja, procjene, likvidacije i isplate štete. Elementi knjige štete su: redni broj, broj štete, broj polise, datum štete, datum prijave štete, ime/naziv osiguranika, mjesto štete, predmet oštećenja, uzrok štete, visina naknade, datum isplate štete itd.

Primljene i zavedene prijave šteta pohranjuju se u omote (tzv. korice štete), u koje se prije svega stavlja polisa osiguranja. Tako se **formiraju predmeti šteta**, poslije čega se osiguravač po službenoj dužnosti obraća odgovarajućim institucijama radi pribavljanja neophodnih dokaza (ako ih osiguranik nije prethodno dostavio) kao što su: zapisnik MUP-a, presuda, rješenje, zapisnik, medicinski izvještaj, veterinarski izvještaj itd.

*Protumači pronicljivu misao
Džordža Bernarda Šoa,
poznatog irskog dramskog
pisca: „Ko ima volje, ima i
načina.“ Poveži je, kao ideju,
sa narednom temom.*

Bitni pojmovi

prijava štete, procjena štete, naknada štete, likvidacija štete, postupak po prigovoru osiguranika, regres

Prijavu štete prate osnovni podaci, kao što su podaci o osiguraniku sa naznakom polise, uzroci nastale štete i orijentaciona visina nastale štete.

LOVČEN
OSIGURANJE A.D.
PODGORICA

FILIJALA

Prijava br.
Polisa br.
šteta br.

PRIJAVA ŠTETE

OD POŽARA I NEKIH DRUGIH OPASNOSTI

OSIGURANIK	
ADRESA	OPŠTINA
ULICA	Br.
ULAZ	SPRAT
Br. STANA	TELEFON
1. Mjesto štete	
mjesto	
opština	
ulica	
br.	
2. Dan i sat nastanke štete	
200__ god. u čas.	
3. Da li je podnijeta obavezna prijava organima vlasti?	
4. Koliko približno iznosi šteta?	
5. Koji su od osiguranih predmeta uništeni ili oštećeni (zgrada, instalacija, roba, gotovi proizvodi i sl.)?	
6. Redni broj iz spiska osiguranih stvari - redni broj iz polise	
7. Koja je najbliža željeznička ili autobuska stanica?	
8. Iscrpno objasniti uzrok štete i okolnosti pod kojim je šteta nastala.	

Potpisani izjavljuje i svojim potpisom potvrđuje da je na sva pitanja istinito odgovorijo:

U dana 200__ god.

ZA OSIGURANIKA,

OS 01.PŠP-01

Slika 7.2.1. Primjer obrasca za prijavu štete od požara i nekih drugih opasnosti - Lovćen osiguranje

Po formiranju predmeta štete, obavlja se **izviđaj i procjena štete**. Izviđaj se obavlja odmah, a najkasnije u roku do tri dana od dana prijave štete. U slučaju masovne štete ili objektivnih razloga zbog kojih to nije moguće obaviti u roku, može se odstupiti od ovog pravila. Po obavljenom izviđaju, potrebno je sastaviti zapisnik na propisanom obrascu. Procjenu štete obavlja procjenitelj – pojedinac ili komisija koju formira osiguravač, uz prisustvo predstavnika osiguranika. Osnovno je da se ova faza mora obaviti po pravilima struke kako bi se objektivno utvrdili uzroci, obim i visina nastale štete. Izviđaj treba obaviti i ako je očigledno da nema osnova za naknadu štete, zbog mogućeg sudskog spora. Iz razloga racionalnosti, ipak su definisane vrste šteta kod kojih se ne obavlja izviđaj, već se kod takvih slučajeva utvrđivanje naknade štete vrši u fazi likvidacije (na osnovu dostavljenih računa, profaktura, predračuna, raspoložive dokumentacije osiguranika, izvještaja nadležnih organa, izjave svjedoka itd.).

U slučaju gubitka prtljaga ne obavlja se klasičan izviđaj, već radi naknade štete osiguranik dostavlja osiguravaču: kopiju pasoša / lične karte, specifikaciju sadržaja prtljaga, avio-kartu, potvrdu policijskog organa o krivičnom djelu, potvrdu avio-kompanije ili aerodroma o gubitku prtljaga i sl.

Likvidacija štete obuhvata sve radnje koje se odvijaju radi utvrđivanja osnovanosti isplate štete, te njenog obima i iznosa. Postupak likvidacije po odštetnim zahtjevima vrši stručno lice – likvidator, a u slučaju složene štete te poslove može obavljati stručna komisija. Faza likvidacije štete obuhvata sljedeće radnje: pribavljanje dokazne dokumentacije, utvrđivanje osnovanosti odštetnog zahtjeva, utvrđivanje naknade iz osiguranja, izdavanje naloga za isplatu konačne ili djelimične štete, obavještavanje osiguranika o rezultatima sprovedenog postupka i vođenje potrebne evidencije.

Likvidator – lice koje je zaduženo za obračun štete.

Nezaobilazni dio postupka likvidacije štete jeste provjera da li je osiguranik izvršio svoju osnovnu obavezu – plaćanje premije osiguranja.

S obzirom na to da društva za osiguranje imaju status jedinstvenog društva sa potpunom odgovornošću, osiguranik može prijaviti štetu u bilo kojem organizacionom dijelu jedinstvenog društva, što je poznato kao **interna uslužna procjena i likvidacija**. Prije isplate štete neophodno je provjeriti da li je osiguranik uredno platio premiju, a poslije isplate štete kompletan predmet treba dostaviti dijelu društva kod koga je osiguranik zaključio osiguranje.

Kada se predmeti štete u potpunosti obrade i predloži isplata naknade, svaki predmet poslije kontrole mora potpisati stručno lice ovlašćeno da vrši kontrolu štete. Ta faza poznata je pod nazivom **kontrola štete u toku likvidacije**. Ovlašćeno lice u obavezi je da prekontroliše tačnost osnova za naknadu štete (suštinska kontrola), kao i da provjeri obračun naknade štete (računska kontrola). Da bi predmet bio uredno likvidiran, mora ga potpisati likvidator (stručni radnik koji vrši suštinsku kontrolu) i lice koje je odgovorno za odobravanje isplate likvidirane štete.

Kako bi se preduprijedili eventualni propusti u procjeni, likvidaciji i naknadi štete, pristupa se **naknadnoj kontroli**, tokom koje se u izuzetnim situacijama utvrđuju eventualni propusti i nepravilnosti. Imajući u vidu da su iznosi nadoknađene štete u nekim slučajevima izuzetno visoki, ponovna kontrola je potrebna i opravdana.

TAKE BACK CONTROL

Kako je cilj brza procjena, likvidacija i isplata štete, naknadna kontrola obavlja se po izvršenoj isplati naknade štete.

Jedna od bitnih faza ukupnog postupka procjene, likvidacije i isplate štete jeste **postupak po prigovoru osiguranika** koji je u nadležnosti stručne službe društva za osiguranje. Prigovor može uložiti osiguranik, ugovarač osiguranja ili oštećeno lice. Stručna služba, kao drugostepeni organ društva, ima obavezu da razmotri prigovor i pismeno obrazloži stav na prigovor, te o tome obavijesti podnosioca prigovora. U nekim slučajevima, umjesto stručne službe prigovor može razmatrati komisija

Oštećeno lice – nije ugovorna strana, ali ima interes za naknadu štete nastupanjem osiguranog slučaja.

koja se organizuje po prigovoru. Stav stručne službe ili formirane komisije smatra se konačnim unutar društva. U slučaju nezadovoljstva ishodom po prigovoru, lice koje je uputilo prigovor ima pravo da podnese prigovor – direktoru društva. Shodno svojim ovlaštenjima, direktor društva ima obavezu da donese odluku po iznova podnijetom prigovoru. Dodatno, prigovor se može pisano uputiti i regulatoru (u Crnoj Gori to je Agencija za nadzor osiguranja) radi zaštite i ostvarivanja prava u postupku zaključivanja ugovora o osiguranju ili izvršavanju zaključenog ugovora o osiguranju.

Praksa društava za osiguranje jeste da na kraju obračunskog perioda rade **rezervaciju neriješenih šteta koje nijesu likvidirane**. Likvidatori pripremaju neriješene predmete šteta i u saradnji sa procjeniteljem predlažu komisiji za rezervaciju šteta iznos rezervacije.

Kako je jedan od osnovnih pravnih poslova, zakonom definisanih, prelaz prava osiguranika (u odnosu na odgovorno lice) na osiguravača, ukoliko se u fazi likvidacije štete ispostavi **da postoji osnov za regres**, likvidator je u obavezi da od osiguranika obezbijedi regresnu dokumentaciju. Ona se dostavlja odgovarajućoj službi društva koja obavlja poslove u vezi sa regresom.

U slučaju da je osiguravač zaključio ugovor o reosiguranju ili saosiguranju, pravilo je da se, nakon izvršene isplate i razvođenja štete, u knjizi šteta **konstatuje pravo po osnovu reosiguranja ili saosiguranja**.

Regres – poslije izvršene isplate naknade štete, osiguranik gubi svoja prava na obeštećenje iz osnovnog pravnog odnosa u korist osiguravača.

Saosiguranje – horizontalna podjela rizika između osiguravača i saosiguravača, kod koje više osiguravača dijeli rizik, predmet i naknadu štete koji se odnose na isti predmet osiguranja. Vodeći saosiguravač zaključuje ugovor sa osiguranikom.

Reosiguranje – vertikalna podjela rizika, kod koje osiguravač dio svoje obaveze, koja prevazilazi samopridržaj (maksimalni iznos obaveze jednog osiguravača) prenosi na reosiguravača (drugog osiguravača). Osiguranik ne mora znati za reosiguravača, a osiguravač i reosiguravač svoje odnose regulišu zaključenjem ugovora.

Pitanja i zadaci

1. Koje su osnovne faze postupka procjene i likvidacije štete?
2. Upoznaj se sa konkretnim obrascem za prijavu štete. Analiziraj njegove osnovne elemente.
3. Istakni praktični značaj koji knjiga šteta ima u postupku procjene i likvidacije štete. Kod društva za osiguranje iz tvog neposrednog okruženja, upoznaj se sa formom knjige šteta.
4. Sagledaj potrebu prisustva stručnih lica prilikom radnji koje se odvijaju radi utvrđivanja osnovanosti isplate štete, njenog obima i iznosa.
5. Protumači svrhu principa opreznosti kod rezervacije neriješenih šteta, koje nijesu likvidirane, na kraju svakog obračunskog perioda.

Sažetak

U teoriji i praksi osiguranja postoji više kriterijuma za podjelu štete: kriterijum predmeta osiguranja (šteta na osobama, šteta na stvarima i šteta iz odgovornosti), kriterijum prirode rizika (šteta na kopnu, šteta na vodi i šteta u vazduhu), kriterijum bilansiranja osiguranja (životne, neživotne i štete reosiguranja) i kriterijum grupa i vrsta osiguranja. Prema kriterijumu grupa i vrsta osiguranja, štete se dijele na velik broj grupa, vrsta i podvrsta, i to: osiguranja od nezgoda, zdravstveno osiguranje, osiguranja cestovnih, šinskih i vazdušnih letjelica (kasko), osiguranja pomorskog, riječnog i jezerskog transporta (kasko), osiguranja robe u transportu, osiguranja imovine od požara i drugih opasnosti, osiguranja od automobilske odgovornosti, od odgovornosti u vazdušnom saobraćaju, od odgovornosti brodarar, životna osiguranja itd.

S obzirom na intenzitet štete, razlikujemo djelimične ili totalne (potpuni gubitak) štete. Pri isplati naknade iz osiguranja, kod osiguranja stvari, mogu se primijeniti dva postupka: isplata po pogodbi (na osnovu procijenjene vrijednosti nastale štete) i isplata po računima (na osnovu dostavljenih računa o izvršenoj popravci na oštećenoj stvari ili o nabavci novih stvari). Visina naknade iz osiguranja zavisi od više ključnih faktora, i to: visina pretrpljene štete, suma osiguranja, stvarna vrijednost osigurane stvari i način osiguranja. Osnovno je pravilo da iznos naknade ne može biti veći od stvarne štete koju je osiguranik pretrpio, pa ni u slučaju kada je suma osiguranja veća od stvarne štete. S druge strane, ugovorom može biti utvrđen manji iznos naknade od iznosa pretrpljene štete.

Postupak procjene i likvidacije štete nije definisan posebnom zakonskom regulativom, već unutrašnjim aktima društva za osiguranje. U osnovi, sastoji se od sljedećih faza: prijava štete, evidentiranje i formiranje predmeta štete, organizovanje izviđaja i procjene

štete, likvidacija štete, kontrola štete u toku likvidacije, naknadna kontrola, postupak po prigovoru osiguranika, rezervacija štete, utvrđivanje uslova za regres, postupak za štete po osnovu zaključenih ugovora o reosiguranju i saosiguranju.

Zadatak za rad u grupi

Cilj zadatka

Upoznavanje učenika/učenica sa postupkom procjene i likvidacije štete.

Pet učenika/učenica treba da obavi razgovor sa likvidatorom društva za osiguranje. Razgovor prethodno treba zakazati i vremenski ograničiti. Osmislite pitanja za likvidatora, vodeći računa da budu jasna, kratka i nedvosmislena. Dogovorite se ko će postavljati pitanja, kojim redoslijedom; kako bilježiti odgovore. Broj pitanja treba prilagoditi pravilu poštovanja tuđeg vremena. Uvid u dokumentaciju koja prati fazu likvidacije štete bio bi od koristi. Razgovor ne bi trebalo da traje duže od jednog sata. Moguća pitanja treba da pokriju sljedeće aspekte teme:

- pribavljanje dokazne dokumentacije
- utvrđivanje osnovanosti odštetnog zahtjeva
- utvrđivanje naknade iz osiguranja
- izdavanje naloga za isplatu konačne ili djelimične štete
- obavještanje osiguranika o rezultatima sprovedenog postupka
- vođenje potrebne evidencije itd.

Po obavljenom razgovoru, dobijene informacije sistematizujte i pripremite za prezentovanje na času. Vrijeme prezentacije ograničeno je na jedan školski čas. Grupa koja prezentuje nastoji da se i ostali učenici/učenice uključe u izlaganje postavljanjem pitanja i/ili iznošenjem svojih zapažanja u vezi sa predmetnom temom.

Rječnik stručnih pojmova

A

Agencija za pružanje drugih usluga osiguranja – pravno lice koje obavlja poslove utvrđivanja i procjene rizika i šteta, posredovanjem radi prodaje stvari i prodaje ostatka oštećenih stvari, te pružanjem drugih intelektualnih, tehničkih usluga u vezi sa poslovima osiguranja.

Agenti osiguranja – zastupnici u osiguranju. Zastupnik pronalazi partnera i sa njim zaključuje ugovor o osiguranju u ime i za račun nalagodavca, od kojeg je zavisao u dijelu obima ovlašćenja i poslova koje može da obavi.

Aktuar – stručnjak koji se, koristeći kvantitativne metode, bavi problemima finansijske neizvjesnosti i rizika radi upravljanja njima. Iako se aktuarske tehnike koriste u različitim oblastima, najviše aktuara angažovano je na poslovima osiguranja čiji je osnovni zadatak proračun cijena za pojedine vrste osiguranja na osnovu modeliranja neizvjesnosti i rizika.

Asistencija – skup aktivnosti koje se preduzimaju radi pružanja stručne pomoći osiguraniku kada nastupi osigurani slučaj.

Asistentska firma – firma koja je u inostranstvu partner firmi – osiguravajućem društvu u zemlji prebivališta osiguranika, i kojoj se u slučaju nastanka osiguranog slučaja osiguranik obraća u inostranstvu.

B

Bonus – popust na premiju osiguranja ukoliko osiguranik uopšte nije imao štetu u prethodnom periodu osiguranja ili je nije imao u određenom iznosu.

Bruto premija – ukupna premija koju osiguranik plaća osiguravaču. Sastoji se iz neto premije i režijskog dodatka.

C

Cedent – osiguravač koji putem reosiguranja cedira (ustupa) dio svog rizika iz zaključenih ugovora o reosiguranju na reosiguravača – cesionara, kako bi smanjio svoje rizike.

Centralizovani sistem osiguranja – sistem osiguranja koncentrisan i u nadležnosti jednog organa za cijelu državu.

Certifikat osiguranja – skraćena forma polise koja sadrži osnovne podatke o osiguranju. Najčešće se upotrebljava u osiguranju transporta.

Cesionar – kao ugovorna strana, putem ugovora o reosiguranju, preuzima dio obaveze koji osiguravač kao cedent nije u mogućnosti ili ne želi sam da snosi (radi smanjenja sopstvenih rizika).

Cover note – dokument kojim se u praksi potvrđuje da je osiguravač, odnosno reosiguravač, prihvatio uslove iz slipa i da je saglasan sa pokrićem osiguranog rizika.

D

Datum početka osiguranja – dan i vrijeme kada kreće osiguravajuća zaštita, tj. od kada osiguravač počinje da nosi ugovoreni rizik. Često se ne poklapa sa datumom zaključenja ugovora o osiguranju i, ako se drugačije ne utvrdi, ugovor proizvodi pravno dejstvo tek po isteku dvadeset četvrtog sata dana označenog kao početak osiguranja.

Decentralizovani sistem osiguranja – sistem osiguranja u nadležnosti više subjekata u jednoj državi.

Disperzija rizika – raspodjela rizika na veći broj članova da bi svaki član snosio što manji dio rizika.

Djelimično kasko osiguranje – osiguranje koje pokriva samo neke od rizika i kod kojeg premija osiguranja zavisi od odabranih rizika.

Dobrovoljno osiguranje – osiguranje zaključeno slobodnom voljom ugovarača osiguranja, odnosno osiguranika, iz isključivo ekonomskih razloga kako bi se zaštitila imovina, imovinski interes, odgovornost, zdravlje ili život. Prema zakonskim propisima važećim kod nas, osiguranje imovine i osiguranje lica načelno su dobrovoljni, s tim što postoje izuzeci koji su strogo uređeni zakonom kada govorimo o obaveznim osiguranjima.

Dodatne stavke u putnom osiguranju – rizici (stavke) koje osiguranik želi da pokrije dodatno kroz polis osiguranja, na primjer: otkazivanje grupa bez posebnog razloga ili zbog posla, pokrivanje troškova iznajmljenog auta, zaštita od krađe identiteta, pokrivanje troškova saniranja povrede usljed bavljenja nekim ekstremnim sportom, usljed krađe stvari; štite od odgovornosti za štetu nanесenu trećim licima i dr.

Domicilna zemlja – zemlja odakle korisnik osiguranja dolazi, zemlja prebivališta osiguranika.

Doplatak premije osiguranja – dodatak na premiju osiguranja koji se obračunava za određene rizike.

Društvo za posredovanje u osiguranju – društvo koje obavlja poslove posredovanja u osiguranju za koje je dobilo dozvolu regulatornog organa.

Društvo za zastupanje u osiguranju ili preduzetnik – zastupnik u osiguranju obavlja poslove zastupanja u osiguranju koji se tiču pokretanja, predlaganja, pripreme i zaključivanja ugovora o osiguranju u ime i za račun društva za osiguranje.

E

Ekstremni sportovi – sportovi kod kojih je rizik od povrede izuzetno visok (ronjenje, skijanje, planinarenje i dr.).

F

Franšiza – dio štete koji, na osnovu zaključenog ugovora, osiguranik snosi sam. Može biti dobrovoljna (kada osiguravač dopušta ugovaraču osiguranja da sam odabere visinu franšize) ili obavezna (kada osiguravač odmah na početku nameće franšizu u određenom iznosu kako bi uopšte prihvatio rizik u osiguranju). U svijetu biznisa, poslovanje pod okriljem franšize

predstavlja vrstu poslovnog modela u kojem davalac franšize (franšizer) ustupa primaocu franšize (franšizantu) pravo korišćenja svog brenda pod unaprijed definisanim uslovima.

G

Generalna polisa – osiguranje ukupne robe u prevozu određenog osiguranika, a koja je osigurana za njegov račun najčešće na godinu dana.

Grupno osiguranje – osiguranje kojim se jednim jedinstvenim ugovorom pokriva veći broj ljudi koji po prirodi pripadaju nekoj grupi (zaposleni u preduzeću, članovi udruženja i dr.).

H

Hipotekarno osiguranje – služi za pokriće rizika povjerioca, kao lica koje odobrava hipotekarni zajam. Ovim osiguranjem olakšava se dužniku da nađe davaoca hipotekarnog zajma. Dešava se da dužnik, kao ugovarač osiguranja, plaća premiju osiguranja za račun povjerioca, kao osiguranika.

I

Imovina – pokretna i nepokretna dobra i/ili prava vlasništva pravnog ili fizičkog lica koja se mogu izraziti u novčanom, materijalnom i nematerijalnom obliku.

Individualna polisa – polisa koja se odnosi na osiguranje jednog lica.

Intenzitet štete – procenat oštećenja osiguranog predmeta.

Invaliditet – trajni, doživotni gubitak radne sposobnosti (potpuni ili djelimični).

Izbjegavanje rizika – nepreduzimanje određenih radnji koje bi mogle biti rizične.

K

Kargo polisa – odnosi se na robu koja se osigurava u transportu.

Kasko osiguranje – osiguranje prevoznog sredstva, njegovog trupa, uređaja, opreme i pribora od oštećenja, uništenja ili nestanka. Kod kasko osiguranja motornih vozila (za razliku od osiguranja od auto-odgovornosti), pokrivaju se štete na sopstvenom motornom vozilu. U zavisnosti od obima pokrivenih rizika, postoji potpuno (puno) i djelimično kasko osiguranje motornih vozila.

Kasko polisa – odnosi se na prevozno sredstvo koje se osigurava u transportu.

Kolektivno osiguranje – odnosi se na više lica koja se osiguravaju jednim ugovorom ili na više stvari koje pripadaju većem broju lica.

Kompozitna društva – društva za osiguranje koja se bave i životnim i neživotnim osiguranjima.

Koncesijski sistem osiguranja – odobrenje javne vlasti nosiocu koncesije da obavlja poslove osiguranja pod unaprijed propisanim uslovima.

Kontrola rizika – mjere koje smanjuju očekivane iznose štete.

Korisnik osiguranja – fizičko ili pravno lice kojem pripada naknada iz osiguranja. Kada je korisnik osiguranja istovremeno i ugovarač osiguranja, tada govorimo o jednom licu – osiguraniku. Međutim, kod ugovora o osiguranju u svoje ime a za tuđ račun, ugovarač osiguranja nije ujedno i korisnik osiguranja, a čak ne mora unaprijed biti poznat ni osiguravaču ni korisniku osiguranja.

Kumuliranje osiguranih suma ili naknada – mogućnost da se osigurane sume ili nadoknade po raznim osnovama (invaliditet, liječenje), a po istom osiguranom slučaju, mogu sabirati, tj. ne isključuju jedna drugu.

L

Licencirani brokeri – agencije za zastupanje koje se profesionalno bave osiguranjem.

Likvidacija osiguranja – isplata osigurane sume, tj. naknade korisniku osiguranja od strane osiguravača.

List pokrića – vrsta potvrde o zaključenom osiguranju koja ima važnost do izdavanja polise osiguranja.

M

Malus – doplatka na premiju koji plaća osiguranik ukoliko je prijavljena najmanje jedna šteta za koju je odgovoran osiguranik.

Margina solventnosti – višak likvidne imovine iznad obaveza osiguravača.

Metod prvog rizika – naknada iz osiguranja uvijek je jednaka šteti osiguranika, ali ne veća od sume osiguranja.

N

Načelo obeštećenja – niko od osiguranja ne može dobiti više od iznosa štete koju je pretrpio.

Nadosiguranje – slučaj kada je suma osiguranja veća od vrijednosti osigurane stvari.

Naknada štete iz osiguranja – građansko-pravni odnos koji za jednu stranu podrazumijeva obavezu da drugoj strani plati određenu svotu zbog štete koja je prouzrokovana sopstvenom protivpravnom radnjom ili zbog postojanja objektivne krivice.

Narušavanje zdravlja – povrede i oboljenja koja su posljedica isključivo nesrećnog slučaja, a koje zahtijevaju liječenje.

Nesrećni slučaj – svaki iznenadni, nepredviđeni i od volje osiguranika nezavisni događaj koji djeluje uglavnom spolja i naglo na tijelo osiguranika (gaženje, sudar, udarac nekim predmetom, udar groma ili struje, pad, okli-znuće, ranjavanje oružjem ili eksplozivnim materijalom, ujed životinje i dr.).

Neto premija – iznos tehničke premije i dodatka za prevenciju.

O

Obavezno osiguranje – osiguranje lica ili imovine na osnovu zakona, nezavisno od volje učesnika u osiguravajućem odnosu.

Obavezno osiguranje od odgovornosti – osiguranje koje je nametnuto zakonom, a kojim se obezbjeđuje da onaj ko je pretrpio štetu uvijek može biti pravično obeštećen. Osiguravač preuzima na sebe obavezu i time se izbjegava slučaj da izazivač štete, iz nekog razloga, ne može da nadoknadi štetu.

Ocjena boniteta – ocjena poslovanja društva za osiguranje i sposobnost društva da blagovremeno i u potpunosti ispunjava svoje obaveze prema osiguranicima ili ugovaračima osiguranja.

Osigurana suma – gornji iznos novčane obaveze osiguravača koji se isplaćuje osiguraniku ukoliko nastupi osigurani događaj. Unosi se u polisu osiguranja ili se ugovorom o osiguranju, odnosno zakonom, predviđa način njenog utvrđivanja kada nastupi osigurani događaj. U određenim slučajevima može biti prekoračena usljed troškova nastalih povodom otklanjanja ili umanjenja štete preduzetih po nalogu osiguravača.

Osigurani slučaj – nastanak okolnosti koje, na osnovu zakona ili ugovora o osiguranju, obavezuju osiguravača da osiguraniku isplati odštetu.

Osiguranik – fizičko ili pravno lice koje zaključuje ugovor o osiguranju u svoje ime i za svoj račun, obezbjeđujući se od neželjenog dejstva rizika koji su pokriveni.

Osigurano lice – lice kome, odnosno na kome, treba da se desi rizik definisan ugovorom o osiguranju. Definiše se kod ugovora o životnom osiguranju (najčešće je isto lice koje i plaća premiju, tj. osiguranik, ali i ne mora da bude).

Osiguranje – privredna djelatnost koja se bavi zaštitom ljudi i njihove imovine od različitih opasnosti vezanih za nesrećne slučajeve, poslovne rizike ili dejstvo sila prirode.

Osiguravač – pravno lice koje se ugovorom o osiguranju obavezuje na naknadu štete, odnosno isplatu ugovorenog novčanog iznosa korisniku osiguranja (osiguraniku), i to kada se ostvare posljedice obuhvaćenog rizika.

Osnovno osiguranje – grupa rizika koji se po predmetnom ugovoru o osiguranju uvijek i obavezno pokrivaju osiguranjem i kao takvi se ne mogu pojedinačno isključiti iz samog osiguranja.

Oštećeno lice – lice koje je pretrpjelo štetu od strane trećeg lica (štetnika) i koje podnosi zahtjev za naknadu štete.

P

PIO – penzijsko i invalidsko osiguranje.

Podosiguranje – slučaj kada je suma osiguranja niža od stvarne vrijednosti osigurane stvari.

Polisa osiguranja – osnovna isprava u pisanoj formi kojom se određuju prava i obaveze učesnika u poslovima osiguranja. Može biti u obliku ugovora o osiguranju ili dokaznog sredstva o sklopljenom osiguranju (kada sadrži sve najvažnije podatke iz zaključenog ugovora).

Ponuda osiguranja – pismena ili usmena izjava volje kojom se traži/nudi zaključenje ugovora o osiguranju.

Posrednik u osiguranju – lice koje se bavi dovođenjem u vezu osiguranika/ugovarača osiguranja sa osiguravačem radi pregovaranja o uslovima za zaključenje ugovora o osiguranju, a na osnovu naloga osiguranika/ugovarača osiguranja ili osiguravača.

Potpuna šteta – uništenje osigurane stvari ili njen nestanak, odnosno gubitak, bez izgleda da se do te stvari ponovo dođe. Kao potpuni gubitak ponekad se smatra situacija u kojoj su troškovi popravke oštećene stvari veći od njene vrijednosti.

Predmet osiguranja – materijalno dobro, odnosno materijalni interes, odgovornost, čovjekovo zdravlje ili život (izloženi mogućnosti ostvarenja rizika). Predstavlja jedan od osnovnih elemenata ugovora o osiguranju.

Premija osiguranja – novčane uplate koje osiguranik mora uplatiti da bi ostvario odgovarajuće pokriće.

Premijska stopa – cijena po jedinici odstupanja koja je najčešće iskazana u promilima. Tako iskazana pokazuje iznos na 1000 jedinica osnovice za obračun premije.

Preventivne mjere – sve mjere koje se preduzimaju radi sprečavanja ili uklanjanja uzroka koji bi mogli da izazovu štetne događaje, koji imaju za posljedicu uništenje ili oštećenje imovine, odnosno smrt ili invaliditet lica.

Procjena rizika – ispitivanje, tj. utvrđivanje veličine opasnosti kao uzroka štete koju sa sobom nosi predmet osiguranja ili osigurano lice, na osnovu čega osiguravač donosi odluku o preuzimanju rizika u osiguranje. Obično ga obavlja stručno lice koje utvrđuje stepen vjerovatnoće nastanka štete i ekonomske posljedice ostvarenja rizika.

Procjena rizika – utvrđivanje stepena opasnosti, kao uzroka štete, koju sa sobom nosi predmet osiguranja ili osigurano lice. Obično je obavlja stručno lice.

Procjena štete – poslovi utvrđivanja visine odštete u slučaju nastanka osiguranog slučaja.

Prolazna nesposobnost za rad – prolazna nesposobnost za vršenje redovnog zanimanja.

Putnik u javnom prevozu – prema Zakonu o obaveznom osiguranju u saobraćaju, lice koje se nalazi u prevoznom sredstvu kojim se obavlja javni saobraćaj, bez obzira na to ima li voznu kartu, lice koje se nalazi u krugu stanice, pristaništa, luke, aerodrome ili u neposrednoj blizini prevoznog sredstva prije ukrcavanja i koje ima namjeru da putuje, lice koje je obavilo putovanje i napustilo prevozno sredstvo, a nalazi se u neposrednoj blizini prevoznog sredstva u krugu stanice, pristaništa, luke ili aerodroma.

Putno osiguranje – vrsta osiguranja kojim se obezbjeđuje pružanje sigurnosti u slučajevima iznenadne bolesti, materijalnog gubitka ili nesrećnog slučaja tokom boravka u inostranstvu.

R

Rentno osiguranje – osiguranje kod koga se društvo za osiguranje obavezuje da za jednu ili više premija osiguranja koje će mu biti plaćene vrši fiksne ili periodične isplate osiguraniku u toku određenog perioda ili do nastupanja određenog događaja.

Reosiguranje – preuzimanje obaveze od strane reosiguravača da će, u slučaju nastupanja osiguranog slučaja koji je preuzeo u reosiguranje, preuzeti na sebe dio ili cjelokupni rizik koji je reosiguran, pod uslovom da mu osiguravač ustupi dio premije srazmjerno dijelu preuzetog rizika.

Reosiguravač – kompanija koja preuzima dio obaveze po određenom riziku koji nosi osiguravač, za šta dobija premiju reosiguranja.

Režijski dodatak – služi za pokriće troškova poslovanja društva za osiguranje, kao što su troškovi zaključenja ugovora, troškovi naplate premije, zarade zaposlenih, drugi administrativni troškovi.

Rizici putovanja u inostranstvo – ugroženost zdravlja osoba koje putuju, nesrećni slučajevi tokom puta i boravka u inostranstvu, otkaz ili prekid puta u inostranstvo, te razni drugi putnički problemi.

Rizik – vjerovatnoća nastajanja nekog budućeg štetnog događaja, koji svojim nastajanjem može izazvati štetu po lica, njihovu imovinu ili interes (požar, sudar, krađa, bolest, smrt, nestanak ili oštećenje tereta koji se prevozi i sl.).

S

Samopridržaj – dio rizika koji društvo za osiguranje može preuzeti na sebe a da ne ugrozi svoju likvidnost.

Saosiguranje – oblik distribucije rizika putem zajedničkog učešća većeg broja osiguravača u pokriću određenog rizika, odnosno određene polise osiguranja.

Skadenca – period važenja ugovora o osiguranju, odnosno period za koji važi osiguravajuće pokriće.

Slip – dokument koji sadrži bitne uslove pod kojima se želi zaključiti ugovor o osiguranju ili reosiguranju; pripremaju ga posrednici u osiguranju, i ima karakter ugovora u skraćenom obliku, pri čemu se ostali elementi moraju regulisati detaljnije u ugovoru.

Š

Špekulativni rizik – situacija koja može da dovede do gubitka ili dobitka.

Šteta – nepovoljna promjena na imovini ili licu koja je prouzrokovana nekim događajem, nečijom radnjom ili nastankom rizika. Mogu biti materijalne i nematerijalne, potpune (uništene osigurane stvari) i djelimične (oštećene stvari) itd.

T

Tabela invaliditeta – tabela sa navedenim vrstama i procentom invaliditeta.

Tarifa premija – cjenovnik svih ponuđenih programa osiguranja od posljedica osiguranog slučaja. Pokazuje visinu premije koju je potrebno uplatiti za jednu jedinicu osiguranje sume, uzimajući u obzir starost osiguranika, trajanje osiguranja i period plaćanja premije.

Tarifna stopa – procenat od premije osiguranja koji se dijeli na neto tarifnu stopu i dodatak za bruto tarifnu stopu.

Trajanje osiguranja – period koji je pokriven osiguranjem.

Transportno osiguranje – osiguranje od rizika koji mogu nastupiti na prevoznom sredstvu, robe koja je predmet transporta (kargo osiguranje) i osiguranje od odgovornosti za štetu do koje dolazi u toku prevoza.

U

Učestalost rizika – broj ponavljanja ostvarivanja rizika u određenom periodu.

Ugovarač osiguranja – lice koje ugovara, tj. zaključuje ugovor o osiguranju u korist trećeg lica.

Ugovor o osiguranju – stvara obaveze za obje ugovorne strane. Osiguranik se obavezuje da plaća premiju osiguranja, a osiguravač da snosi posljedice realizacije rizika.

Upravljanje rizicima – prepoznavanje i ocjena rizika, kao i proces izbora i upotrebe određenih metoda i tehnika za sprečavanje realizacije tih rizika.

Uslovi osiguranja – skup klauzula u ugovoru o osiguranju kojima se uređuju prava i obaveze između osiguranika i osiguravača.

V

Vansudsko poravnanje – nagodba kojom se u osiguravajućoj djelatnosti između učesnika u sporu, bez učestvovanja suda, uređuju obligacijski odnosi i time usvaja obostrano prihvatljivo rješenje. Postizanjem vansudskog poravnanja osiguranik se odriče svih sadašnjih ili budućih zahtjeva prema osiguravaču.

Vinkulacija – kod ugovora o osiguranju radi se o odredbi kojom se osiguranikovo pravo potraživanja prenosi na neko treće lice, čime se to pravo ograničava.

Visina premije – utvrđen iznos koji je osiguranik dužan da plati osiguravaču kako bi bio obezbijeđen. Polazeći od razvrstavanja rizika u tarifne grupe, primjenjuju se odgovarajuće premijske stope radi ispravnog obračunavanja premije. Postoje osnovna i dopunska premija. Mogu je određivati i drugi faktori, kao što su npr. određeni popusti (bonusi) ili doplaci na premiju.

Visina štete – novčani iznos koji je dostigla šteta.

Višestruko osiguranje – kada se isti predmet osigura kod više osiguravača, za isti rizik i isto vrijeme.

Viza – dozvola za put u stranu državu koju izdaju strane ambasade u domicilnoj državi.

Vjerovatnoća – izgled da će se desiti neki događaj, izražen bročanom mjerom. U osiguranju se koristi statistička vjerovatnoća.

Vlasnik motornog vozila – lice navedeno u saobraćajnoj dozvoli, tj. lice koje ima pravo svojine na vozilu.

Vozač motornog vozila – lice koje upravlja motornim vozilom i koje je odgovorno za štetu umjesto vlasnika vozila ili zajedno sa njim.

Z

Zakon velikih brojeva – fundamentalna teorema u oblasti vjerovatnoće koja ukazuje na to da se – ako isti eksperiment ponovimo više puta – relativna vjerovatnoća slučajnog događaja približava vjerovatnoći da se taj događaj desi. Ova teorema našla je svoju primjenu u osiguranju.

Zastupnik u osiguranju – pravno ili fizičko lice koje, na osnovu ugovora o zastupanju, učestvuje u zaključivanju ugovora o osiguranju u ime i za račun osiguravača.

Zdravstveno obavezno osiguranje – osiguranje kojim se zaposlenima i drugim građanima obezbjeđuje pravo na zdravstvenu zaštitu, kao i pravo na naknadu štete za slučajeve utvrđene Zakonom o obaveznom zdravstvenom osiguranju.

Zelena karta – dokaz o zaključenom osiguranju od auto-odgovornosti, tj. dokaz da vozilo posjeduje validno osiguravajuće pokriće u toku upotrebe u inostranstvu.

Literatura

1. Berislav Matijević, **Osiguranje u praksi**, Naklada, Zadar, 2007.
2. Boris Marović, **Osiguranje i špedicija**, Stilos, Novi Sad, 2001.
3. Boris Marović, **Osiguranje**, Financing Centar, Novi Sad, 1997.
4. Boris Marović, Radenko Purić, **Osiguranje**, Grafo Crna Gora, Podgorica, 2010.
5. Boris Marović, Veselin Avdalović, **Leksikon osiguranja**, DDOR Novi Sad, Novi Sad, 2002.
6. Boris Marović, Veselin Avdalović, **Osiguranje i teorija rizika**, Centar za automatizaciju i mehatroniku, Novi Sad, 2006.
7. Boris Marović, Veselin Avdalović, **Osiguranje i upravljanje rizikom**, Birografika, Subotica, 2003.
8. Boris Marović, Zdenko Petrović, **Osiguranje**, Univerzitet Singidunum, Beograd, 2003.
9. Borislav V. Ivošević, **Transportno osiguranje**, Pravni fakultet Univerziteta Union, Delta Press, Beograd, 2009.
10. Dobroslav Ogrizović, **Ekonomika osiguranja**, ZOIL Sarajevo, Sarajevo, 1985.
11. Dragan Jerinić, **Osiguranje - osnovi teorije i regulative**, Beogradska poslovna škola – Visoka škola strukovnih studija, 2008.
12. Dragan Mrkšić, Jova Miloradić, Nebojša Žarković, **Uvod u osiguranje i životna osiguranja**, Zaslun, Novi Sad, 2006.
13. Dragan Mrkšić, Nebojša Žarković, **Upravljanje organizacijama za osiguranje i reosiguranje**, Univerzitet Singidunum, Fakultet za finansijski menadžment i osiguranje, Beograd, 2007.
14. Dragan Mrkšić, **Osiguranje u teoriji i praksi**, Alef, Novi Sad, 1999.
15. Dragan Mrkšić, Zdravko Petrović, Katarina Ivančević, **Pravo osiguranja**, Pravni fakultet Univerziteta Union i Savremena administracija, Beograd, 2008.
16. Drago Klovičar, **Risk management i osiguranje**, Tectus, Zagreb, 2007.
17. Emmett J. Vaughan, **Osnove osiguranja i upravljanje rizicima**, Mate, Zagreb, 2000.
18. Jasna Pak, **Pravo osiguranja**, Univerzitet Singidunum, Beograd, 2011.

19. Jelena Kočović, **Aktuarske osnove formiranja tarifa**, Ekonomski fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd 2000.
20. Jelena Kočović, Predrag Šulejić, Tatjana Antić, **Osiguranje**, CID, Ekonomski fakultet Beograd, 2010.
21. Jelena Kočović, Tatjana Rakonjac Antić, Marija Koprivica, Predrag Šulejić, **Osiguranje u teoriji i praksi**, Ekonomski fakultet, CID, Beograd, 2021.
22. Ksenija Klasić, Ivo Andrijanić, **Osnove osiguranja – načela i praksa**, TEB poslovanje savjetovanje d. o. o, Zagreb, 2007.
23. Marjan Ćurković, **Ugovor o osiguranju života**, Inženjerski biro, Zagreb, 2005.
24. Mile Bjelić, **Osiguranje i reosiguranje**, Tectus, Zagreb, 2002.
25. Milimir Lisov, **Privatno penzijsko osiguranje**, Centar za automatizaciju i mehatroniku, Novi Sad, 2006.
26. Miodrag Trajković, **Pomorsko pravo**, Beograd, 2000.
27. Nataša Mrvić-Petrović, Zdravko Petrović, Aleksandar Filipović, **Obavezno osiguranje od autoodgovornosti i naknada štete**, Glosarijum, Beograd, 2002.
28. Nebojša Žarković, **Ekonomika osiguranja**, Univerzitet Singidunum, Beograd, 2008.
29. Nebojša Žarković, **Reosiguranje sa saosiguranjem**, Univerzitet Singidunum, Fakultet za finansijski menadžment i osiguranje, Beograd, 2006.
30. Nikola Mašić, **Životno osiguranje**, autorsko izdanje, Zagreb, 2008.
31. Predrag Šulejić, **Pravo osiguranja**, Centar za publikacije Pravnog fakulteta u Beogradu, Beograd, 2005.
32. Sanja Andrijašević, Vladimir Petranović, **Ekonomika osiguranja**, Alfa d. d., Zagreb, 1999.
33. Veselin Avdalović, **Menadžment rizikom u osiguranju**, Želind, Beograd, 2000.
34. Veselin Avdalović, **Osiguranje**, Beogradska bankarska akademija, Beograd, 2007.
35. Zdravko Petrović, Dragan Mrkšić, Katarina Ivančević, **Neživotna osiguranja**, Intermex, Beograd, 2008.
36. Zdravko Petrović, Dragan Mrkšić, **Životno osiguranje**, DIS PUBLIC, Beograd, 2005.
37. Zdravko Petrović, Tomislav Petrović, **Osiguranje života**, Beograd, Glosarijum, 2003.

38. Zdravko Petrović, Vladimir Čolović, Nataša Mrvić-Petrović, **Obavezna osiguranja u saobraćaju i naknada štete**, Službeni glasnik, Beograd, 2010.

Sajtovi

www.paragraf.me

www.gov.me

www.lo.co.me

www.uniqa.me

www.generali@generali.me

www.sava.co.me/

www.shutterstock.com

www.freepik.com

